

(23/04/2024)

Τράπεζα Θεμάτων για το Μάθημα

Διαπροσωπικές Σχέσεις

(Β' ΕΠΑΛ 2023-2024)

3ο ΕΠΑΛ Ηρακλείου Κρήτης

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 2.....	1
Κεφάλαιο 3.....	28
Κεφάλαιο 4.....	56
Κεφάλαιο 5.....	86
Κεφάλαιο 6.....	95

Κεφάλαιο 2.3, 2.13 (Μοντέλο και χαρακτηριστικά της Επικοινωνίας, Ενεργητική ακοή)

Θέμα 2ο (19223)

2.1.

Το σχήμα ή Μοντέλο του Laswell έχει χρησιμοποιηθεί από τον ίδιο και πολλούς συγγραφείς-μελετητές, κυρίως, για να αποτελέσει τον οδηγό για τη συστηματική μελέτη και την έρευνα των συντελεστών της Επικοινωνίας.

α) Τι παραλείπει να συμπεριλάβει το μοντέλο αυτό; (μονάδες 7)

β) Ποιες επιφυλάξεις στο σχήμα αυτό διατύπωσαν άλλοι ερευνητές; (μονάδες 6)

Μονάδες 13

2.1

α) Το μοντέλο αυτό παραλείπει να συμπεριλάβει το “σκοπό” της Επικοινωνίας, αυτόν που επιδιώκει να ικανοποιήσει ο αποστολέας του μηνύματος, ο αρχικός επικοινωνητής, συχνά καταβάλλοντας σημαντικό κόπο και δαπάνες. Ακόμη δεν συμπεριέλαβε τις “συνθήκες” κάτω από τις οποίες διεξάγεται η επικοινωνιακή διαδικασία και οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη και τα αποτελέσματά της.

β) Άλλοι ερευνητές διατύπωσαν επιφυλάξεις στο σχήμα αυτό, θεωρώντας ότι οδηγεί σε αποσπασματική θεώρηση της Επικοινωνίας, ενώ όπως, υποστηρίζουν τα διάφορα στοιχεία της είναι αλληλοεξαρτώμενα. Ακόμα, ότι αγνόησε την “αντίδραση-απάντηση” του αποδέκτη, η οποία ακριβώς αναφέρεται και ως “ανάδραση”, δηλαδή ως μια δράση όχι πάντοτε αντίδρασης. Ο όρος αυτός είναι πολύ γνωστός με τον όρο “feedback”.

Κεφάλαιο 2.3, 2.13 (Μοντέλο και χαρακτηριστικά της Επικοινωνίας, Ενεργητική ακοή)

Θέμα 2ο (19223)

2.2.

Με την έκφραση κανονική ακοή, εννοούμε τη δυνατότητα της ακοής να συλλαμβάνει τους ήχους τους οποίους μπορούν να συλλαμβάνουν οι υγιείς, με συνηθισμένη ακουστική ικανότητα, ακροατές. Η κανονική ακοή μπορεί να διακριθεί σε Ενεργητική ακοή και σε Παθητική.

α) Δώστε τον ορισμό της Ενεργητικής ακοής. (μονάδες 6)

β) Ποιες προϋποθέσεις, ανεξάρτητα από την κατάσταση του ακουστικού νευρικού συστήματος, πρέπει να ισχύουν για να λειτουργεί η ακοή του ακροατή με τρόπο ενεργητικό; (μονάδες 6)

Μονάδες 12

2.2.

α) Ενεργητική ακοή ονομάζεται η ικανότητα ενός ακροατή-αποδέκτη μηνύματος να φτάνουν ως τα αυτιά του οι ήχοι και να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενό τους. Δηλαδή, να αντιλαμβάνεται το ακουστικό μήνυμα στο σύνολό του ή να αντιλαμβάνεται κανονικά τα ακουστικά στοιχεία-λέξεις του μηνύματος.

β) Βασική προϋπόθεση είναι και η κατάλληλη ψυχολογική κατάστασή του ακροατή, η διάθεσή του να κατευθύνει την προσοχή του στο συγκεκριμένο μήνυμα και να ενεργοποιήσει τη βούλησή του να το αντιληφθεί.

Κεφάλαιο 2.3, 2.15 (Μοντέλο και χαρακτηριστικά της Επικοινωνίας, Δεξιότητες μη λεκτικής αποδοχής)

Θέμα 2° (19753)

2.1. Είναι γνωστό ότι στην καθημερινή μας ζωή χρησιμοποιείται πολύ συχνά η “αθέλητη”, “μη αναμενόμενη”, ή τυχαία, και καταιγιστικά επαναλαμβανόμενη επικοινωνία.

α) Ποιος είναι ο σκοπός της; (μονάδες 6)

β) Ποια είναι τα επιθυμητά αποτελέσματά της; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

2.1.

α) Η επικοινωνία αυτή σκοπεύει σε μια ευνοϊκή ψυχολογική διάθεση, όχι πάντα συνειδητή, και μπορεί τελικά να κάνει αποδεκτά τα μηνύματά της, να επιβάλει την κατανόησή τους και την ανάλογη -αναμενόμενη από τον αποστολέα- «ανάδραση».

β) Η αγορά προϊόντος, η ευνοϊκή ψήφος, η διαμόρφωση γνώμης.

2.2. Η αποδοχή του μηνύματος και η αντίδραση του αποδέκτη-ακροατή μπορεί να γίνει μη λεκτικά αλλά και με τη χρήση άλλων στοιχείων και κωδικών.

α) Ποια είναι τα στοιχεία αυτά; (μονάδες 10)

β) Πώς μπορούν τα μάτια να συνεισφέρουν στην αποδοχή ενός μηνύματος; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

2.2.

α)

- ⌚ Επαφή με τα μάτια
- ⌚ Στάση του σώματος
- ⌚ Χειρονομίες
- ⌚ Απόχρωση της φωνής
- ⌚ Ο χώρος ως στοιχείο απάντησης

β) Σε οποιαδήποτε ψυχολογική ή βιολογική κατάσταση, σε κάθε στιγμή της ζωής, η κατάσταση ή η αντίδραση των ματιών μπορεί να «διαβαστεί» ως ένα σαφές, πλήρες και κατανοητό μήνυμα ή ως απάντηση σε ένα μήνυμα-ερώτημα.

Κεφάλαιο 2.3, 2.16 (Μοντέλο και χαρακτηριστικά της Επικοινωνίας, Βελτίωση των τρόπων προς μια αποτελεσματική Επικοινωνία)

Θέμα 2° (19757)

2.1. Βασικός τρόπος πραγματοποίησης μιας επιτυχημένης και αποτελεσματικής Επικοινωνίας είναι να ικανοποιούνται κατά τη διαδικασία εφαρμογής της και να εφαρμόζονται σωστά όλες οι αρχές της, δηλαδή οι κανόνες με τους οποίους πρέπει να συμμετέχουν σε αυτήν οι συντελεστές της.

Τι χρειάζεται να γίνεται σύμφωνα με αυτές τις αρχές; Να αναφέρετε πέντε από αυτές.

Μονάδες 15

2.1.

- Να προσδιοριστεί ακριβώς ο λόγος της πραγματοποίησής της, δηλαδή η «ταυτότητά της».
- Να καθοριστεί ο τρόπος της πραγματοποίησής της.
- Να προσδιοριστούν οι προϋποθέσεις για την πραγματοποίησή της.
- Ο αποστολέας του μηνύματος πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος, να θέλει και να μπορεί να διαμορφώσει το μήνυμα σύμφωνα με τον κατάλληλο κάθε φορά κώδικα ή τους κώδικες.
- Να καθοριστεί ο αποδέκτης ή οι αποδέκτες της Επικοινωνίας αυτής.
- Να οριστούν τα κατάλληλα μέσα για την πραγματοποίηση της Επικοινωνίας αυτής.
- Να οριστεί ο χρόνος της Επικοινωνίας.
- Να οριστεί ο τόπος της Επικοινωνίας.

2.2. Όταν η πρόθεση του αρχικού επικοινωνητή, δηλαδή του αποστολέα του μηνύματος, είναι να επιτύχει κάποιο σκοπό ή κάποιο συγκεκριμένο αποτέλεσμα τότε η επικοινωνία χαρακτηρίζεται ως Ηθελημένη ή Σκόπιμη.

Πώς εξηγείται η Επικοινωνία αυτή με βάση τη μέθοδο «της μελέτης της συμπεριφοράς» ή του «συμπεριφορισμού» (Behaviorism);

Μονάδες 10

2.2. Μια από τις σύγχρονες ψυχολογικές μεθόδους μελέτης των ανθρώπων, η μέθοδος της «μελέτης της συμπεριφοράς» (behaviorism ή “συμπεριφορισμός”), η οποία στηρίζεται στη μελέτη της αντικειμενικής συμπεριφοράς των ανθρώπων διαπιστώνει ακριβώς ότι η οποιαδήποτε συμπεριφορά των ανθρώπων, άρα και η επικοινωνιακή, εξηγείται από κάποιο

εσωτερικό κίνητρο, τη βούληση ή την πρόθεση, άλλοτε με σαφήνεια διατυπωμένη και άλλοτε ασαφή και άδηλη.

Κεφάλαιο 2.4 (Προβλήματα που προκύπτουν κατά τη μεταφορά μηνυμάτων)

Θέμα 4ο (20144)

Σε ένα υποθετικό σενάριο, σας έχουν αναθέσει να διοργανώσετε μία ραδιοφωνική εκπομπή για να προβάλετε στο κοινό τα εκπαιδευτικά προγράμματα που εκπονήθηκαν στο σχολείο σας κατά το τρέχον σχολικό έτος.

α) Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίσετε από την κατάσταση, τη λειτουργία ή τη χρήση της συσκευής του ραδιοφώνου που μπορεί να εμποδίσει την επιτυχημένη μετάδοση του μηνύματος; **(μονάδες 9)**

α) Μια ραδιοφωνική εκπομπή (σειρά ακουστικών μηνυμάτων) δεν μπορεί να ακουστεί καλά από ένα χαλασμένο ραδιόφωνο, όπως δεν μπορεί να ακουστεί καλά, όταν ο χρήστης - ακροατής-αποδέκτης δεν έχει συντονίσει σωστά τη λήψη του σταθμού στο σωστό μήκος κύματος που εκπέμπει.

β) Ποια άλλα προβλήματα μπορεί να προκύψουν από τις μη κατάλληλες συνθήκες ακρόασης που προέρχονται από το ραδιοφωνικό σήμα; **(μονάδες 9)**

β) Παρεμβάλλονται ακουστικά παράσιτα, έτσι ώστε το ακουστικό μήνυμα να συγχέεται με τους παρασιτικούς ήχους. Ένα ραδιοφωνικό σήμα που ακούγεται μαζί με ξένους ήχους, «παράσιτα», όπως στα βραχεία ή στα μεσαία κύματα ή στην ίδια συχνότητα με άλλα σήματα.

γ) Ποια άλλα προβλήματα μπορεί να προκύψουν από τις μη κατάλληλες συνθήκες ακρόασης που προέρχονται από τον ίδιο τον ακροατή; **(μονάδες 7)**

γ) Τα αυτιά και το ακουστικό νευρικό σύστημα δε λειτουργούν κανονικά, δεν ακούνε καλά, δεν διακρίνουν τους ήχους, δεν διακρίνουν τους τόνους. Ο ακροατής βρίσκεται μακριά και δεν ακούει καλά.

Κεφάλαιο 2.4, 2.8 (Προβλήματα που προκύπτουν κατά τη μεταφορά μηνυμάτων, Στοιχεία μη λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (19236)

Εργάζεστε σε διαφημιστική εταιρεία και αναλαμβάνετε να οργανώσετε μια διαφημιστική καμπάνια για ένα προϊόν ή μια υπηρεσία με διάφορους τρόπους.

α) Ένας από τους τρόπους προώθησης που επιλέγετε είναι μέσα από μια αφίσα, ένα οπτικό μέσο. Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίσετε από την κατάσταση, τη λειτουργία ή τη χρήση του μέσου αυτού που μπορεί να εμποδίσει την επιτυχημένη μετάδοση του μηνύματος; **(μονάδες 10)**

α) Η αφίσα αυτή μπορεί να είναι «κακοτυπωμένη» (κακή κατάσταση του μέσου) ή «κακοκολλημένη» (κακή λειτουργία του μέσου), να είναι σκεπασμένη με διάφορα μικροέντυπα (παράσιτα) ή να είναι σε απρόσιτη θέση ώστε να μη διακρίνεται από τη συνηθισμένη απόσταση των περαστικών θεατών (κακή λειτουργία).

β) Ποιο πρόβλημα μπορεί να προκύψει από τις μη κατάλληλες συνθήκες φωτισμού της αφίσας σας; **(μονάδες 5)**

β) Στην περίπτωση αυτή εμποδίζεται η κανονική όραση των οπτικών μηνυμάτων και έτσι μια αφίσα σε έναν σκοτεινό δρόμο δε φαίνεται από τους περαστικούς, σε έναν αφώτιστο χώρο **δεν μπορεί κάποιος να διαβάσει ή να δει με ακρίβεια.**

γ) Ένας άλλος τρόπος είναι μέσα από ένα διαφημιστικό σποτ στην τηλεόραση. Σε αυτήν την περίπτωση ποια είναι τα πιθανά προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν; **(μονάδες 10)**

γ) Ένα οπτικό μήνυμα σε ένα διαφημιστικό σποτ από την τηλεόραση, μπορεί να είναι κακοδιατυπωμένο, κακοσχεδιασμένο, κακογραμμένο, να προβάλλεται από ένα κανάλι με κακή εικόνα, με θολή ασαφή, «χιονισμένη» οθόνη, ή σε χαλασμένη, με προβλήματα εικόνας, τηλεοπτική συσκευή.

Κεφάλαιο 2.5, 2.6 (Γλωσσικός και εξωγλωσσικός τρόπος Επικοινωνίας, Στοιχεία λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19238)

2.1.

Η γλώσσα, εκτός από ένα σύνολο λέξεων, περιέχει ένα σύνολο κανόνων, εσωτερικούς και εξωτερικούς, σύμφωνα με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

α) Τι καθορίζουν οι εσωτερικοί κανόνες; (4 μονάδες)

β) Αναφέρετε ποιοι είναι οι εσωτερικοί κανόνες. (4 μονάδες)

γ) Τι ορίζουν οι εξωτερικοί κανόνες; (μονάδες 5)

Μονάδες 13

2.1

α) Οι εσωτερικοί κανόνες καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι λέξεις μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους και να αποδώσουν ένα νόημα.

β) Είναι οι γραμματικοί και οι συντακτικοί κανόνες.

γ) Οι εξωτερικοί κανόνες είναι αυτοί που ορίζουν ποιες λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν και με ποιο τρόπο σε κάθε επικοινωνιακή διαδικασία με τα μέλη της κοινωνίας στην οποία ανήκουν και ο αποστολέας-πομπός του μηνύματος και ο αποδέκτης του. Οι κανόνες αυτοί είναι οι ονομαζόμενοι και κοινωνικοί.

Κεφάλαιο 2.5, 2.6 (Γλωσσικός και εξωγλωσσικός τρόπος Επικοινωνίας, Στοιχεία Λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19238)

2.2.

Η σαφήνεια του περιεχομένου και του σκοπού της επικοινωνιακής διαδικασίας μπορούν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητά της.

α) Όταν το στοιχείο της σαφήνειας δεν περιέχεται στο μήνυμα και ως αποτέλεσμα αυτό δε γίνεται αντιληπτό από τον αποδέκτη τι συμβαίνει; (μονάδες 6)

β) Αναφέρετε τις αιτίες που μπορούν να προκαλέσουν έλλειψη της σαφήνειας σε ένα μήνυμα. (μονάδες 6)

Μονάδες 12

2.2.

α) Στην περίπτωση αυτή, διακόπτεται η νοητική επεξεργασία του μηνύματος και δεν προκαλεί συνήθως κανένα αποτέλεσμα, σχετικό με το μήνυμα, πέρα από κάποια περιέργεια ή ανησυχία του αποδέκτη. Μπορεί έτσι να αποφασίσει κάποια διερευνητική ενέργεια ή να αγνοήσει το μη αντιληπτό μήνυμα.

β)

- ⌚ Η βιασύνη.
- ⌚ Η άγνοια του κώδικα από τον αποστολέα.
- ⌚ Η άγνοια του κώδικα από τον αποδέκτη.
- ⌚ Η άγνοια των κανόνων του κώδικα ή των κωδίκων.

Κεφάλαιο 2.5, 2.6 (Γλωσσικός και εξωγλωσσικός τρόπος Επικοινωνίας, Στοιχεία Λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19239)

2.1.

Η Επικοινωνία στην ανθρώπινη κοινωνία δεν είναι πάντοτε γλωσσική και μπορεί να γίνεται με την Εξωγλωσσική ή μη γλωσσική Επικοινωνία.

α) Η επικοινωνία με κινήσεις του σώματος βοηθά τον αποστολέα να διαμορφώσει το μήνυμά του. Ποιοι είναι όμως οι περιορισμοί της; (μονάδες 5)

β) Η Εξωγλωσσική Επικοινωνία θεωρείται ότι είναι λιγότερο σημαντική από τη γλωσσική. Αναφέρετε τους λόγους για τους οποίους ισχύει η παραπάνω θέση. (μονάδες 7)

Μονάδες 12

2.1.

α) Οι διάφορες χειρονομίες μπορούν να αποτελούν μηνύματα, εφόσον βέβαια είναι γνωστές με την ίδια σημασία και από τους δύο επικοινωνητές, τον αποστολέα και τον αποδέκτη-θεατή της. Η Επικοινωνία με τις κινήσεις του σώματος διαθέτει έναν κώδικα με περιορισμένα στοιχεία. Δεν είναι σαφής. Απαιτεί την ταυτόχρονη παρουσία στον ίδιο τόπο του αποστολέα-πομπού και του αποδέκτη θεατή.

β) Είναι ασαφής. Με τα μηνύματά της μεταδίδονται γενικές έννοιες και όχι λεπτομερείς περιγραφές και αναλύσεις, όπως με τη γλωσσική Επικοινωνία. Έχουν περιορισμένες δυνατότητες σύνθεσης μηνυμάτων και περιορίζονται σε γενικές προτάσεις. Ένα μη λεκτικό μήνυμα μπορεί να αλλοιωθεί πολύ εύκολα.

Κεφάλαιο 2.5, 2.6 (Γλωσσικός και εξωγλωσσικός τρόπος Επικοινωνίας, Στοιχεία Λεκτικής Επικοινωνίας) Θέμα 2ο (19239)

2.2 Οι ανάγκες για μία στοιχειώδη οργάνωση της ζωής και της συμμετοχής του ανθρώπου στη ζωή της κοινωνίας στην οποία συμμετείχε τον οδήγησε στη δημιουργία της γραφής.

α) Τι είναι γραφή; Δώστε τον ορισμό της. (μονάδες 7)

β) Να αναφέρετε δύο λόγους για τους οποίους η χρήση της γραφής έχει σχεδόν αντικαταστήσει το ζωντανό λόγο στις περισσότερες ανθρώπινες δραστηριότητες. (μονάδες 6)

Μονάδες 13

2.2.

α) Μπορεί να γίνει δεκτός **ένας** από τους παρακάτω ορισμούς:

- ⌚ Γραφή είναι μια απεικόνιση πάνω σε μια επιφάνεια σημείων και συμβόλων με νόημα προκαθορισμένο, διαλεγμένων από μια ομάδα ανθρώπων, με σκοπό την εξυπηρέτησή τους. Τα σημεία αυτά μπορούν να αποδώσουν φράσεις που λέγονται, σκέψεις ή πληροφορίες και να τις διατηρούν στο χρόνο, ώστε να μπορούν να διαβαστούν πολλές φορές.
- ⌚ Γραφή είναι ένας τρόπος που μας επιτρέπει κάθε φορά να ακινητοποιήσουμε, να παγιώσουμε τον έναρθρο λόγο που από την ίδια τη φύση του είναι προφορικός και φευγαλέος).

β) Ζητούνται **δύο** από τα παρακάτω:

- ⌚ Η γραφή γράφεται από ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων αλλά μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις, τις ιδέες, τις πληροφορίες κτλ. του ατόμου, της ομάδας των ατόμων ή και του συνόλου ακόμη της κοινωνίας στην οποία ανήκουν (π.χ. η γραφή του Συντάγματος, μιας Διακήρυξης κτλ.).
- ⌚ Η διάρκεια ύπαρξης του γραπτού κειμένου, μετά την ενέργεια της γραφής μπορεί να είναι απεριόριστη.
- ⌚ Η σύλληψη και κατανόηση του περιεχομένου της γραφής είναι αμφίβολη μόνο στο βαθμό που εξαρτάται από την πνευματική ικανότητα, την εμπειρία ή τις γνώσεις του αναγνώστη.
- ⌚ Η μετάδοση του περιεχομένου της γραφής, του «μηνύματος» αυτού του γραπτού κειμένου είναι σίγουρη, εφόσον το γραπτό φτάνει στον αναγνώστη που μπορεί και ξέρει να διαβάσει.
- ⌚ Δεν απαιτεί την παρουσία του γραφέα (συγγραφέα) στην κάθε ανάγνωση και δεν απαιτεί την παρουσία του αναγνώστη στον τόπο της γραφής.

Κεφάλαιο 2.5, 2.7 (Γλωσσικός και εξωγλωσσικός τρόπος Επικοινωνίας, Γραπτός και προφορικός λόγος ως τρόπος Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19229)

2.1.

Η Γλώσσα αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ανθρώπινης ύπαρξης, αφού αυτή είναι που επιτρέπει το λόγο.

α) Τι είναι ο λόγος; Δώστε τον ορισμό. (μονάδες 6)

β) Η σύλληψη του περιεχομένου του λόγου είναι αμφίβολη καθώς εξαρτάται από κάποιους παράγοντες. Ποιοι είναι αυτοί οι παράγοντες; (μονάδες 6)

Μονάδες 12

2.1

α) Ο λόγος είναι ένα πολύτιμο σύστημα επικοινωνίας και έκφρασης, συνεννόησης και επαφής, μέσα στη μικρή ή μεγαλύτερη ομάδα ή κοινωνία στην οποία ανήκει ο άνθρωπος. (Εναλλακτικά: Ο λόγος δεν είναι παρά το σύνολο των λέξεων και των ήχων που είναι με κάποιο σύστημα αρθρωμένα, που εκφράζονται με κάποια δομή, ένα συντακτικό, και επιτρέπουν τη μεταβίβαση και την ανταλλαγή πληροφοριών, ιδεών, σκέψεων και προτάσεων, που επιτρέπουν δηλαδή και εξασφαλίζουν την Επικοινωνία).

β) Η σύλληψη του περιεχομένου του λόγου αυτού είναι αμφίβολη, αφού εξαρτάται:

i) Από την πνευματική ικανότητα, την εμπειρία, τις γνώσεις και τη σωματική και ψυχολογική κατάσταση του ακροατή.

ii) Από τη θέση που αυτός κατέχει στο χώρο της Επικοινωνίας, πόσο απέχει δηλαδή από τον ομιλητή.

iii) Από διάφορες συνθήκες που μπορεί να επικρατούν στο χρόνο της εκφώνησης (άνεμος, θόρυβος, άλλες ομιλίες, τυχαία γεγονότα).

Κεφάλαιο 2.5, 2.7 (Γλωσσικός και εξωγλωσσικός τρόπος Επικοινωνίας, Γραπτός και προφορικός λόγος ως τρόπος Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19229)

2.2. Η Επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων μπορεί να γίνεται μέσα από την Εξωγλωσσική Επικοινωνία.

α) Τι εννοούμε με τον όρο Εξωγλωσσική Επικοινωνία; (μονάδες 4)

β) Πώς διακρίνεται η Εξωγλωσσική ή μη γλωσσική επικοινωνία από τη γλωσσική; (μονάδες 6)

γ) Αναφέρετε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εξωγλωσσικής γλώσσας. (μονάδες 3)

Μονάδες 13

2.2.

α) Η Επικοινωνία στην ανθρώπινη κοινωνία, δεν είναι πάντοτε γλωσσική και μπορεί να γίνεται χωρίς τη χρήση των γλωσσικών στοιχείων. Η Επικοινωνία αυτή ονομάζεται Εξωγλωσσική ή μη γλωσσική.

β) Η Εξωγλωσσική ή μη γλωσσική Επικοινωνία διακρίνεται από την Επικοινωνία η οποία χρησιμοποιεί λέξεις αλλά όχι με τον τρόπο της γλωσσικής Επικοινωνίας, ή χρησιμοποιεί λέξεις με διαφορετικούς ήχους ή γραφή ή ακόμη χρησιμοποιεί διάφορα υποκατάστατα των λέξεων.

γ) Το Σύστημα Επικοινωνίας Μορς (Morse) ή με τον Κώδικα Σημάτων Μορς με τον τηλέγραφο.

Κεφάλαιο 2.6, 2.7 (Στοιχεία λεκτικής Επικοινωνίας, Γραπτός και προφορικός λόγος ως τρόπος Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19233)

2.1.

Ένα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία τα οποία μπορούν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα της επικοινωνιακής διαδικασίας είναι η σαφήνεια του μηνύματος του περιεχομένου και του σκοπού της.

α) Τι εννοούμε με τον όρο σαφήνεια; (μονάδες 5)

β) Η βιασύνη είναι μια από τις αιτίες που μπορεί να οδηγήσουν στην έλλειψη της σαφήνειας.

Αιτιολογήστε την παραπάνω πρόταση. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.1.

α) Με τον όρο σαφήνεια εννοούμε την καθαρή διατύπωση, την απλή και κατανοητή οργάνωση των λέξεων και των φράσεων και ακόμη τη διαύγεια και την καθαρότητα των εννοιών και των νοημάτων που περιέχει.

β) Ο βιαστικός λόγος, σπάνια είναι σαφής, ιδιαίτερα όταν είναι εκτεταμένος και απαιτεί κάποια οργάνωση λέξεων και φράσεων. Ο ομιλητής προσπαθεί να πει, ό,τι νομίζει σημαντικό, αλλά δεν προλαβαίνει να το εκφράσει με πληρότητα και σαφήνεια, αφού η βιασύνη σπάνια του επιτρέπει την πλήρη διατύπωση, με όλα τα στοιχεία, λέξεις και φράσεις που θα έκαναν σαφές το μήνυμά του.

Κεφάλαιο 2.6, 2.7 (Στοιχεία λεκτικής επικοινωνίας, Γραπτός και προφορικός λόγος ως τρόπος επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (19233)

2.2.

Ο λόγος αποτελεί ένα πολύτιμο σύστημα επικοινωνίας και έκφρασης, συνεννόησης και επαφής, μέσα στη μικρή ή μεγαλύτερη ομάδα ή κοινωνία που δρα το άτομο. Παρόλα αυτά, αντιμετωπίζει αρκετούς περιορισμούς στη χρησιμοποίησή του. Ποιοι είναι αυτοί;

Μονάδες 15

2.2.

- α) Εκφράζεται από ένα άτομο σε ένα άτομο ή σε λίγα άτομα, σε αυτά που μπορούν να ακούσουν την ανθρώπινη φωνή, ολόγυρα από τον ομιλητή ή σε κάποια μικρή σχετικά απόσταση.
- β) Η διάρκεια της επικοινωνίας με το λόγο, περιορίζεται στο χρόνο της εκφώνησής του.
- γ) Η σύλληψη του περιεχομένου του λόγου αυτού είναι αμφίβολη.
- δ) Η αναμετάδοση του περιεχομένου του λόγου είναι πολύ περισσότερο αμφίβολη, γιατί κάθε φορά θα αυξάνει η αμφιβολία ανάλογα με τον πρώτο ακροατή, το δεύτερο κτλ.
- ε) Απαιτεί την παρουσία του ομιλητή σε κάθε μετάδοση, όπως απαιτεί και την ταυτόχρονη παρουσία του ακροατή.

Κεφάλαιο 2.6, 2.10 (Στοιχεία λεκτικής Επικοινωνίας, Η συμβουλή ως φραγμός Επικοινωνίας)

Θέμα 2ο (20143)

2.1. Με την ευκαιρία κάποιας επίσημης εκδήλωσης ή τελετής, ο ομιλητής χρησιμοποιεί επίσημη γλώσσα με ένα πομπώδες επίσημο ύφος.

Από τι χαρακτηρίζεται αυτή η γλώσσα και με ποια πρόθεση; **(μονάδες 10)**

2.1. Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιούνται λέξεις και εκφράσεις με την πρόθεση να προκαλέσουν ιδιαίτερη εντύπωση και γι' αυτό επιλέγονται λέξεις και φράσεις από αρχαιότερες εκφράσεις ή κλασικά κείμενα, από αρχαίους συγγραφείς, ή την Αγία Γραφή, συχνά χωρίς να γίνονται κατανοητά από τους περισσότερους ακροατές, που δεν γνωρίζουν αυτές τις λέξεις και τις εκφράσεις.

2.2. Η Συμβουλή μπορεί είτε να ζητηθεί από έναν τρίτο είτε από τον ίδιο τον αποστολέα-πομπό, ώστε να υπάρξει καλύτερη, δηλαδή αποτελεσματικότερη, πραγματοποίηση της επικοινωνιακής διαδικασίας είτε όχι.

Ποια είναι η αφετηρία της συμβουλής και στις δύο περιπτώσεις; **(μονάδες 15)**

2.2.

α) Την παραδοχή ότι δίνεται για το συμφέρον του αποστολέα-πομπού.

β) Ότι ο σύμβουλος, αυτός που παρέχει τη συμβουλή, γνωρίζει καλύτερα την επικοινωνιακή διαδικασία από τον αποστολέα και

γ) Ότι ο ίδιος δεν επιδιώκει για τον εαυτό του κάποιο όφελος από την εφαρμογή της συμβουλής που παρέχει.

Κεφάλαιο 2.7 (Γραπτός και προφορικός λόγος ως τρόπος Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (19759)

Σε ένα υποθετικό σενάριο, το σχολείο σας επιθυμεί την ενημέρωση των γονέων για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που πρόκειται να πραγματοποιηθούν κατά το τρέχον σχολικό έτος. Αρχικά προτείνεται η ενημέρωση να πραγματοποιηθεί προφορικά μέσα σε μια συνάντηση με τον Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων και το δεκαπενταμελές Συμβούλιο των μαθητών.

α) Αναφέρετε δύο πιθανά προβλήματα που μπορούν να προκύψουν από την προφορική ενημέρωση; **(μονάδες 13)**

α) Χρειάζονται **δύο** από τα παρακάτω:

1. Η διάρκεια της Επικοινωνίας με το λόγο, περιορίζεται στο χρόνο της εκφώνησής του.

2. Η σύλληψη του περιεχομένου του λόγου αυτού είναι αμφίβολη, αφού εξαρτάται:

i) Από την πνευματική ικανότητα, την εμπειρία, τις γνώσεις και τη σωματική και ψυχολογική

κατάσταση του ακροατή.

ii) Από τη θέση που αυτός κατέχει στο χώρο της Επικοινωνίας, πόσο απέχει δηλαδή από τον

ομιλητή.

iii) Από διάφορες συνθήκες που μπορεί να επικρατούν στο χρόνο της εκφώνησης (άνεμος, θόρυβος, άλλες ομιλίες, τυχαία γεγονότα).

3. Απαιτεί την παρουσία του ομιλητή σε κάθε μετάδοση, όπως απαιτεί και την ταυτόχρονη παρουσία του ακροατή.

Κεφάλαιο 2.7 (Γραπτός και προφορικός λόγος ως τρόπος Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (19759)

β) Αν η ενημέρωση γίνει με γραπτή επιστολή προς άπαντες τι επιδιώκεται με αυτόν τον τρόπο; Αναφέρετε δύο πιθανά αποτελέσματα. **(μονάδες 12)**

β) Χρειάζονται **δύο** από τα παρακάτω:

1. Η μετάδοση του περιεχομένου της γραφής, του «μηνύματος» αυτού του γραπτού κειμένου είναι σίγουρη, εφόσον το γραπτό φτάνει στον αναγνώστη που μπορεί και ξέρει να διαβάσει.
2. Η διάρκεια ύπαρξης του γραπτού κειμένου, μετά την ενέργεια της γραφής μπορεί να είναι απεριόριστη.
3. Δεν απαιτεί την παρουσία του γραφέα (συγ-γραφέα) στην κάθε ανάγνωση και δεν απαιτεί την παρουσία του αναγνώστη στον τόπο της γραφής.
4. Κάθε είδους απόδειξη τεκμηριώνεται σχεδόν αποκλειστικά από τη γραπτή μαρτυρία, συνεπώς μπορεί να αποδειχθεί ότι οι γονείς έχουν ενημερωθεί σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Κεφάλαιο 2.8 (Στοιχεία μη λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (19337)

Έχετε καταθέσει το βιογραφικό σας σε μια εταιρεία για μια θέση που επιθυμείτε και στη συνέχεια σας έχουν καλέσει για προσωπική συνέντευξη.

α) Πώς θα πρέπει να είναι η προσωπική σας παρουσία για να αυξήσετε τις πιθανότητες επιτυχίας σας; **(μονάδες 8)**

α) Ένα καθαρό, φροντισμένο και χαμογελαστό άτομο, ντυμένο με ρούχα καθαρά και κομψά, με εμφάνιση ευχάριστη, προδιαθέτει θετικά και μπορεί να μεταδώσει ένα μήνυμα με μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας και αποτελεσματικότητας.

β) Πώς θα πρέπει να είναι η στάση του σώματός σας κατά τη διάρκεια της συνέντευξης; **(μονάδες 7)**

β) Η κλίση του σώματος προς το συνομιλητή, σημαίνει ενδιαφέρον και ένταση προσοχής, ενώ η κλίση του σώματος προς τα πίσω, δείχνει απομάκρυνση, έλλειψη ενδιαφέροντος και προσοχής, ακόμη και φόβο ή αποστροφή.

γ) Πώς θα πρέπει να είναι η απόχρωση της φωνής μας κατά τη διάρκεια της συνέντευξης; **(μονάδες 10)**

γ) Θα πρέπει να μιλάμε με μέτρια ένταση γιατί μια σημαντική φράση, όταν λέγεται χαμηλόφωνα, κινδυνεύει να μην ακουστεί, να μη γίνει αντιληπτή, αφού η χαμηλόφωνη και ήπια εκφώνησή της, μειώνει την προσοχή του ακροατή και κάνει αμφίβολη την αντίληψη και της φράσης και του περιεχομένου της. Όμως και η αντίθετη περίπτωση, δηλαδή η υψηλόφωνη και έντονη εκφώνηση, ενώ κατά κανόνα προκαλεί την αύξηση της προσοχής του ακροατή και συνεπώς εξασφαλίζει την αντίληψη του μηνύματος, μπορεί να κουράσει, όταν είναι συνεχής και επίμονη. Τότε μειώνει την προσοχή του άρα και την αντιληπτική του ικανότητα.

Κεφάλαιο 2.8 (Στοιχεία μη λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 4° (19760)

Είσαστε υπεύθυνος για το προσωπικό ενός κέντρου αποκατάστασης ασθενών και δίνετε οδηγίες για τον ενδυματολογικό κώδικα των εργαζομένων σε διάφορα τμήματα της επιχείρησης.

α) Τι οδηγίες θα δώσετε στους εργαζόμενους του τμήματος υποδοχής και εξυπηρέτησης πελατών για τη γενικότερη εμφάνιση και την ενδυμασία τους και γιατί; **(μονάδες 10)**

α) Ένα καθαρό, φροντισμένο και χαμογελαστό άτομο, ντυμένο με ρούχα καθαρά και κομψά, με εμφάνιση ευχάριστη, προδιαθέτει θετικά και μπορεί να μεταδώσει ένα μήνυμα με μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας και αποτελεσματικότητας.

β) Γιατί θα επιλέγατε να φορούν στολή οι εργαζόμενοι στον ιατρονοσηλευτικό τομέα; **(μονάδες 10)**

β) Η στολή είναι αυτή που φορούν υποχρεωτικά όσοι ανήκουν σε μια υπηρεσία, οργανισμό, ή ειδική ομάδα, για να κάνουν αποτελεσματικότερη την άσκηση της υπηρεσίας και του έργου τους. Ταυτόχρονα, να μεταδώσουν έτσι και το «μήνυμα» της εξουσίας που διαθέτουν και στο όνομα της οποίας ενεργούν.

γ) Τι αρχές πρέπει να ακολουθήσετε για τον σχεδιασμό της στολής; **(μονάδες 5)**

γ) Η στολή ή η ειδική ενδυμασία πρέπει να έχει καθορισμένο σχέδιο, ύφασμα, χρώμα κτλ. και με ορισμένα διακριτικά σύμβολα.

Κεφάλαιο 2.8 (Στοιχεία μη λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 4° (19763)

Σε ένα υποθετικό σενάριο, επιθυμείτε να συναντηθείτε με τους φίλους σας για να σχεδιάσετε τις διακοπές σας για το καλοκαίρι.

α) Πώς σκέφτεστε ότι μπορεί να επηρεάσει ο χώρος το μήνυμα και ολόκληρη την Επικοινωνιακή διαδικασία; **(9 μονάδες)**

α) Η επιλογή του χώρου όπου θα πραγματοποιηθεί η Επικοινωνιακή διαδικασία αποτελεί μια από τις προϋποθέσεις τις οποίες οφείλει να λάβει υπόψη του ο αποστολέας-πομπός, ώστε ανάλογα να πράξει για να εξασφαλίσει τα αποτελέσματα που επιθυμεί, να επιτύχει το στόχο που έχει υπολογίσει να επιτύχει. Αλλά ο χώρος, πέρα από τον επηρεασμό του μηνύματος, μπορεί να επηρεάσει και ολόκληρη την επικοινωνιακή διαδικασία, αφού μπορεί να προσθέσει ή να αφαιρέσει στο κύριο μήνυμα και το δικό του ιδιαίτερο μήνυμα **με την επιλογή των διαστάσεων και της ταυτότητάς του.**

β) Για ποιους λόγους δεν θα επιλέγατε ως τόπο συνάντησης ένα κέντρο διασκέδασης; **(8 μονάδες)**

β) Σε ένα κέντρο διασκέδασης, οι επικοινωνούντες, δέχονται την επίδραση του χώρου, με τα φώτα, τις κατασκευές, τα χρώματα, τις μουσικές και με διαμορφωμένη από τα στοιχεία **αυτά ψυχολογική διάθεση μπορούν ή δεν μπορούν να επικοινωνήσουν.**

γ) Για ποιους λόγους δεν θα επιλέγατε ως τόπο συνάντησης μία παραλία; **(8 μονάδες)**

γ) Στην παραλία, με τη θάλασσα να περιμένει, με τον ήλιο να καίει, με την άμμο να ξεματάει, με το αναψυκτικό να περιμένει, η Επικοινωνία δεν μπορεί παρά να επηρεάζεται ανάλογα. Με τους έντονους ερεθισμούς του περιβάλλοντος, το οποιοδήποτε μήνυμα κινδυνεύει να μη γίνει καθόλου αντιληπτό ή απορρίπτεται από τον αποδέκτη, αφού δεν μπορεί καν να το προσέξει.

Κεφάλαιο 2.9 (Φραγμοί λεκτικής Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (20140)

Ο Γιώργος επιθυμεί να αποκτήσει ένα μηχανάκι. Σκέφτεται να το ζητήσει από τον πατέρα του. Θα μπορούσε να εκφράσει το αίτημα-μήνυμά του, έτσι ώστε να ικανοποιηθεί αμέσως. «Άκουσε πατέρα! Θέλω να μου πάρεις το μηχανάκι τώρα». Όμως πριν το πει, μια σκέψη γεννιέται στο μυαλό του. Ο πατέρας του δεν έχει απόθεμα χρημάτων. Δεν μπορεί να αγοράσει το μηχανάκι. Δεν μπορεί και να δανειστεί, αφού το χρέος θα πληρωνόταν από το εισόδημα ολόκληρης της οικογένειας.

Η οικογένεια έχει και άλλες ανάγκες. Θα μπορούσε να αδιαφορήσει. Τελικά το μήνυμά του άλλαξε μορφή. «Ξέρεις πατέρα, θα ήθελα να αγοράσω ένα μηχανάκι, όταν μαζέψω τα χρήματα ...». Δεν θέλει και κρίνει πως δεν είναι σωστό να επιβαρύνει τον πατέρα και την οικογένεια με χρέος.

α) Ποιοι κανόνες επηρέασαν την απόφαση του Γιώργου; **(μονάδες 5)**

α) Οι κανόνες αυτοί είναι οι κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς και εφαρμογής νόμων, συνηθειών, εθίμων που αναφέρονται συχνά και ως «κανόνες ηθικής συμπεριφοράς».

β) Πώς μπορεί να λειτουργήσουν αυτοί οι κανόνες στη βούληση του αποστολέα-πομπού; **(μονάδες 10)**

β) Οι κανόνες αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν ως ένα είδος φίλτρου ή και φραγμού μιας οποιασδήποτε, ανεξέλεγκτης επικοινωνιακής διαδικασίας, η οποία θα επεδίωκε κάποιο ανεξέλεγκτο σκοπό, και θα ικανοποιούσε μόνο τον αρχικό επικοινωνητή, αυτόν που θα είχε την πρωτοβουλία της Επικοινωνίας. Η Ηθική της Επικοινωνίας όμως εξετάζει και το ζήτημα της Ηθικής της βούλησης του αποστολέα -πομπού ενός μηνύματος και της Ηθικής του αποτελέσματος που επιδιώκει. Η Ηθική αυτή αποτελεί ένα σημαντικό φραγμό της ανεξέλεγκτης βούλησής του αλλά και του επιδιωκόμενου αποτελέσματος.

γ) Για ποιους λόγους ο αποστολέας-πομπός υπακούει στους κανόνες αυτούς; **(μονάδες 10)**

γ) Η ζωή σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό σύνολο, η οποία παρέχει στον αποστολέα-πομπό μια σειρά από δικαιώματα αλλά και τον υποχρεώνει να συμμορφώνεται σε μια σειρά υποχρεώσεις, τον αναγκάζει να ελέγχει το συγκεκριμένο αρχικό μήνυμά του, ακόμη και τον σκοπό τον οποίο επιδιώκει με αυτό να εξυπηρετήσει, με ένα σύνολο περιορισμών, κανόνων και νόμων, συνηθειών, εθίμων . Επίσης, τον αναγκάζει να το διαμορφώσει ανάλογα, ώστε να είναι σύμφωνο με την υποχρέωσή του να σεβαστεί τους κανόνες αυτούς, αφού και ο ίδιος θα επιθυμούσε μια ανάλογη συμπεριφορά από τους άλλους ανθρώπους, τα άλλα μέλη της κοινωνίας αυτής.

Κεφάλαιο 2.10 (Η συμβουλή ως φραγμός Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (20097)

Η εταιρία «Α» έχει αποφασίσει να εκδώσει μια σειρά από έντυπα, αφίσες, πολύπτυχα, φυλλάδια κτλ. για να διαφημίσει το όνομα και τα προϊόντα της. Ο Πρόεδρος και Διευθυντής της εταιρίας διαμορφώνει τον κύριο επικοινωνιακό στόχο, «προβολή της εταιρίας και προβολή του προϊόντος» και παραγγέλλει τις ανάλογες μακέτες, τα σχέδια, τα κείμενα. Όμως, πριν τελειώσουν, παρεμβαίνει ο υπεύθυνος του διαφημιστικού τμήματος και συμβουλεύει να προβληθεί πολύ εντονότερα ο στόχος «τιμή του προϊόντος».

α) Τι μπορεί να συμβεί στη συνέχεια; **(μονάδες 10)**

α) Αν ο αρχικός επικοινωνητής, αναζητά τη συμβουλή ενός ειδικού ή αν δέχεται, χωρίς να τη ζητήσει ο ίδιος, και πιστεύει ότι η εφαρμογή της θα του εξασφαλίσει την επιτυχία της Επικοινωνίας, τότε ή θα ματαιώσει τη διαδικασία που αυτός άρχισε ή θα την αλλάξει, σύμφωνα με τη συμβουλή που πήρε, ή θα αναθέσει τη διαδικασία της Επικοινωνίας στον ειδικό.

β) Πώς μπορεί να λειτουργήσει η συμβουλή στην επικοινωνιακή διαδικασία; **(μονάδες 8)**

β) Είναι φανερό ότι η συμβουλή αποτελεί ουσιαστικά ένα φραγμό της αρχικής επικοινωνιακής διαδικασίας, ένα φραγμό στην αυθεντική έκφραση του επικοινωνητή, στην **προσωπική έκφρασή του**.

γ) Πώς μπορούν τα άτομα να αντιδράσουν στη συμβουλή; **(μονάδες 7)**

γ) Εξαρτάται λοιπόν από αυτόν, αν θα δεχθεί τη συμβουλή στην κρίσιμη στιγμή της διαμόρφωσης του μηνύματος και της αποστολής του. Πολλά άτομα, για το λόγο της μείωσης της προσωπικής έκφρασής τους, πολύ δύσκολα δέχονται συμβουλές ή αρνούνται οποιαδήποτε συμβουλή, έστω κι αν πολλές φορές αποτυγχάνουν στις επιδιώξεις τους.

Κεφάλαιο 2.11 (Η επιβράβευση ως φραγμός Επικοινωνίας)

Θέμα 2° (19818)

2.1. Ο βαθμός προσαρμογής ενός ατόμου σε μια ομάδα αντανακλά το βαθμό κοινωνικοποίησής του. Να δώσετε έναν σύντομο ορισμό για τα τρία (3) είδη προσαρμογής του ατόμου.

Μονάδες 13

2.1 Τα τρία (3) είδη της προσαρμογής είναι:

- Κοινωνική προσαρμογή: σημαίνει αποδοχή των κανόνων λειτουργίας της κοινωνίας.
- Βιολογική: η ικανότητα του ατόμου να προσαρμόζει κάθε φορά τον οργανισμό του στις εκάστοτε συνθήκες διαβίωσης.
- Συναισθηματική: τα συναισθήματα συνήθως διαμορφώνονται από τους διάφορους κανόνες.

2.2. Στη σημερινή εποχή ο όρος « stress» χρησιμοποιείται περισσότερο, για να καταγράψει ανθρώπινα συναισθήματα και καταστάσεις.

α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της κατάστασης «stress»; (μονάδες 6)

β) Ποιες είναι οι συνέπειες της κατάστασης «stress»; (μονάδες 6)

Μονάδες 12

2.2.

α) Αυτή η υπερφόρτιση και η υπέρβαση των ορίων του ατόμου χαρακτηρίζει το stress. Είναι η κατάσταση στην οποία οδηγείται το άτομο ύστερα από ένα συνεχές και έντονο άγχος και κατά την οποία παρουσιάζεται ένα σύνολο σωματικών συμπτωμάτων (εφίδρωση, πόνος στο στομάχι, ταχυκαρδία) από το συνεχές κι αδιάκοπο βίωμα του άγχους σε συναισθηματικό επίπεδο.

β) Οι συνέπειες της κατάστασης stress είναι ασθένειες που χαρακτηρίζονται ως ψυχοσωματικές, δηλαδή ασθένειες που εκδηλώνουν κάποια σωματικά συμπτώματα χωρίς όμως να μπορούν να βρεθούν τα οργανικά αίτιά τους. Τα αίτια εντοπίζονται περισσότερο στην ψυχολογική κατάσταση του ατόμου.

Κεφάλαιο 2.11 (Η επιβράβευση ως φραγμός Επικοινωνίας)

Θέμα 4ο (20098)

Μετά από ένα σχετικό διαγωνισμό και αξιολόγηση, το περιοδικό ενός Λυκείου της πόλης βραβεύεται. Γραμμένο και σχεδιασμένο από τους μαθητές, απαιτεί πολύ κόπο και προσπάθειες. Αλλά το αποτέλεσμα τους δικαιώνει. Στη συνέλευση για τη νέα έκδοση συζητούνται τα στοιχεία της, δηλαδή περιεχόμενα, εικονογράφηση κτλ. Αποφασίζεται ότι το νέο τεύχος πρέπει να είναι ισότιμο ή ανώτερο του βραβευμένου. Προτείνεται να γίνει μια νέα συνέλευση, για να προταθούν σημαντικά και πρωτότυπα κείμενα και εικόνες... και μετά δεύτερη και μετά τρίτη, ώσπου να βρεθούν. Ακόμη τα ψάχνουν.. Το νέο περιοδικό δεν κυκλοφόρησε ποτέ. Η Επικοινωνία αυτή, των μαθητών μεταξύ τους και με την πόλη, διακόπηκε. Όσο για τα άλλα Λύκεια δεν τόλμησαν καν να ξεκινήσουν, βλέποντας τα δοκίμιά τους και συγκρίνοντάς τα με εκείνα του βραβευμένου περιοδικού.

α) Στην παραπάνω περίπτωση πώς λειτούργησε η βράβευση του περιοδικού; **(μονάδες 10)**

α) Η βράβευση του περιοδικού αποτέλεσε τον φραγμό για τη συνέχιση της έκδοσης ή την έκδοση άλλου περιοδικού, το φραγμό για μια πολύτιμη επικοινωνιακή δραστηριότητα των μαθητών.

β) Για ποιο λόγο έγινε η βράβευση; **(μονάδες 10)**

β) Η βράβευση του περιοδικού δεν έγινε με την προϋπόθεση ότι όλα τα νεότερα περιοδικά θα γίνουν ισότιμα ή ανώτερα από το βραβευμένο. Η βράβευση έγινε, και έπρεπε να γίνει, ως ενίσχυση της εκδοτικής προσπάθειας στο σύνολό της. Αυτή η προσπάθεια δεν είναι δυνατό να αποδίδει πάντοτε τεύχη άξια βράβευσης. Αν κάποιο από αυτά ξεχωρίσει και διακριθεί (από την ομάδα, το σχολείο, ή την κοινωνία της πόλης), σημαίνει πως η ξεχωριστή δουλειά και προσπάθεια μπορεί να διακριθεί και να βραβευτεί.

γ) Πώς θα πρέπει να θεωρείται η βράβευση; **(μονάδες 5)**

γ) Θα πρέπει να θεωρείται ως κίνητρο για όλη την εκδοτική προσπάθεια και των βραβευμένων μαθητών και αυτών που θα ξεκινήσουν τη δική τους προσπάθεια.

Κεφάλαιο 2.12 (Τρόποι Επικοινωνίας που αποτελούν φραγμούς)

Θέμα 2ο (20142)

2.1. Η λογική εξέταση των θεμάτων είναι αναγκαία καθώς μια ιδέα ή πράξη μη λογική είναι κατά κανόνα σίγουρο ότι θα οδηγήσει σε ανεπιθύμητη εξέλιξη την ιδέα και σε απροσδόκητα και αβέβαια αποτελέσματα την πράξη.

α) Τι μπορεί όμως να συμβεί με την σχολαστική εφαρμογή των λογικών κανόνων; **(μονάδες 9)**

β) Τι ονομάζεται Υπερλογική Επικοινωνία; **(μονάδες 8)**

2.1.

α) Με τη σχολαστική εφαρμογή των λογικών κανόνων, κρίνονται αποτρεπτικά και αποφεύγονται πράξεις και παραλείψεις οι οποίες εκ των υστέρων αποδεικνύονται και λογικές και χρήσιμες. Σε αυτές τις περιπτώσεις αναφέρεται και ο όρος της Υπερλογικής Επικοινωνίας, όταν με την υπερβολική λογική εξέταση των θεμάτων, καταλήγουν οι ενδιαφερόμενοι να αποφεύγουν κάθε δραστηριότητα, να αμφιβάλλουν για κάθε πρωτότυπη ιδέα και επιδίωξή τους.

β) Είναι η Επικοινωνία η οποία επιδιώκει να κρίνει ή να αξιολογήσει διάφορες ιδέες, πράξεις, διαδικασίες, έργα κτλ. εφαρμόζοντας ορισμένα λογικά κριτήρια και κανόνες λογικής και να διαπιστώσει τα λογικά ελαττώματά τους.

2.2. Μία μορφή της Αποτρεπτικής Επικοινωνίας είναι η Αλλοπρόσαλλη Επικοινωνία.

Τι ονομάζουμε Αλλοπρόσαλλη Επικοινωνία; **(μονάδες 8)**

2.2. Είναι αυτή της οποίας το περιεχόμενο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί με ένα λογικό κριτήριο ή τρόπο και η οποία κινδυνεύει με τα «μηνύματά» της να περιπλέξει τον αποδέκτη της, να τον φέρει σε αμηχανία, να τον οδηγήσει σε διαφορετικές λύσεις για το ίδιο ζήτημα, να του προκαλέσει ποικίλα προβλήματα. Αλλοπρόσαλλη Επικοινωνία μπορεί να είναι και αυτή που επιχειρείται από ανίδεους ανθρώπους σε θέματα εκτός των γνώσεών τους.

Κεφάλαιο 2.12, 2.14 (Τρόποι Επικοινωνίας που αποτελούν φραγμούς, Δεξιότητες λεκτικής αποδοχής)

Θέμα 2ο (19756)

2.1.

Η ίδια η Επικοινωνία μπορεί να αποτελέσει ένα φραγμό, ένα εμπόδιο, σε μια διαδικασία που πρόκειται να αρχίσει, σε μια προσπάθεια που άρχισε, σε μια προσπάθεια που φτάνει στο τέλος της.

α) Πώς ονομάζεται αυτή η μορφή Επικοινωνίας; (μονάδες 3)

β) Ποιον χαρακτήρα αποκτά και πώς; (μονάδες 6)

γ) Σε ποιες ιδιαίτερες κατηγορίες μπορεί να διακριθεί ανάλογα με τον τρόπο εφαρμογής της; (μονάδες 6)

Μονάδες 15

2.1.

α) Η Επικοινωνία αυτή μπορεί να ονομαστεί Αποτρεπτική.

β) Η Επικοινωνία αυτή μπορεί, με την κατάλληλη σύνθεση του μηνύματος και του περιεχομένου της, να αποκτήσει έναν ιδιαίτερο, απαγορευτικό χαρακτήρα και να αποτελέσει ουσιαστικά έναν τρόπο για την αποτροπή μιας οποιοσδήποτε ενέργειας, της λήψης μιας απόφασης, της διαμόρφωσης μιας σκέψης, μιας ιδέας.

γ)

- ⌚ Επικοινωνία Κριτική-Επικριτική.
- ⌚ Απολογητική Επικοινωνία.
- ⌚ Με μηνύματα υπερλογικά, παράλογα, ανήθικα, αλλοπρόσαλλα κτλ. και τότε ονομάζεται ανάλογα.

2.2.

Ανάλογη με τις διαδικασίες της ενεργητικής ακοής και της αποδοχής των ηχητικών στοιχείων και λέξεων είναι η γενικότερη διαδικασία της λεκτικής αποδοχής.

Να αναφέρετε τις βασικές δεξιότητες της λεκτικής αποδοχής.

Μονάδες 10

2.2.

- ⌚ Ανοιχτές – κλειστές ερωτήσεις
- ⌚ Σύντομες – απλές ερωτήσεις
- ⌚ Διατήρηση της ουδετερότητας
- ⌚ Αποδοχή της σιωπής

Κεφάλαιο 2.14 (Δεξιότητες λεκτικής αποδοχής)

Θέμα 4ο (19765)

Σε ένα υποθετικό σενάριο, βρίσκεστε σε ένα ποδοσφαιρικό γήπεδο σε μια κερκίδα όπου τριγύρω υπάρχουν πολλοί φανατικοί υποστηρικτές της μιας ή της άλλης ομάδας που συγκρούονται στον αγώνα. Εσείς απλά επιθυμείτε να παρακολουθήσετε τον αγώνα ως ένα μεγάλο αθλητικό γεγονός χωρίς να είσατε οπαδός καμίας ομάδας. Όμως, τελικά, κάποιος από τους οπαδούς σας ρωτάει “Καλά, εσύ που δε μιλάς, τι ομάδα είσαι;”

Πώς μπορείτε να αποφύγετε τη συμμετοχή σε αυτή τη συζήτηση;

Δώστε δύο πιθανούς τρόπους αποφυγής της σύγκρουσης (μονάδες 10) και να αιτιολογήσετε τι επιδιώκετε με αυτούς (μονάδες 15).

Μονάδες 25

Μπορούμε να απαντήσουμε «Εγώ είμαι με την Εθνική Ομάδα..». Με αυτό τον τρόπο, προτιμώντας δηλαδή την ουδετερότητα, δε θέλουμε να δείξουμε την προτίμησή μας ή την ενδεχόμενη αντίληψή μας για την αντιπαλότητα που παρακολουθούμε.

Ανάλογα, μπορεί να προτιμήσουμε να σιωπήσουμε καθώς διστάζουμε να επιλέξουμε ανάμεσα στις πιθανές απαντήσεις, επειδή φοβόμαστε τις συνέπειες οποιασδήποτε απάντησης. Αλλά και τότε, η σιωπή μας αποτελεί μια «απάντηση» και ανάλογα πάλι μπορεί να κριθούμε από τον αποστολέα του μηνύματος. Γιατί η σιωπή μας, την οποία θα επιλέγαμε σκεπτόμενοι ότι αυτή θα σήμαινε την ουδετερότητά μας, περιέχει τον κίνδυνο να θεωρηθεί πως επιλέγουμε τη σιωπή από δειλία, για να μην αντιμετωπίσουμε τους φιλάθλους της άλλης ομάδας που θα μας θεωρούσαν μετά την απάντησή μας αντίπαλό τους, με όλες τις σχετικές συνέπειες. Οι περισσότεροι φίλαθλοι προτιμούν βέβαια να απαντήσουν καθαρά παρά να δεχτούν τον χαρακτηρισμό του δειλού.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 4ο (19258)

4.1

Ένα άτομο «Α» που αγαπάει τη μουσική και ιδιαίτερα το πιάνο, μεγάλωσε σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, που όλα τα μέλη του (γονείς και μεγαλύτερα αδέρφια) γνωρίζουν να παίζουν ένα μουσικό όργανο. Πώς πιστεύετε ότι θα επηρεάσουν τα μέλη της οικογένειας το άτομο «Α» σε σπουδές σχετικά με την εκμάθηση πιάνου; Αιτιολογήστε την απάντησή σας με τη θεωρία των κινήτρων.

Μονάδες 25

4.1

Το άτομο «Α» που αγαπάει τη μουσική, θα επηρεασθεί από το κοινωνικό περιβάλλον της οικογένειάς του, τα μέλη της οποίας αγαπούν επίσης τη μουσική και ήδη έχουν μουσική παιδεία σε κάποιο μουσικό όργανο. Δηλαδή η οικογένεια θα αποτελέσει τον εξωτερικό παράγοντα, που θα κατευθύνει τη συμπεριφορά του «Α» σχετικά με την εκμάθηση πιάνου, προσφέροντας εξωτερική ενίσχυση και παρώθηση, ώστε δυναμικά να ενισχύονται οι προσπάθειές του και το πέρασμα από την πρόθεση στη δράση για την πραγματοποίηση της εκμάθησης του πιάνου.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 4ο (19259)

4.1

α) Ένας οδηγός, που χρησιμοποιεί το ιδιωτικό του αυτοκίνητο για να πάει στη δουλειά του, μόλις καθίσει στη θέση του οδηγού φοράει αμέσως τη ζώνη ασφαλείας και ξεκινάει την οδήγηση. Αναπτύξτε δύο (02) κίνητρα που κατευθύνουν τον οδηγό αυτό στο να φορέσει τη ζώνη ασφαλείας του αυτοκινήτου του. **(μονάδες 12)**

α) Γνωρίζουμε ότι τα κίνητρα δεν είναι ανεξάρτητα από την προσωπικότητα ενός ατόμου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ατόμου θα ενδυναμώνουν ή θα αποδυναμώνουν τα κίνητρά του, δείχνοντας την ανάλογη συμπεριφορά. Ο οδηγός φοράει τη ζώνη ασφαλείας στο αυτοκίνητό του πιθανόν για να μην πληρώσει πρόστιμο ή για να προστατεύσει τη ζωή του σε περίπτωση ατυχήματος.

β) Μία εργαζόμενη γυναίκα που ανήκει στη μαύρη φυλή, πιστεύει ότι προσφέρει ισότιμη εργασία με τους άλλους άνδρες εργαζομένους που είναι λευκοί, όμως διαπιστώνει ότι δεν έχει την ίδια ανταμοιβή με τους συναδέλφους της. Αναπτύξτε τους εξωτερικούς παράγοντες που πιστεύει ότι εφαρμόζονται στο άτομό της και το πιθανόν αποτέλεσμα που θα έχουν στην απόδοσή της στην εργασία της. **(μονάδες 13)**

β) Η εργαζόμενη γυναίκα που ανήκει στη μαύρη φυλή, αρχικά αξιολογεί την συνεισφορά της στην εργασία της και συγκρίνοντάς την με τη συνεισφορά των άλλων εργαζομένων που είναι λευκοί άνδρες, έχει το συναίσθημα ότι την μεταχειρίζονται άδικα και την διακρίνουν σε σχέση με τους άνδρες εργαζομένους που ανήκουν στην λευκή φυλή (καυκάσια), για φυλετικούς λόγους (αφενός επειδή είναι γυναίκα και αφετέρου επειδή ανήκει στη μαύρη φυλή). Υπάρχει πιθανότητα αυτή η διάκριση να λειτουργήσει ανασταλτικά, μειώνοντας τα κίνητρά της για βελτίωση στην εργασία της. Μπορεί επίσης να παύσει να έχει οποιοδήποτε κίνητρο αφού η δικαίωση των προσπαθειών της χάνεται.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 4ο (19260)

4.1

α) Σε μία ομάδα ατόμων γίνεται συζήτηση για την επίλυση ενός προβλήματος που εμφανίστηκε στον εργασιακό τους χώρο. Κάποια στιγμή η συζήτηση οδηγεί σε έντονη διαφωνία και αντιπαράθεση επιχειρημάτων μεταξύ δύο εργαζομένων. Ο ένας εργαζόμενος (Χ) αρχίζει να χρησιμοποιεί λεκτική βία για να επιβάλει τις απόψεις του ενώ ο δεύτερος (Ψ) συνεχίζει να προσπαθεί με επιχειρήματα και με το διάλογο για να βρεθεί μία ικανοποιητική λύση στο εργασιακό τους πρόβλημα. Αναπτύξτε τους εσωτερικούς παράγοντες που χρησιμοποιούν οι δύο εργαζόμενοι (Χ και Ψ) για να επιβάλουν τις απόψεις τους. **(μονάδες 12)**

α) Οι δύο εργαζόμενοι (Χ) και (Ψ) επηρεάζονται από τα πιστεύω και τις αξίες τους που λειτουργούν ως εσωτερικοί παράγοντες για τα κίνητρα που χρησιμοποιούν. Ο εργαζόμενος (Χ), που χρησιμοποιεί λεκτική βία για να επιβάλει τις απόψεις του, έχει διαφορετικές αξίες και πιστεύω από τον εργαζόμενο (Ψ), που συνεχίζει να προσπαθεί με επιχειρήματα και με το διάλογο για να βρεθεί μία ικανοποιητική λύση στο εργασιακό τους πρόβλημα.

β) Ένας εργαζόμενος καταθέτει Βιογραφικό Σημείωμα σε δύο διαφορετικές εταιρίες. Η εταιρία Α αποδέχεται την πρόσληψή του και του δίνει εκτός από έναν καλό μισθό και κάποιο επιπλέον bonus. Η εταιρία Β του δίνει μόνο τον μισθό του, που είναι περίπου στο ίδιο ύψος απολαβών με της εταιρίας Α και με το ίδιο αντικείμενο εργασίας. Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επιλογή του εργαζομένου; Αιτιολογήστε με τη θεωρία των κινήτρων. **(μονάδες 13)**

β) Γνωρίζουμε ότι η αξία ενός κινήτρου καθορίζεται από το αποτέλεσμά του. Σε ένα εργασιακό χώρο η ικανότητα ενός εργαζομένου αποτελεί μία αναγκαία, όχι όμως και ικανή προϋπόθεση για να είναι αποδοτικός, αφού η απόδοσή του εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από το κίνητρο που του προσφέρει η πραγματοποίηση της εργασίας, που του έχει ανατεθεί. Ο εργαζόμενος είναι πιθανότερο ότι θα επιλέξει την εταιρία Α, αφού του δίνει εκτός από τον ίδιο καλό μισθό με την εταιρία Β και επιπλέον κάποιο bonus.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 4ο (19778)

Ένας μαθητής επιθυμεί να περάσει στην ιατρική, στην πανεπιστημιακή σχολή της πόλης του και για το αυτό διαβάζει καθημερινά τουλάχιστον έξι ώρες την ημέρα, τις δύο τελευταίες χρονιές του λυκείου.

α) Αναφέρατε τουλάχιστον πέντε (05) λόγους που κατευθύνουν τον μαθητή στο πολύωρο διάβασμά του, ώστε να επιτύχει στην πανεπιστημιακή σχολή που επιθυμεί. **(μονάδες 13)**

α)

- 1) Η εκτίμηση που θα του δείξουν οι γονείς του, οι φίλοι του, οι συμμαθητές του.
- 2) Η ευχαρίστηση και η ικανοποίηση που θα νοιώσει ο ίδιος ο μαθητής διότι του αρέσει η ιατρική επιστήμη.
- 3) Η αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση που θα αποκτήσει.
- 4) Το συναίσθημα που θα νοιώσει ότι κάνει μία νέα αρχή στη ζωή του.
- 5) Το αίσθημα δικαίωσης ότι οι κόποι του αμείφτηκαν.

β) Αιτιολογήστε με βάση την προσωπικότητα, τα πιστεύω και τις αξίες του συγκεκριμένου μαθητή τις προσπάθειες που καταβάλει για την επιτυχία του στη συγκεκριμένη σχολή.

(μονάδες 12)

β) Το κίνητρο που ωθεί τον συγκεκριμένο μαθητή σε ενέργειες δεν είναι ανεξάρτητο από την προσωπικότητά του, από την άποψη ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενδυναμώνουν ή αποδυναμώνουν τα κίνητρά του. Διαφορετικοί άνθρωποι έχουν διαφορετικά κίνητρα και διαφορετική συμπεριφορά. Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον εξωτερικό μας κόσμο και οι αξίες σύμφωνα με τις οποίες θέλουμε να διανύσουμε τη ζωή μας επηρεάζουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά μας.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 2° (18901)

2.1

Είναι γνωστό ότι κίνητρο είναι ο δυναμικός παράγοντας ο οποίος διεγείρει, καθορίζει και κατευθύνει τη συμπεριφορά του ατόμου προς ένα σκοπό. Τα κίνητρα εξαρτώνται τόσο από εσωτερικούς, όσο και από εξωτερικούς παράγοντες.

α) Αναφέρατε ονομαστικά τέσσερις (04) εσωτερικούς παράγοντες για μία ενέργεια, που πηγάζει αποκλειστικά από εμάς. (μονάδες 5)

β) Αναφέρατε ονομαστικά τρεις (03) εξωτερικούς παράγοντες για μία ενέργεια, που βρίσκονται έξω από μία δραστηριότητα και κατευθύνουν τη συμπεριφορά του ατόμου σχετικά με μία δραστηριότητα. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.1

α) Η Προσωπικότητα. Ο σκοπός. Τα πιστεύω και οι αξίες. Οι ανάγκες.

β) Το κοινωνικό περιβάλλον. Η ανταμοιβή – το αποτέλεσμα. Ο χρόνος.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

(18901)

2.2

Για να επιτύχουμε ένα στόχο που έχουμε θέσει, συχνά αποθαρρυνόμαστε από άτομα του περιβάλλοντός μας. Με βάση την αρχή αυτή αναπτύξτε τα ακόλουθα:

α) Δώστε τον ορισμό του αντικινήτρου. (μονάδες 5)

β) Αναπτύξτε ένα παράδειγμα για έναν μαθητή, στον οποίο οι εξωτερικοί παράγοντες θα λειτουργήσουν ως αντικίνητρο για την πρόοδο στα μαθήματά του, αναφέροντας τα αποτελέσματα του αντικινήτρου. (μονάδες 10)

Μονάδες 15

2.2

α) Το αντικίνητρο είναι ένας παράγοντας ο οποίος δεν δρα ενισχυτικά αλλά αποτρεπτικά, αποδυναμώνοντας οποιαδήποτε δραστηριότητα του ατόμου για την επίτευξη ενός σκοπού.

β) Ο μαθητής, ο οποίος δεν περιμένει καμία εξωτερική ανταμοιβή από την πρόοδό του στα μαθήματα, μπορεί να μείνει αδιάφορος απέναντι σ' αυτά, να μην προσπαθήσει κι έτσι να μην αποδώσει ανάλογα με τις ικανότητές του.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 2ο (19901)

2.1

Είναι γνωστό, ότι αυτό που κινητοποιεί την ανθρώπινη συμπεριφορά και ωθεί τον άνθρωπο να πράξει είναι οι ανάγκες και τα κίνητρα του ατόμου:

α) Δώστε τον ορισμό της ανάγκης. (μονάδες 6)

β) Δώστε τον ορισμό του κινήτρου. (μονάδες 5)

Μονάδες 11

2.1

α) Ανάγκη είναι μια κατάσταση ανισορροπίας στον οργανισμό, η οποία όταν δημιουργηθεί μπαίνει σε ενέργεια μια έντονη επιθυμία που λέγεται παρόρμηση ή κίνητρο.

β) Κίνητρο είναι ο δυναμικός παράγοντας ο οποίος διεγείρει, καθορίζει και κατευθύνει τη συμπεριφορά του ατόμου προς ένα σκοπό.

2.2 Τα κίνητρα κάθε ατόμου, διαμορφώνονται και εξαρτώνται τόσο από εξωτερικούς όσο και από εσωτερικούς παράγοντες.

α) Δώστε τον ορισμό των εξωτερικών παραγόντων. (μονάδες 7)

β) Δώστε τον ορισμό των εσωτερικών παραγόντων. (μονάδες 7)

Μονάδες 14

2.2

α) Οι εσωτερικοί παράγοντες είναι ατομικές παρορμήσεις, οι οποίες προσδιορίζουν τη συμπεριφορά του ατόμου και το ωθούν προς μια δραστηριότητα, η οποία προκαλεί ευχαρίστηση και ικανοποίηση.

β) Οι εξωτερικοί παράγοντες είναι αυτοί που βρίσκονται έξω από μια δραστηριότητα και κατευθύνουν τη συμπεριφορά του ατόμου σχετικά με αυτήν την δραστηριότητα.

Κεφάλαιο 3.1 (Ανάγκες και κίνητρα)

Θέμα 4ο (19257)

4.1

Σε μία μεγαλούπολη δύο άνθρωποι, ο «Χ» και ο «Ψ», ξεκινούν το πρωί στις 07:00, για τις δραστηριότητές τους. Ο «Χ» έχει πανεπιστημιακό τίτλο σπουδών, καθώς και μεταπτυχιακό δίπλωμα και θέλει να προλάβει να παρακολουθήσει ένα σημαντικό σεμινάριο σχετικό με την επιστήμη του, από την έναρξή του. Ο «Ψ» έμεινε πρόσφατα άνεργος και έχει σπαταλήσει όλες του τις οικονομίες. Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά απαντήστε στα ακόλουθα:

α) Σε ποια κατηγορία ανήκουν οι ατομικές παρορμήσεις των δύο αυτών ανθρώπων;
(μονάδες 12)

α) Γνωρίζουμε ότι το κίνητρο είναι ο δυναμικός παράγοντας, ο οποίος διεγείρει, καθορίζει και κατευθύνει τη συμπεριφορά του ατόμου προς ένα σκοπό. Τα κίνητρα των δύο αυτών ανθρώπων, δηλαδή του «Χ» και του «Ψ», εξαρτώνται από εσωτερικούς παράγοντες, δηλαδή ατομικές παρορμήσεις, οι οποίες προσδιορίζουν τη συμπεριφορά τους προς ένα σκοπό, ώστε να κάνουν μία δραστηριότητα, η οποία θα τους προκαλέσει ευχαρίστηση και ικανοποίηση.

β) Ποιος ειδικός παράγοντας ωθεί τον «Χ» και ποιος τον «Ψ»; Αιτιολογήστε σύμφωνα με τη θεωρία των κινήτρων, καθώς και σύμφωνα με την πυραμίδα αναγκών του Maslow.
(μονάδες 13)

β) Ο «Χ» ωθείται από την προσωπικότητά του και από τις ανάγκες του, από την άποψη ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενδυναμώνουν το κίνητρό του και τις προσπάθειές του για να επιτύχει τους στόχους του ως επιστήμονας. Ο «Ψ» ωθείται από τις ανάγκες του και μάλιστα από τις φυσιολογικές ή οργανικές ανάγκες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιβίωσή του σύμφωνα με την πυραμίδα αναγκών του Maslow.

Κεφάλαιο 3.2 (Θεωρία του Maslow)

Θέμα 4ο (19263)

4.1

Γνωρίζουμε ότι το κίνητρο είναι ο δυναμικός παράγοντας, ο οποίος διεγείρει, καθορίζει και κατευθύνει τη συμπεριφορά του ατόμου προς ένα σκοπό. Στους εξωτερικούς παράγοντες που βρίσκονται έξω από μία δραστηριότητα και κατευθύνουν τη συμπεριφορά του ατόμου σχετικά με τις δραστηριότητές του, συγκαταλέγεται και ο παράγοντας «χρόνος», αφού τα κίνητρα μεταβάλλονται με την ηλικία. Με βάση το χαρακτηριστικό του «χρόνου» και σύμφωνα με τη θεωρία των κινήτρων, καθώς και με την πυραμίδα αναγκών του Maslow, απαντήστε με ένα παράδειγμα για το πώς θα διαχειρισθεί ένα άτομο τον ελεύθερο χρόνο του, την περίοδο της επαγγελματικής του εξέλιξης σε μία ατομική του επιχειρηματική δραστηριότητα.

Μονάδες 25

4.1

Την περίοδο της επαγγελματικής του εξέλιξης σε μία ατομική του επιχειρηματική δραστηριότητα, έχοντας αξιοποιήσει τους εσωτερικούς παράγοντες των κινήτρων (όπως π.χ. στοιχεία της προσωπικότητάς του, επαγγελματικούς στόχους και σκοπούς, πιστεύω και αξίες, καθώς και ανάγκες), καθώς και τους εξωτερικούς παράγοντες κινήτρων (όπως π.χ. επιρροή του κοινωνικού περιβάλλοντός του, ανταμοιβή – αποτέλεσμα), θα επενδύσει τον ελεύθερό του χρόνο σε δραστηριότητες που θα του εξασφαλίσουν να ανέβει κοινωνικά και επαγγελματικά (όπως π.χ. με συνεχή επιμόρφωση, κοινωνικές επαφές με διάφορους φορείς), να έχει κύρος με βάση τις επιδόσεις του σε μία καινοτομία για την οποία αφιέρωσε τον ελεύθερό του χρόνο, να τον αναγνωρίζουν οι άλλοι και να τον αποδέχονται σε ανάλογες επιχειρηματικές συναντήσεις.

Κεφάλαιο 3.2 (Θεωρία του Maslow)

Θέμα 4ο (19264)

4.1

Γνωρίζουμε ότι το κίνητρο είναι ο δυναμικός παράγοντας, ο οποίος διεγείρει, καθορίζει και κατευθύνει τη συμπεριφορά του ατόμου προς ένα σκοπό. Στους εξωτερικούς παράγοντες που βρίσκονται έξω από μία δραστηριότητα και κατευθύνουν τη συμπεριφορά του ατόμου σχετικά με τις δραστηριότητές του, συγκαταλέγεται και ο παράγοντας «χρόνος», αφού τα κίνητρα μεταβάλλονται με την ηλικία. Με βάση το χαρακτηριστικό του «χρόνου» και σύμφωνα με τη θεωρία των κινήτρων, καθώς και με την πυραμίδα αναγκών του Maslow, απαντήστε με ένα παράδειγμα για το πώς θα διαχειρισθεί ένα άτομο τον ελεύθερο χρόνο του, την περίοδο της εφηβείας του

Μονάδες 25

4.1

Οι περισσότεροι έφηβοι ζουν με τους γονείς τους, οι οποίοι τους έχουν εξασφαλίσει τις δύο πρώτες κατηγορίες των αναγκών της πυραμίδας του Maslow, δηλαδή τις φυσιολογικές ή οργανικές τους ανάγκες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιβίωσή τους (όπως π.χ. ανάγκη για τροφή, ρουχισμό, ύπνο, θέρμανση, κ.λπ.), καθώς και τις ανάγκες που αφορούν την ασφάλεια και την ακεραιότητά τους (όπως π.χ. ασφάλεια προστασίας της υγείας τους, σιγουριάς, απαλλαγής από φόβο, κ.λπ.). Έτσι στην εφηβική ηλικία το άτομο μπορεί να επενδύσει τον ελεύθερό του χρόνο σε δραστηριότητες που θα του εξασφαλίσουν το να ανήκει κάπου, σε μία ομάδα, να έχει φίλους με τους οποίους συχνά θα συναντιέται, να αποφεύγει τη μοναξιά, να τον αγαπούν οι άλλοι έφηβοι και να τον αποδέχονται μέσα από τις δραστηριότητές τους, δηλαδή τα κίνητρά του τον ωθούν να αφιερώσει τον χρόνο του για να ικανοποιήσει τις ανάγκες τουλάχιστον του επομένου επιπέδου της πυραμίδας του Maslow.

Κεφάλαιο 3.2 (Θεωρία του Maslow)

Θέμα 2ο (18890)

2.1

Ο Maslow ασχολήθηκε με τη θεωρία των αναγκών και των κινήτρων. Με βάση αυτή τη θεωρία αναπτύξετε τα ακόλουθα:

α) Αναφέρατε επιγραμματικά πέντε (05) φυσιολογικές ή οργανικές ανάγκες που βρίσκονται στη βάση της πυραμίδας του Maslow. **(μονάδες 10)**

α) Στις φυσιολογικές ή οργανικές ανάγκες, που βρίσκονται στη βάση της πυραμίδας του Maslow ανήκουν η ανάγκη για τροφή, νερό, ρουχισμό, ύπνο, θέρμανση, ξεκούραση.

β) Αναφέρατε επιγραμματικά τέσσερα (04) παραδείγματα σχετικά με τις ανάγκες εκτίμησης ή υπόληψης της πυραμίδας του Maslow. **(μονάδες 9)**

β) Στα παραδείγματα, σχετικά με τις ανάγκες εκτίμησης ή υπόληψης της πυραμίδας του Maslow, ανήκουν η ανάγκη να μας αγαπούν οι άλλοι, να μας σέβονται, η ανάγκη να ανέβουμε κοινωνικά, η ανάγκη να έχουμε κύρος με βάση τις επιδόσεις μας, η επιθυμία να μας προσέχουν και να μας αναγνωρίζουν οι άλλοι, η ανάγκη να μας αποδέχονται και να έχουμε τον αυτοσεβασμό και την αυτοεκτίμηση (ζητούνται τέσσερα από αυτά).

Κεφάλαιο 3.2 (Θεωρία του Maslow)

(18890)

γ) Αναφέρατε τρία (03) χαρακτηριστικά του ατόμου που βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους αυτοπραγμάτωσης (κορυφή της πυραμίδας). **(μονάδες 6)**

γ) Τα βασικά χαρακτηριστικά μπορεί να είναι τα ακόλουθα (ζητούνται τρία από αυτά):

- ⌚ Αποτελεσματική αντίληψη, καλή και γρήγορη κρίση για τους άλλους.
- ⌚ Έλλειψη υποκρισίας, αποδοχή του εαυτού του, των άλλων και του κοινωνικού περιβάλλοντός του, όπως πραγματικά είναι και όχι όπως θα επιθυμούσε να είναι.
- ⌚ Μεγάλος βαθμός αυθορμητισμού, πρωτοτυπία.
- ⌚ Επικέντρωση στα κοινωνικά δρώμενα και όχι στον εαυτό του.
- ⌚ Απουσία εξάρτησης από τους άλλους, ανάγκη απομόνωσης, ικανότητα αυτοσυγκέντρωσης.
- ⌚ Ύπαρξη αυτονομίας και εσωτερικής γαλήνης.
- ⌚ Νέα θεώρηση για τους ανθρώπους και τον κόσμο. Καθετί που γίνεται είναι μοναδικό και το άτομο αποκτά νέες διαθέσεις.
- ⌚ Αναζήτηση εσωτερικών εμπειριών.
- ⌚ Ύπαρξη ειλικρινούς ενδιαφέροντος για τους άλλους.
- ⌚ Ύπαρξη ουσιαστικών σχέσεων με ένα επιλεγμένο κύκλο φίλων.
- ⌚ Ύπαρξη δημοκρατικών αξιών, ευκολία ανάπτυξης σχέσεων με πλούσιους και φτωχούς. Κοινωνική τάξη, φυλή, κοινωνική θέση, φύλο, δεν παίζουν ρόλο.
- ⌚ Κατανόηση της διαφοράς ανάμεσα στα μέσα, για να φτάσει σε ένα σκοπό και την επίτευξη των ορθών στόχων.
- ⌚ Ανάπτυξη φιλοσοφικής και εκκεντρικής αίσθησης του χιούμορ. Το άτομο δεν γελάει με την κυνικότητα αλλά με πράγματα που συμβαίνουν αυθόρμητα καθημερινά.
- ⌚ Νέοι τρόποι κατασκευής και αντίληψης πραγμάτων.
- ⌚ Ανοιχτό πνεύμα σε νέες εμπειρίες, αντίσταση στον κομφορμισμό.

Κεφάλαιο 3.2 (Θεωρία του Maslow)

Θέμα 2ο (18893)

2.1

Ο Maslow ασχολήθηκε με τη θεωρία των αναγκών και των κινήτρων. Με βάση αυτή τη θεωρία αναπτύξετε τα ακόλουθα:

α) Αναφέρατε το περιεχόμενο των πέντε (05) κατηγοριών στην ταξινόμηση των ανθρωπίνων αναγκών του Maslow. **(μονάδες 10)**

α) Στη βάση της πυραμίδας στην ταξινόμηση των ανθρωπίνων αναγκών του Maslow βρίσκονται οι φυσιολογικές ή οργανικές ανάγκες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιβίωση του ατόμου. Αμέσως επόμενες ανάγκες και αφού έχουν ικανοποιηθεί οι φυσιολογικές οργανικές ανάγκες, βρίσκονται οι ανάγκες που ικανοποιούν την ασφάλεια και την ακεραιότητα του ατόμου. Στο επόμενο επίπεδο υπάρχει η ανάγκη να ανήκουμε κάπου, δηλαδή η ανάγκη κοινωνικής συμμετοχής. Ακολουθεί η ανάγκη εκτίμησης ή υπόληψης και στο ανώτερο επίπεδο βρίσκεται η ανάγκη της αυτοπραγμάτωσης, δηλαδή η ανάγκη να αξιοποιήσουμε τις πραγματικές μας δυνατότητες.

β) Αιτιολογήστε την άποψη του Maslow ότι «η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι συνάρτηση των ιεραρχημένων αναγκών». **(μονάδες 9)**

β) Σύμφωνα με την άποψη του Maslow, όσο οι ανάγκες της βάσης της πυραμίδας των αναγκών (φυσιολογικές και ασφάλειας) παραμένουν ανικανοποίητες, οι υπόλοιπες δεν εμφανίζονται. Με άλλα λόγια, το άτομο πρέπει να ικανοποιήσει την ανάγκη που βρίσκεται χαμηλότερα στην κλίμακα της πυραμίδας, για να πάει στην αμέσως επόμενη.

Κεφάλαιο 3.2 (Θεωρία του Maslow)

(18893)

γ) Σύμφωνα με τον Maslow ορισμένες δυσκολίες της ζωής μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο στην αναζήτηση της ικανοποίησης μονάχα των βασικών αναγκών (οργανικών και ασφάλειας). Αναφέρατε επιγραμματικά τρεις (03) σχετικές δυσκολίες. **(μονάδες 6)**

γ) Στις δυσκολίες της ζωής που μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο στην αναζήτηση της ικανοποίησης μονάχα των βασικών αναγκών (οργανικών και ασφάλειας) ανήκει η ανεργία, η μονότονη εργασία, η έλλειψη συντροφικότητας, η μιζέρια και η ανασφάλεια (ζητούνται 3 από αυτά).

Κεφάλαιο 3.3 (Η έννοια της αυτοπραγμάτωσης)

2.1

Πολλοί άνθρωποι θυσιάζουν τη ζωή τους σε αξίες που θεωρούνται από το Maslow ουσιώδεις για την ανθρώπινη ύπαρξη.

α) Με βάση την αρχή αυτή, τι ονομάζουμε μετα-ανάγκες. (μονάδες 9)

α) Για ένα άτομο που πιστεύει σε αξίες που θεωρούνται από τον Maslow ουσιώδεις για την ανθρώπινη ύπαρξη και οι οποίες διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο για την επίτευξη της αυτό-πραγμάτωσης, για το άτομο που τις κατέχει φέρονται ως ανάγκες, είναι δηλαδή μετα-ανάγκες. Είναι ζωτικής σημασίας ανάγκες, οι οποίες όμως δεν αναγνωρίζονται ως ανάγκες από όλους, γιατί πολλοί δεν κατανοούν την έλλειψή τους. Είναι άνθρωποι που δεν κατανοούν τη σημασία που έχουν οι ανθρώπινες αξίες για τη ζωή τους.

β) Τι γνωρίζετε για τις μέγιστες εμπειρίες που μπορούν να οδηγήσουν στην αυτοπραγμάτωση του ατόμου; (μονάδες 8)

β) Οι μέγιστες εμπειρίες αποτελούν παροδικές στιγμές αυτοπραγμάτωσης. Ως μέγιστη εμπειρία ορίζεται μία μικρή στιγμή ευφορίας, ψυχικής ανάτασης. Πρακτικά όλοι μπορούν να έχουν μέγιστες εμπειρίες, αλλά λίγοι μόνο γνωρίζουν πώς θα απολαύσουν τις στιγμές γαλήνης και ευχαρίστησης.

γ) Πώς σχετίζεται η άμυνα του ατόμου με την αυτοπραγμάτωση; (μονάδες 8).

γ) Η άμυνα είναι ένας ψυχικός μηχανισμός ο οποίος προστατεύει το άτομο από τις δυσάρεστες καταστάσεις. Το τελευταίο βήμα προς την αυτοπραγμάτωση σημαίνει τον προσδιορισμό των μηχανισμών άμυνας από το άτομο, το οποίο στη συνέχεια τολμά να τους αποβάλλει.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

Θέμα 4ο (19255)

4.1

α) Αν ακούσουμε αποσπάσματα από κάποιο γνωστό μας τραγούδι στο μυαλό μας έρχεται η μελωδία όλου του κομματιού. Ερμηνεύστε αυτό το φαινόμενο. **(μονάδες 10)**

α) Εφαρμόζεται ο νόμος της περίφραξης, κλεισίματος (συμπλήρωσης), σύμφωνα με τη ψυχολογία της μορφής. Σύμφωνα με το νόμο αυτό της αντίληψης έχουμε την τάση να αντιλαμβανόμαστε φιγούρες που είναι ελλιπείς ως ένα όλο, συμπληρώνοντάς τις σύμφωνα με μία φιγούρα ήδη γνωστή.

β) Δύο φίλοι εκ των οποίων ο ένας ενδιαφέρεται για την κιθάρα και ο άλλος για το πιάνο, πηγαίνουν στο ωδείο. Οι δύο αυτοί φίλοι θα έχουν ίδια αντίληψη του ήχου και της μελωδίας; Αναπτύξτε την απάντησή σας. **(μονάδες 15)**

β) Γνωρίζουμε ότι η αντίληψή μας επηρεάζεται από ενδογενείς παράγοντες, στους οποίους ανήκουν και τα ενδιαφέροντά μας. Οι δύο φίλοι έχουν διαφορετικά ενδιαφέροντα, ο ένας για την κιθάρα και ο άλλος για το πιάνο, και έτσι θα εστιάσουν την προσοχή τους σε διαφορετικά σημεία, έχοντας διαφορετική αντίληψη του ήχου και της μελωδίας, όταν ο ένας παίζει κιθάρα και ο άλλος πιάνο.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

Θέμα 4ο (19256)

4.1

Σε ένα αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου γίνεται μία ενημέρωση από το ίδιο πρόσωπο. Την πρώτη φορά το πρόσωπο εμφανίζεται με την ιδιότητα του φοιτητή σε μία ομάδα φοιτητών και μετά από ένα χρονικό διάστημα γίνεται η ίδια ενημέρωση από το ίδιο πρόσωπο με την ιδιότητα όμως του επίτιμου καθηγητή Πανεπιστημίου σε άλλη ομάδα φοιτητών. Κατόπιν δίνεται ένα ερωτηματολόγιο για συμπλήρωση από όλους τους φοιτητές και μία από τις ερωτήσεις αφορούσε το υποτιθέμενο ανάστημα των ομιλητών. Το αποτέλεσμα έδειξε ότι όσο ανώτερη ήταν η ιεραρχική θέση του ομιλητή τόσο ψηλότερος φαινόταν στα μάτια των φοιτητών. Αναλύστε αυτό το αποτέλεσμα και αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Μονάδες 25

4.1

Γνωρίζουμε ότι η αντίληψή μας επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες, στους οποίους ανήκουν και οι εικόνες που έχουμε για τον κόσμο και μας επιτρέπουν να αφομοιώνουμε μια πληροφορία προερχόμενη από το περιβάλλον μας και να επικοινωνούμε με αυτό. Επίσης, οι εικόνες που έχουμε για τον κόσμο εξελίσσονται ανάλογα με τις ανησυχίες μας και μπορούν να επηρεάσουν την αντίληψή μας για τους άλλους. Στην περίπτωση του αναστήματος του ομιλητή, οι φοιτητές επηρεάστηκαν από τις δύο διαφορετικές ιδιότητες του ίδιου ομιλητή και στην αντίληψή τους όσο ανώτερη ήταν η ιεραρχική θέση του, τόσο ψηλότερος φαινόταν στα μάτια τους.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

Θέμα 4° (18133)

4.1

Ένας άνθρωπος, ενώ έχει συγκεκριμένες απόψεις και ιδέες για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, σε κάποια χρονική στιγμή αλλάζει ή τροποποιεί τις απόψεις και τις ιδέες του. Ερμηνεύστε την αλλαγή αυτή και αναπτύξτε την απάντησή σας εν συντομία.

Μονάδες 13

4.1

Η προσαρμοστικότητα μας στις απαιτήσεις της κοινωνικής πραγματικότητας είναι προϋπόθεση της επιβίωσής μας. Με την αυτοαντίληψη οδηγούμαστε σε μία διαδικασία αλλαγής προτύπων, στάσεων, ιδεών, «νομιμοποιημένων» και «επικυρωμένων» από το εκάστοτε κοινωνικό μας περιβάλλον. Με την αυτοαντίληψη σταματούμε πλέον να είμαστε μιμητές καταστάσεων και γινόμαστε περισσότερο ενεργητικοί αναζητώντας νέα πρότυπα, λογικά κίνητρα και νέες καταστάσεις. Με την αυτοαντίληψη αναζητούμε το «Ιδεώδες του Εγώ» (το πρότυπο με το οποίο προσπαθούμε να συμμορφωθούμε), μαθαίνουμε να συνδιαλεγόμαστε και διαμορφώνουμε ένα στυλ ζωής.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

(18133)

4.2

Ένας μαθητής κάποια στιγμή εκνευρίζεται στο χώρο του σχολείου με έναν επιθετικό συμμαθητή του και θέλει να εκτονώσει τον εκνευρισμό του επίσης με επιθετικό τρόπο απέναντι στο συμμαθητή του. Τυχαία βρίσκεται δίπλα του ένας καθηγητής, ο οποίος κατ' επανάληψη τον έχει παινέψει για τον ήρεμο χαρακτήρα του, τόσο στους γονείς του όσο και στους άλλους καθηγητές του σχολείου. Αμέσως αλλάζει την συμπεριφορά του και ηρεμεί. Αιτιολογήστε την αλλαγή αυτή.

Μονάδες 12

4.2

Πολλές φορές η συμπεριφορά μας καθοδηγείται ή αναστέλλεται από την εικόνα που επιθυμούμε ή που γνωρίζουμε ότι ο άλλος έχει για τον εαυτό μας. Αυτό σημαίνει τη διακαή επιθυμία του εαυτού μας να κερδίζει την αγάπη και το σεβασμό των άλλων, κατακτώντας έτσι τον αυτοσεβασμό.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

Θέμα 2ο (18134)

2.1

Η αντίληψή μας επηρεάζεται από ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες.

α) Αναφέρατε ονομαστικά τους ενδογενείς παράγοντες που επηρεάζουν την αντίληψή μας.

(μονάδες 5)

β) Αναφέρατε ονομαστικά τους εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν την αντίληψή μας.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.1

α) Τα ενδιαφέροντα, οι προσδοκίες, τα κίνητρα, τα συναισθήματα.

β) Η αλλαγή του εξωτερικού χώρου, η κίνηση και τα αντικείμενα που κινούνται γύρω μας, το μέγεθος, η ένταση και οι αυξομειώσεις της που γίνονται αντιληπτές και από την ακοή και από την όραση μας και οι εικόνες που έχουμε για τον κόσμο.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

(18134)

2.2

Συχνά οι αισθήσεις μας μπορούν να μας ξεγελάσουν και να αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο σύμφωνα με τις εμπειρίες μας. Με βάση αυτή την αρχή απαντήστε στα ακόλουθα:

α) Τι γνωρίζετε για την ψευδαίσθηση; (μονάδες 7)

β) Δώστε τον ορισμό της αυτοαντίληψης, καθώς και από τι εξαρτάται. (μονάδες 8)

Μονάδες 15

2.2

α) Οι αισθήσεις μας μπορούν να μας ξεγελάσουν και να αντιλαμβανόμαστε σύμφωνα με τις εμπειρίες μας, δηλαδή ορισμένες φορές μπορεί να έχουμε μία ψευδαίσθηση. Στην έννοια της ψευδαίσθησης εμπεριέχεται η έννοια του λάθους, κάτι που σημαίνει ότι το προϊόν της αντίληψής μας δεν είναι ένα πιστό αντίγραφο της πραγματικότητας.

β) Αυτοαντίληψη είναι ο τρόπος που το άτομο αντιλαμβάνεται τον ίδιο του τον εαυτό. Είναι η εικόνα που έχουμε για εμάς, γινόμαστε δηλαδή αντικείμενο του ίδιου μας του εαυτού. Η αντίληψη που αποκτά ένα άτομο για τον εαυτό του εξαρτάται από το ίδιο το άτομο, δηλαδή την προσωπικότητά του, τις αξίες, στάσεις, συμπεριφορές, προσδοκίες του, κ.λπ., καθώς και από τον τρόπο με τον οποίο το άτομο πιστεύει ότι οι άλλοι το αντιλαμβάνονται.

Κεφάλαιο 3.4 (Οι έννοιες της αντίληψης και της αυτοαντίληψης)

Θέμα 2ο (20591)

2.1

Χωρίς κίνητρο, οποιαδήποτε κοινωνική δραστηριότητα (ατομική ή συλλογική), δεν μπορεί παρά να οδηγήσει σε μηδαμινό αποτέλεσμα. Επομένως, η αξία ενός κινήτρου καθορίζεται από το αποτέλεσμά του. Να αιτιολογήσετε την παραπάνω δήλωση με ένα παράδειγμα.

Μονάδες 12

2.1

Πράγματι, η αξία ενός κινήτρου καθορίζεται από το αποτέλεσμά του. Για παράδειγμα, σε έναν εργασιακό χώρο, η ικανότητα ενός εργαζομένου αποτελεί μια αναγκαία, όχι όμως και ικανή προϋπόθεση για να είναι αποδοτικός. Η απόδοση αυτού του εργαζομένου εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από το κίνητρο που του προσφέρει η πραγματοποίηση της εργασίας που του έχει ανατεθεί. Ένα τέτοιο κίνητρο μπορεί να είναι η μισθολογική αύξηση, επιπρόσθετες αμοιβές, bonus, ιεραρχική αναβάθμιση, ανάληψη περισσότερων ευθυνών, κ.ο.κ.

2.2

Η αντίληψη επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αισθανόμαστε τον εξωτερικό μας κόσμο, καθώς και τις εντυπώσεις μας για τους συνανθρώπους μας και τη συμπεριφορά τους.

α) Να ορίσετε την έννοια της αντίληψης. (μονάδες 6)

β) Να δώσετε τον ορισμό του ερεθίσματος και μερικά παραδείγματα. (μονάδες 7)

Μονάδες 13

2.2

α) Αντίληψη είναι ο τρόπος με τον οποίο ερμηνεύουμε, κατανοούμε και επεξεργαζόμαστε τις πληροφορίες που δέχονται τα αισθητήρια όργανά μας. Αντιλαμβάνομαι δεν σημαίνει μόνο βλέπω, αλλά πριν από όλα θυμάμαι, συγκρίνω, δέχομαι ή απορρίπτω ερεθίσματα.

β) Το ερέθισμα είναι ένα στοιχείο που βρίσκεται που βρίσκεται εκτός του οργανισμού μας και έχει την ικανότητα να διεγείρει τουλάχιστον ένα αισθητήριο όργανό μας. Μπορούμε να μιλήσουμε για ερεθισμό οπτικό, ακουστικό, οσφρητικό, θερμικό, γευστικό κτλ.

Κεφάλαιο 3.5 (Οι έννοιες της αυτογνωσίας και της αυτοκριτικής)

Θέμα 2ο (18248)

2.1

Το ρήμα «γνωρίζω» ως αμετάβατο σημαίνει ότι έχουμε γνώση ενός πράγματος, ενώ αν το συνδυάσουμε με τον εαυτό μας σημαίνει ότι ξέρουμε τον εαυτό μας. Με δεδομένη αυτή την αρχή αναπτύξτε τα ακόλουθα:

α) Δώστε τον ορισμό της αυτογνωσίας. **(μονάδες 5)**

α) Αυτογνωσία είναι η συνεχής ενεργητική και δυναμική εξελισσόμενη προσπάθεια του ατόμου να γνωρίσει τον εαυτό του, όλες τις πτυχές του χαρακτήρα του.

β) Η αυτογνωσία είναι μία προϋπόθεση για υγιή ζωή. Αιτιολογήστε την άποψη αυτή. **(μονάδες 5)**

β) Η αυτογνωσία είναι μία προϋπόθεση για υγιή ζωή, γιατί είναι αυτή που θα επιτρέψει την εσωτερική μας ισορροπία και την ένταξή μας στην ομάδα, θα μας βοηθήσει στην αναζήτηση εργασίας, θα μας οπλίσει στην προσπάθεια μας να συμβαδίσουμε με τη δεδομένη κοινωνική πραγματικότητα. Αυτό μας δείχνει ότι δεν είναι μία προσπάθεια στατική αλλά μία δια βίου και συνεχής διαδικασία. Όσο ζώ μαθαίνω. «Γηράσκω αεί διδασκόμενος».

Μονάδες 10

Κεφάλαιο 3.5 (Οι έννοιες της αυτογνωσίας και της αυτοκριτικής)

(18248)

2.2

Γνωρίζουμε ότι η αποδοχή της εικόνας του εαυτού μας, που οι άλλοι μας αποδίδουν, είναι μία πράξη αυτογνωσίας και αυτοκριτικής. Με βάση αυτή την αρχή απαντήστε στα κάτωθι:

α) Αναπτύξτε την φράση «κρίνω τον εαυτό μου». **(μονάδες 7)**

α) Η φράση «κρίνω τον εαυτό μου» σημαίνει ότι έχω το θάρρος να θέσω σε αμφισβήτηση κάποιες πράξεις και κάποιες πτυχές της προσωπικότητάς μου. Κρίνω τον εαυτό μου με βάση τις ανάγκες μου και την ιεράρχησή τους, έχοντας σαν στόχο την αυτοπραγμάτωση, με βάση την αυτοαντίληψη, δηλαδή την εικόνα που έχω για τον εαυτό μου και με βάση την εικόνα που έχουν οι άλλοι για τον εαυτό μου.

β) Δώστε ένα επιγραμματικό ορισμό για τις έννοιες «διακρίνω», «κατακρίνω», «συγκρίνω», «προκρίνω», «εγκρίνω» όταν αναφερόμαστε στον εαυτό μας. **(μονάδες 8)**

β) «διακρίνω» = βλέπω τα χαρακτηριστικά μου, «κατακρίνω» = έχω τη δύναμη να καταλάβω τι δεν πάει καλά, «συγκρίνω» = βλέπω σε σχέση με τους άλλους και σε σχέση με τις επιθυμίες μου σε τι υστερώ και σε τι πλεονεκτώ, «προκρίνω» = θέτω τον εαυτό μου σε μία δοκιμασία έτσι ώστε να μπορέσει να προκριθεί, «εγκρίνω» = παραδέχομαι κάτι ως σωστό, το επιδοκιμάζω.

Κεφάλαιο 3.6 (Οι έννοιες της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης)

Θέμα 2ο (18249)

2.1

Γνωρίζουμε ότι η αυτοεκτίμηση είναι μία σημαντική λειτουργία, η οποία διευκολύνει τη ψυχική ανάπτυξη των ατόμων, ενισχύοντας ταυτόχρονα την ικανότητά τους για περαιτέρω ανάπτυξη των προσόντων τους.

α) Αναφέρατε παράγοντες από τους οποίους καθορίζεται η αυτοεκτίμηση ενός ατόμου.

(μονάδες 5)

β) Δώστε τον ορισμό της αυτοπεποίθησης. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.1

α) Η αυτοεκτίμηση καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τη γνώση που έχουμε για τον εαυτό μας, το σύνολο των αντιλήψεων, των πεποιθήσεων, των συναισθημάτων και την κρίση στην οποία τον υποβάλλουμε. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις επιτυχίες μας ή τις αποτυχίες μας, αλλά και από τη διαφοροποίησή μας από τους άλλους. Αντανακλά την αυτονομία μας σε σχέση με το περιβάλλον μας.

β) Η αυτοπεποίθηση μπορεί να θεωρηθεί ως το θετικό συναίσθημα που απορρέει από την αξιολόγηση της αυτό-εικόνας μας. Η πεποίθηση στον εαυτό μας, η εμπιστοσύνη δηλαδή που έχουμε στους ιδιαίτερους τρόπους μας να δρούμε μέσα σε ένα δεδομένο κοινωνικό σύνολο είναι ένα στοιχείο απαραίτητο για την επιτυχία μας στη ζωή.

Κεφάλαιο 3.6 (Οι έννοιες της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης)

(18249)

2.2

Για την επιτυχία στους στόχους που θέτουμε πρέπει να ξέρουμε τα «δυνατά» και «αδύνατα» σημεία μας, καθώς και τις αντιδράσεις μας απέναντι σε δεδομένες καταστάσεις.

Με βάση αυτό τον κανόνα αναπτύξτε τα ακόλουθα:

α) Ένα άτομο με χαμηλή αυτοεκτίμηση κρίνει τον εαυτό του αρνητικά. Αναπτύξτε το θέμα.

(μονάδες 5)

β) Αναπτύξτε πώς η ενθάρρυνση σε ένα άτομο επηρεάζει την αυτοπεποίθησή του. (μονάδες 5)

γ) Ένα άτομο με αυτοπεποίθηση διέπεται από ενθουσιασμό, αυτοσυγκέντρωση και αυτοκυριαρχία. Αναπτύξτε το θέμα. (μονάδες 5)

Μονάδες 15

2.2

α) Ένα άτομο με χαμηλή αυτοεκτίμηση κρίνει τον εαυτό του αρνητικά. Νοιώθει ότι «δεν αξίζει ή δεν είναι αγαπητό». Αισθάνεται ότι μειονεκτεί, οπότε μοιραία έχει ενοχές ή τύψεις.

β) Η ενθάρρυνση σε ένα άτομο σημαίνει ανάπτυξη προσωπικών πρωτοβουλιών, έτσι ώστε να του επιτρέψει να φθάσει πιο κοντά στους στόχους που έχει θέσει. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι έχουν τεθεί κάποιες βάσεις από την παιδική ηλικία, κυρίως μέσα στο περιβάλλον όπου το παιδί ζει και νοιώθει ασφάλεια.

γ) Ένα άτομο με αυτοπεποίθηση διέπεται από ενθουσιασμό, αυτοσυγκέντρωση και αυτοκυριαρχία. Αυτό σημαίνει ότι το άτομο συμπράττει με τους άλλους με σκοπό την επίτευξη κάποιων στόχων (ατομικών και/ή συλλογικών). Σημαίνει ότι το άτομο αντιμετωπίζει τις καταστάσεις με τρόπο δυναμικό και όχι μοιρολατρικό, τις θεωρεί δηλαδή προϊόντα του περιβάλλοντός του, στις οποίες μπορεί να παρεμβαίνει και πολλές φορές να αλλάζει.

Κεφάλαιο 3.7 (Ενθάρρυνση /Αποθάρρυνση)

Θέμα 2ο (18251)

2.1

Πολλές φορές στη διάρκεια της ζωής μας παίρνουμε σημαντικές αποφάσεις και ενεργούμε με συμβουλές από φίλους, που μας δίνουν θάρρος να συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας. Υπάρχει όμως και περίπτωση οι άλλοι να μας αξιολογήσουν αρνητικά και να μας δημιουργήσουν αισθήματα κατωτερότητας.

α) Δώστε τον ορισμό της ενθάρρυνσης. (μονάδες 5)

β) Δώστε τον ορισμό της αποθάρρυνσης. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.1

α) Ενθάρρυνση είναι η κατάσταση κατά την οποία οι άλλοι προτρέπουν ένα άτομο να δράσει δημιουργώντας έτσι ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας που θα τονίζει τις ικανότητες και ιδιαιτερότητές του ατόμου, το οποίο παράλληλα για να δράσει, χρειάζεται να έχει έναν υψηλό βαθμό αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης στον εαυτό του.

β) Αποθάρρυνση είναι η κατάσταση κατά την οποία το άτομο αισθάνεται ανίκανο να δράσει, κάτι που του δημιουργεί μία αγχώδη διάθεση, η οποία είτε είναι το αποτέλεσμα της αρνητικής αξιολόγησης που κάνουν οι άλλοι για τις ικανότητές του ή τα αποτελέσματα των πράξεών του, είτε παροξύνεται από τα αρνητικά σχόλια των άλλων, από τη μη συμβουλευτική στάση τους.

Κεφάλαιο 3.7 (Ενθάρρυνση /Αποθάρρυνση)

(18251)

2.2

Σε σημαντικές αποφάσεις που παίρνουμε στη ζωή μας χρειαζόμαστε ψυχολογική και εμπψυχωτική συμπαράσταση από άτομα που εμπιστευόμαστε. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν μας ενδυναμώνουν το αίσθημα κατωτερότητας που αισθανόμαστε, μας αποθαρρύνουν από το στόχο που έχουμε βάλει.

α) Αναπτύξτε χαρακτηριστικά που μπορεί να εμφανίσει ένα άτομο το οποίο αποθαρρύνεται σε μία ενέργειά του. (μονάδες 8)

β) Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να συμπεριφέρονται οι άλλοι σε ένα άτομο που θέλουν να ενθαρρύνουν; (μονάδες 7)

Μονάδες 15

2.2

α) Η αποθάρρυνση μπορεί να οδηγήσει το άτομο να υιοθετήσει ανταγωνιστική συμπεριφορά απέναντι στους άλλους, χρησιμοποιώντας θεμιτά και αθέμιτα μέσα προκειμένου να πετύχει τους στόχους του. Αυτή η κατάσταση μπορεί να οδηγήσει το άτομο να διαπράξει λάθη, τα οποία κατανοεί ότι κάνει αλλά και που οι άλλοι τονίζουν. Όταν φθάσουμε στο σημείο να κάνουμε λάθη, τότε είναι έντονο το συναίσθημα της κατωτερότητας, με όλες τις φοβίες και τις ενοχές που μπορεί να δημιουργήσει. Η αποθάρρυνση μπορεί επίσης να μας οδηγήσει στην παραίτηση από οποιαδήποτε περαιτέρω προσπάθεια, στην αδιαφορία μας για τους στόχους που δεν καταφέραμε να εκπληρώσουμε, στην απογοήτευση, ίσως στην αδράνεια για κάποιο χρονικό διάστημα.

β) Η ενθάρρυνση σημαίνει ότι ο άλλος μας αποδέχεται πλήρως, δεν τονίζει συνεχώς τις ατέλειές μας, αναγνωρίζει τη συνεχή προσπάθειά μας, μας κάνει να νοιώθουμε ασφάλεια στο περιβάλλον μας και μας προσφέρει νέα κίνητρα.

Κεφάλαιο 4.1 (Προσωπικότητα: έννοια, δομή και λειτουργία)

Θέμα 2° (19118)

2.1. Στους ενδογενείς παράγοντες διαμόρφωσης της προσωπικότητας ενός ατόμου ανήκουν τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της μοναδικότητας και διαφορετικότητας.

α) Πώς ορίζεται η έννοια της μοναδικότητας; (μονάδες 5)

β) Πώς ορίζεται η έννοια της διαφορετικότητας; (μονάδες 7)

Μονάδες 12

2.1

α) Μοναδικότητα είναι ο ξεχωριστός τρόπος με τον οποίο συνδυάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μας.

β) Η διαφορετικότητα στηρίζεται στις όποιες διαφοροποιήσεις μας σε σύγκριση με τους άλλους. Η διαφορετικότητα μπορεί να λειτουργήσει κι ως συνδετικός κρίκος (τα ετερώνυμα έλκονται).

2.2. Οι εξωγενείς παράγοντες διαμόρφωσης της προσωπικότητας, είναι οι παράγοντες, που έχουν σχέση με το περιβάλλον του ατόμου.

α) Να αναφέρετε ονομαστικά αυτούς τους (3) εξωγενείς παράγοντες. (μονάδες 6)

β) Να περιγράψετε αναλυτικότερα τη σημασία που διαδραματίζει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας, η ένταξη του ατόμου σε ευρύτερες κοινότητες. (μονάδες 7)

Μονάδες 13

2.2

α) Το οικογενειακό περιβάλλον, το σχολείο, οι ευρύτερες κοινότητες.

β) Οι ευρύτερες κοινότητες, όπως οι ομάδες στις οποίες ανήκουμε. Όλοι μας ανήκουμε σε μεγαλύτερα ή μικρότερα κοινωνικά σύνολα (χώρα, χωριό, θρησκεία, εθνότητα, συλλόγους, πολιτικές παρατάξεις). Έτσι ακολουθούμε το σύνολο αξιών και κανόνων αυτών των κοινωνικών συνόλων.

Κεφάλαιο 4.1, 4.3 (Προσωπικότητα: έννοια, δομή και λειτουργία, Έννοια και δομή της ομάδας)

Θέμα 2° (19065)

2.1. Η προσωπικότητα ενός ατόμου είναι το σύνολο των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του.

α) Πώς διαμορφώνονται κι επηρεάζονται αυτά τα χαρακτηριστικά; (μονάδες 5)

β) Αναφέρετε πέντε (5) παραδείγματα. (μονάδες 10)

Μονάδες 15

2.1.

α) Τα χαρακτηριστικά αυτά διαμορφώνονται κι επηρεάζονται από ενδογενείς κι εξωγενείς παράγοντες.

β) Τέτοιοι παράγοντες είναι η οικογένεια, το σχολείο, οι παρέες, η θρησκεία κι ο πολιτισμός.

2.2. Ο όρος ομάδα εμπεριέχει κοινωνικά σύνολα ποικίλων μεγεθών και δομών, από τις εθνικές κοινότητες μέχρι τις εφήμερες συναθροίσεις ατόμων. Ποια είναι τα κοινά χαρακτηριστικά που έχουν όλα αυτά τα σύνολα;

Μονάδες 10

2.2.

Όλα αυτά τα σύνολα έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά:

- ⌚ Αποτελούνται από δύο ή περισσότερα άτομα.
- ⌚ Τα μέλη τους έχουν σχέσεις αλληλεγγύης, αλληλεξάρτησης κι αλληλεπίδρασης.
- ⌚ Τα άτομα έχουν συνείδηση ότι είναι μέλη μίας συγκεκριμένης ομάδας, ακολουθώντας ορισμένους κανόνες, διαμορφώνοντας κι αποδεχόμενοι την ταυτότητά τους ως μέλη αυτής της ομάδας.

Κεφάλαιο 4.1, 4.3 (Προσωπικότητα: έννοια, δομή και λειτουργία, Έννοια και δομή της ομάδας)

Θέμα 2° (19069)

2.1. Η προσωπικότητά μας διαμορφώνεται σε πολύ σημαντικό βαθμό από τον κοινωνικό μας περίγυρο, δηλαδή από τις ομάδες στις οποίες ανήκουμε.

α) Τι περιλαμβάνει η έννοια της ομάδας; (μονάδες 6)

β) Με ποια ιδέα είναι στενά συνδεδεμένη η έννοια της ομάδας; (μονάδες 7)

Μονάδες 13

2.1.

α) Η έννοια της ομάδας περιλαμβάνει ένα σύνολο ατόμων που βρίσκονται σε ένα καθορισμένο τόπο και χρόνο, διαμορφώνουν δεσμούς και σχέσεις μεταξύ τους κι έχουν κάποιους κοινούς στόχους.

β) Η έννοια της ομάδας είναι στενά συνδεδεμένη με την ιδέα της δύναμης. Τα απομονωμένα άτομα μπορεί να είναι αδύναμα. Η ομαδοποίηση εκφράζει την πρόθεση κάποιων ατόμων να δράσουν συλλογικά και δυναμικά.

2.2.

Η συμπεριφορά μας είναι αναπόσπαστο μέρος του χαρακτήρα μας.

α) Τι είναι χαρακτήρας; (μονάδες 6)

β) Πότε λέμε ότι ένας άνθρωπος έχει επιθετικό χαρακτήρα; (μονάδες 6)

Μονάδες 12

2.2.

α) Χαρακτήρας είναι ο ιδιαίτερος και σταθερός τρόπος αντίδρασης του κάθε ατόμου.

β) Λέμε ότι ένας άνθρωπος έχει επιθετικό χαρακτήρα, όταν η συμπεριφορά του χαρακτηρίζεται από επιθετικές αντιδράσεις.

Κεφάλαιο 4.2 (Προσωπική αντίληψη για τους άλλους)

Θέμα 2° (19068)

2.1.

Αντίληψη δεν είναι μόνο το να βλέπει κανείς, αλλά επίσης να θυμάται, να συγκρίνει, να αποδέχεται ή και να αρνείται ένα μήνυμα.

α) Περιγράψτε τα τρία (3) στάδια που αντιλαμβανόμαστε τους άλλους. (μονάδες 9)

β) Αναφέρετε πέντε (5) παράγοντες που επηρεάζουν την αντίληψή μας για τους άλλους. (μονάδες 5)

Μονάδες 14

2.1

α) 1° στάδιο: Στην αρχή παρατηρούμε τα συναισθήματά μας, τις αντιδράσεις μας (λεκτικές ή μη), παρατηρούμε δηλαδή πώς αντιλαμβανόμαστε τον άλλον.

2° στάδιο: Στη συνέχεια παρατηρούμε τις αντιδράσεις των άλλων.

3° στάδιο: Στην τρίτη φάση προσπαθούμε να καταλάβουμε πώς μας αντιλαμβάνεται ο άλλος και ποια θεωρεί ότι είναι η δικιά μας αντίληψη για αυτόν.

β) Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την αντίληψή μας για τους άλλους είναι η ηλικία, το φύλο, η εμφάνιση, ο κοινωνικός μας ρόλος, το πολιτιστικό υπόβαθρο, το περιβάλλον, οι στάσεις μας απέναντι στα πράγματα, τα στερεότυπά μας.

Κεφάλαιο 4.2 (Προσωπική αντίληψη για τους άλλους)

Θέμα 2° (19068)

2.2.

Η αλληλεπίδραση είναι ένα απαραίτητο στοιχείο σε μια διαπροσωπική σχέση.

α) Τι σημαίνει αλληλεπίδραση για το άτομο; (μονάδες 5)

β) Ποια είναι τα στοιχεία που προϋποθέτει η αλληλεπίδραση; (μονάδες 6)

Μονάδες 11

2.2.

α) Αλληλεπίδραση σημαίνει ότι το άτομο αντιλαμβάνεται ποια στάση θα υιοθετήσει ανάλογα με αυτόν που έχει απέναντί του.

β) Η αλληλεπίδραση προϋποθέτει ότι έχουμε κάνει ήδη μια αυτοκριτική και έχουμε συνείδηση και γνώση του εαυτού μας. Συγχρόνως κάνουμε και μια αυτοπαρακολούθηση, δηλαδή προσέχουμε την εντύπωση που δίνουμε στους άλλους και προσαρμόζουμε τη συμπεριφορά μας ανάλογα με τις επιθυμίες τους.

Κεφάλαιο 4.2 (Προσωπική αντίληψη για τους άλλους)

Θέμα 2° (19119)

2.1. Η αντίληψή μας για τους άλλους επηρεάζεται από τα αισθήματά μας. Να εξηγήσετε τι σημαίνει αυτό δίνοντας ένα παράδειγμα.

Μονάδες 10

2.1

Η αντίληψή μας για τους άλλους επηρεάζεται επίσης από τα αισθήματά μας. Τα αισθήματά μας για τους άλλους καθρεπτίζουν τη συμπεριφορά μας απέναντί τους, όπως επίσης επηρεάζουν και τα αισθήματα που θεωρούμε ότι οι άλλοι έχουν απέναντί μας. Για παράδειγμα, ένας πωλητής σε ένα κατάστημα που χαμογελά, μας κάνει να αισθανόμαστε πιο ζεστά από ό,τι ένας που μας αντιμετωπίζει αδιάφορα που με τη σειρά μας του φερόμαστε ίσως πιο φιλικά, για να κερδίσουμε την αποδοχή του.

2.2. Σε ότι αφορά την προσωπική μας αντίληψη για τους άλλους, προκειμένου να καθυσυχάσουμε την ανησυχία μας και να μπορέσουμε να γνωρίζουμε τον άλλο υιοθετούμε κάποιες στάσεις. Να περιγράψετε αυτές τις τρεις (3) διαδοχικές στάσεις.

Μονάδες 15

2.2

- Στην αρχή παρατηρούμε συνεχώς τη συμπεριφορά του, ιδιαίτερα σε στιγμές που το άτομο είναι πιο αυθόρμητο.
- Στη συνέχεια συλλέγουμε τις πληροφορίες μας από τους άλλους γνωστούς του.
- Τέλος απευθυνόμαστε στο ίδιο το άτομο προσδοκώντας την επικοινωνία μαζί του. Σε αυτή την προσπάθεια του αποκαλύπτουμε πράγματα που αφορούν τον εαυτό μας, για να τον κάνουμε να αισθανθεί πιο οικεία και να εκμυστηρευτεί. Έτσι τον γνωρίζουμε, τον προβλέπουμε. Αυτό είναι κάτι που δίνει νόημα στον κόσμο γύρω μας.

Κεφάλαιο 4.2 (Προσωπική αντίληψη για τους άλλους)

Θέμα 4^ο (19817)

4.1. Στη διαμόρφωση της αντίληψής μας για τους άλλους πολλές φορές οδηγούμαστε στο λάθος της πρώτης εντύπωσης. Αυτή η πρώτη εντύπωση επηρεάζεται από τη δική μας στάση, τα δικά μας συναισθήματα, τα στερεότυπα και τις στάσεις μας. Με βάση αυτά αποδίδουμε ένα χαρακτηρισμό στο άτομο που αφορά είτε στην προσωπική του ταυτότητα, είτε στην ταυτότητα που παίρνει μέσα από την ομάδα που ανήκει.

α) Σε περίπτωση που η πρώτη μας εντύπωση για κάποιο άτομο, δεν είναι η πιο δίκαιη και η πιο σωστή, πώς πιστεύετε ότι πρέπει να αποκατασταθεί το λάθος της πρώτης εντύπωσης;
(μονάδες 10)

α) Για να διαπιστώσουμε βέβαια τη λαθεμένη ή τη σωστή κρίση μας είναι απαραίτητο να θυμόμαστε ότι πρέπει να δίνουμε ευκαιρίες στη σχέση μας με τον άλλο, να τον γνωρίσουμε καλύτερα, να τον πλησιάσουμε, να δοκιμάσουμε τη σχέση και το άτομο, για να μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε ότι έχουμε αυτή ή την άλλη άποψη για αυτόν. Κάπως έτσι λειτουργούμε με τα άτομα που δενόμαστε περισσότερο και τελικά γινόμαστε πολύ στενοί φίλοι.

β) Περιγράψτε ένα δικό σας παράδειγμα σύμφωνα με το οποίο αρχικά αποκτήσατε λάθος εντύπωση ενώ στην πορεία διορθώθηκε. **(μονάδες 15)**

β) Ένα ενδεικτικό παράδειγμα που αφορά την παραπάνω περίπτωση θα μπορούσε να είναι το εξής: Εγγράφεται στο σχολείο μας κι έρχεται στην τάξη μας μια μαθήτρια που βρίσκεται αρκετά χρόνια στη χώρα μας, μιλάει τη γλώσσα μας αλλά η ίδια κατάγεται από μουσουλμανική χώρα και ντύνεται σύμφωνα με τα πρότυπα της χώρας καταγωγής της. Το γεγονός αυτό μας δημιουργεί μια λανθασμένη κρίση για το άτομό της, δίνοντας όμως ευκαιρίες και γνωρίζοντάς την καλύτερα διαπιστώνουμε ότι έχει προσαρμοστεί και πολλές απόψεις της συμφωνούν με τις δικές μας, άρα την αποδεχόμαστε φιλικά και την εντάσσουμε στην ομάδα των συμμαθητών μας.

Κεφάλαιο 4.3 (Εννοια και δομή της ομάδας)

Θέμα 4° (19055)

Μπορούμε να βρεθούμε σε μία διφορούμενη κατάσταση μέσα σε μία ομάδα: από τη μία, επιδιώκουμε την επικοινωνία με τους άλλους στο πλαίσιο μιας ομάδας και από την άλλη δεν είναι απαραίτητο να βρεθούμε απλά με άλλα άτομα, για να συμμετάσχουμε και να μοιραστούμε.

α) Παρουσιάστε ένα σχετικό παράδειγμα αλληλοβοήθειας μέσα σε μία ομάδα. **(μονάδες 12)**

α) Ας πάρουμε για παράδειγμα ένα σύνολο τυφλών ατόμων. Είναι μία ομάδα που αποτελείται από ένα σημαντικό αριθμό μελών τα οποία αλληλοβοηθούνται. Έχουν συνείδηση ότι είναι μέλη μίας συγκεκριμένης ομάδας, και μπορούν να δράσουν συλλογικά για την επίτευξη κάποιων σκοπών: να δημιουργηθούν σηματοδότες που με ηχητικά μηνύματα ειδοποιούν για το πράσινο και το κόκκινο σήμα, να κατασκευαστούν ανάγλυφες γραμμές στα πεζοδρόμια για να τους κατευθύνουν καθώς περπατάνε.

β) Παρουσιάστε ένα παράδειγμα δράσης ομάδας μέσα από αυτό που δεν είναι ομάδα. **(μονάδες 13)**

β) Μπορούμε να δούμε την ομάδα μέσα από αυτό που δεν είναι ομάδα. Για παράδειγμα: Η συνάθροιση ενός συνόλου ατόμων στην ουρά αναμονής σε μία τράπεζα δεν συνιστά μία ομάδα μόνο από το γεγονός ότι βρίσκονται σε έναν περιορισμένο χώρο για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν αυτά τα άτομα, κουρασμένα από την κακή λειτουργία των ταμείων της συγκεκριμένης τράπεζας, ανταλλάξουν τις απόψεις τους για τη δυσλειτουργία αυτού του οργανισμού και οργανώσουν αυθόρμητα μία δράση διαμαρτυρίας με σκοπό τη διόρθωσή της, η συγκρότηση μιας ομάδας είναι προφανής ακόμα κι αν η διάρκεια ζωής της δεν είναι παρά για λίγη ώρα.

Κεφάλαιο 4.5 (Ταυτότητα μέλους της ομάδας)

Θέμα 2° (19141)

2.1 Όταν είμαστε μέλη μιας ομάδας σημαίνει ότι αποδεχόμαστε μια συγκεκριμένη ταυτότητα.

α) Ποιες κατηγορίες στοιχείων αναγράφονται στην αστυνομική μας ταυτότητα; Δώστε από δύο (2) παραδείγματα για την κάθε κατηγορία. (μονάδες 6)

β) Τι γεννά η συμμετοχή ενός ατόμου στο πλαίσιο δράσης της ομάδας του; (μονάδες 9)

Μονάδες 15

2.1

α) Στην αστυνομική μας ταυτότητα αναγράφονται διάφορα προσωπικά στοιχεία (π.χ. ονοματεπώνυμο, δακτυλικό αποτύπωμα, ανάστημα, χρώμα ματιών) καθώς και συλλογικά στοιχεία όπως η εθνική μας ταυτότητα (για παράδειγμα Έλληνες) το θρήσκευμά μας, κ.τ.λ.

β) Η συμμετοχή ενός ατόμου στο πλαίσιο δράσης της ομάδας του γεννά ένα είδος υποχρέωσης στους άλλους που συμμετέχουν να σεβαστούν το συγκεκριμένο πλαίσιο συμπεριφοράς, απλώς και μόνο γιατί είναι μέλη της ίδιας ομάδας.

2.2

Η υποχρεωτική ομοιομορφία της συμπεριφοράς των μελών μιας ομάδας μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες. Ποιος είναι καλύτερος τρόπος αποφυγής αυτών των αρνητικών συνεπειών;

Μονάδες 10

2.2

Η μελέτη ομάδων έδειξε ότι είναι ο καλύτερος τρόπος αποφυγής των αρνητικών συνεπειών που έχει η υποχρεωτική ομοιομορφία της συμπεριφοράς των μελών μιας ομάδας, συνίσταται στο να ενθαρρύνεται μέσα στο πλαίσιο της ομάδας η αμφιβολία, η σκέψη, το κριτικό πνεύμα των ατόμων.

Κεφάλαιο 4.6 (Κοινωνικοποίηση)

Θέμα 2° (19142)

2.1

Κατά τη διάρκεια της ζωής μας, ερχόμαστε σε επαφή με πολλά άτομα και ομάδες.

α) Να αναφέρετε μια πρωτογενή κοινωνική ομάδα; (μονάδες 3)

β) Να αναφέρετε μια δευτερογενή κοινωνική ομάδα; (μονάδες 5)

γ) Σε τι συμβάλλει στο άτομο το πέρασμά του από τις πρωτογενείς στις δευτερογενείς ομάδες; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

2.1

α) Πρωτογενής κοινωνική ομάδα θεωρείται μία οικογένεια.

β) Ομάδες όπως το σχολείο, οι αθλητικοί σύλλογοι, οι ομάδες χορού, οι παρέες, η ομάδα των ξένων γλωσσών αποτελούν τις δευτερογενείς κοινωνικές ομάδες.

γ) Το πέρασμα από τις πρωτογενείς στις δευτερογενείς ομάδες θεωρείται ένα ουσιαστικό βήμα που συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση του ατόμου.

2.2

Πολλές φορές, μέσω των φορέων κοινωνικοποίησης, μας αποδίδονται κοινωνικοί ρόλοι.

α) Από τι αποτελείται ένας κοινωνικός ρόλος; (μονάδες 10)

β) Πώς γίνεται η κατανομή και η διάρθρωση των ρόλων σε κάθε ομάδα; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

2.2

α) Ο κοινωνικός ρόλος αποτελείται από κανόνες, οι οποίοι καθορίζουν τη δράση ενός ατόμου που κατέχει μία θέση ή μία συγκεκριμένη λειτουργία μέσα σε μία ομάδα.

β) Σε κάθε ομάδα, η κατανομή και η διάρθρωση των ρόλων γίνεται σύμφωνα με ένα καταμερισμό των λειτουργιών ανάμεσα στα μέλη της δεδομένης ομάδας.

Κεφάλαιο 4.6.1 (Ρόλοι στην ομάδα - Κοινωνικοί ρόλοι)

Θέμα 2° (19120)

2.1. Η έννοια της κοινωνικοποίησης αποτελείται από τέσσερις (4) βασικές σημασίες οι οποίες δεν είναι αυτόνομες αλλά αλληλένδετες. Να αποδώσετε σύντομα αυτές τις (4) σημασίες.

Μονάδες 16

2.1. Οι τέσσερις (4) σημασίες είναι οι ακόλουθες:

- i. Η κοινωνικοποίηση είναι μία διαδικασία αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο άτομο και το περιβάλλον του.
- ii. Η κοινωνικοποίηση δεν είναι απλά μία διαδικασία πρόσληψης αξιών και κανόνων από το άτομο. Είναι κυρίως μια διαδικασία ανάπτυξης μίας ορισμένης ιδέας ή εικόνας για τον εαυτό του και για τον κόσμο.
- iii. Η κοινωνικοποίηση είναι λοιπόν μία διαδικασία αργή και βαθμιαία, κατά την οποία το άτομο μαθαίνει και εσωτερικεύει το σύστημα αξιών και κανόνων του περιβάλλοντός του.
- iv. Η κοινωνικοποίηση είναι επίσης μία διαδικασία κατασκευής ταυτότητας: κοινωνικοποιούμεν σημαίνει συμμετέχω σε μία ή περισσότερες κοινωνικές ομάδες, σημαίνει ότι αρχίζω να λειτουργώ με τους άλλους σύμφωνα με έναν κώδικα επικοινωνίας.

2.2. Κοινωνικοποιούμεν σημαίνει συμμετέχω σε μία ή περισσότερες κοινωνικές ομάδες. Σύμφωνα με τη διαπίστωση αυτή:

α) Ποιες ονομάζονται ομάδες αναφοράς; (μονάδες 5)

β) Περιγράψτε ένα παράδειγμα ομάδας αναφοράς (μονάδες 4)

Μονάδες 9

2.2

β) Οι ομάδες αναφοράς είναι αυτές στις οποίες το άτομο επιθυμεί είτε να παραμείνει μέλος τους, είτε να γίνει δεκτός ως μέλος. Με άλλα λόγια πρόκειται για τις ομάδες με τις οποίες το άτομο ταυτίζεται ή επιθυμεί να γίνει μέλος τους.

β) Για παράδειγμα, αν ένας μαθητής μείνει μετεξεταστέος και μια άλλη ομάδα μαθητών έχει περάσει όλα τα μαθήματα (ομάδα αναφοράς), τότε ταυτίζεται με την ομάδα των επιτυχόντων από την άποψη ότι θα επιθυμούσε να βρίσκεται σε παρόμοια θέση.

Κεφάλαιο 4.6.1 (Ρόλοι στην ομάδα - Κοινωνικοί ρόλοι

Θέμα 2°(19144)

2.1

Η ομάδα δεν μπορεί να λειτουργήσει, αν τα μέλη της δεν εκπληρώνουν τους ρόλους τους.

α) Τι σημαίνει αυτό για τον κάθε ρόλο; (μονάδες 3)

β) Δώστε ένα σχετικό παράδειγμα. (μονάδες 7)

Μονάδες 10

2.1

α) Αυτό σημαίνει ότι ο κάθε ρόλος αντιστοιχεί σε ένα ιδιαίτερο τρόπο συμπεριφοράς.

β) Ο αρχηγός της ομάδας λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες του ρόλου του. Επίσης και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας προσδοκούν από τον αρχηγό της να εκτελέσει σωστά το ρόλο του.

2.2

α) Κάθε άτομο έχει περισσότερους από ένα κοινωνικούς ρόλους. Αυτοί οι ρόλοι είναι συγχρόνως ανεξάρτητοι, αλλά και συμπληρωματικοί. Δώστε τρία (3) σχετικά παραδείγματα.

(μονάδες 8)

β) Καθημερινά κάθε κοινωνικός ρόλος μας φέρνει αντιμέτωπους με τους κοινωνικούς ρόλους άλλων ατόμων. Σε τι μπορεί να οδηγήσει; Πώς μπορεί να βελτιωθεί η επικοινωνία ανάμεσα στα άτομα; (μονάδες 7)

Μονάδες 15

2.2

α) Δεν νοείται ο ρόλος του συζύγου ξέχωρα από το ρόλο της συζύγου, ο ρόλος του πατέρα από εκείνον του παιδιού, ο ρόλος του καθηγητή από εκείνον του μαθητή, κ.ο.κ.

β) Καθημερινά κάθε κοινωνικός ρόλος μας φέρνει αντιμέτωπους με τους κοινωνικούς ρόλους άλλων ατόμων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε εντάσεις και σε διαμάχες. Η επικοινωνία ανάμεσα στα άτομα μπορεί να βελτιωθεί, αν το καθένα προσαρμόσει τη συμπεριφορά του στο ρόλο του άλλου.

Κεφάλαιο 4.6, 4.7 (Κοινωνικοποίηση, Ρόλος της οικογένειας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο)

Θέμα 2° (19143)

2.1

Η κοινωνικοποίηση είναι κυρίως μια διαδικασία ανάπτυξης μιας ορισμένης ιδέας ή εικόνας του ατόμου για τον εαυτό του και για τον κόσμο.

α) Πώς κατασκευάζεται αυτή η ιδέα ή εικόνα; (μονάδες 5)

β) Ποια ηλικία είναι καθοριστική για την κοινωνικοποίησή μας; Τι συμβαίνει όσο μεγαλώνουμε; Τι σημαίνει αυτό για την κοινωνικοποίησή μας; (μονάδες 10)

Μονάδες 15

2.1

α) Αυτή η ιδέα ή η εικόνα κατασκευάζεται από το ίδιο το άτομο σταδιακά, σε συνάρτηση με τις εμπειρίες του και με την επαφή του με τα άλλα άτομα.

β) Η παιδική ηλικία είναι καθοριστική για την κοινωνικοποίησή μας. Όσο μεγαλώνουμε αποκτάμε νέες εμπειρίες και γνωρίζουμε νέα πρόσωπα. Αυτό σημαίνει ότι η κοινωνικοποίηση είναι μία δια βίου διαδικασία.

2.2

Η οικογένεια είναι μια πρωτογενής κοινωνική ομάδα μέσα στην οποία το άτομο κάνει τα πρώτα βήματα της κοινωνικοποίησής του. Να αναφέρετε τρία (3) βασικά χαρακτηριστικά της οικογένειας.

Μονάδες 10

2.2

Τα βασικότερα χαρακτηριστικά της οικογένειας είναι (ζητούνται 3 από αυτά):

1. Η διαμόρφωση σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της, σχέσεων συναισθηματικών, σχέσεων εξουσίας, οικονομικών σχέσεων, αλληλεγγύης, αλληλεπίδρασης.
2. Η αίσθηση ασφάλειας που προσφέρει στα μέλη της.
3. Ο πρωτογενής χώρος της διαμόρφωσης της προσωπικότητας
4. Η ταύτιση του παιδιού με τα μοντέλα του πατέρα και της μητέρας.
5. Η ανάληψη του ενδοοικογενειακού ρόλου.
6. Ο κοινωνικός ρόλος της οικογένειας.

Κεφάλαιο 4.6, 4.7 (Κοινωνικοποίηση, Ρόλος της οικογένειας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο)

Θέμα 2° (19145)

2.1

Η οικογένεια είναι ο πρώτος χώρος μέσα στον οποίο το παιδί μαθαίνει να δημιουργεί σχέσεις.

α) Τι μπορούμε να ορίσουμε ως οικογένεια; (μονάδες 4)

β) Τι μαθαίνει το άτομο μέσα στην οικογένεια σε σχέση με την κοινωνικοποίησή του; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

2.1

α) Μπορούμε να ορίσουμε την οικογένεια ως ένα σύνολο ατόμων που ζουν κάτω από την ίδια στέγη και σχετίζονται μεταξύ τους είτε με νομικούς δεσμούς είτε με δεσμούς αίματος.

β) Μαθαίνει να επικοινωνεί, να αναπτύσσει σχέσεις εμπιστοσύνης, να εξελίσσεται, να αποκτά οντότητα όχι μόνο βιολογική αλλά και κοινωνική.

2.2

Η κοινωνικοποίηση είναι μια διαδικασία κατασκευής ταυτότητας.

α) Τι είναι οι ομάδες συμμετοχής και πώς βοηθούν στην κοινωνικοποίηση του ατόμου; (μονάδες 7)

β) Δώστε ένα παράδειγμα μιας ομάδας συμμετοχής και αναφέρετε τι διεργασίες γίνονται μέσα σε αυτή την ομάδα. (μονάδες 8)

Μονάδες 15

2.2

α) Κοινωνικοποιούμαι σημαίνει συμμετέχω σε μια ή περισσότερες κοινωνικές ομάδες, σημαίνει ότι αρχίζω να λειτουργώ με τους άλλους σύμφωνα με ένα κώδικα επικοινωνίας.

Αυτές οι κοινωνικές ομάδες μέσα στις οποίες ένα άτομο δρα, είναι οι ομάδες συμμετοχής.

β) Η οικογένεια είναι για παράδειγμα μία ομάδα συμμετοχής. Μέσα σε αυτήν, έχουμε μάθει να επικοινωνούμε με τα άλλα μέλη με ένα συγκεκριμένο τρόπο, να σεβόμαστε κάποιες αξίες, να ακολουθούμε ορισμένους κανόνες, να προσαρμόζουμε τη συμπεριφορά μας απέναντι στους άλλους.

Κεφάλαιο 4.7 (Ρόλος της οικογένειας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο)

Θέμα 2° (19121)

2.1. Έχει διαπιστωθεί, ότι υπάρχουν διάφοροι τύποι οικογένειας ανάλογα με τη δομή της, πέρα από την πυρηνική (δυο γονείς και τουλάχιστον ένα παιδί).

α) Να περιγράψετε τρεις (3) άλλους τύπους οικογένειας, ως προς τη δομή τους (μονάδες 9)

β) Σε ποιους λόγους οφείλεται η διαπίστωση, ότι η οικογένεια μπορεί να παίρνει διάφορες μορφές; (μονάδες 6)

Μονάδες 15

2.1.

α) Διευρυμένη οικογένεια, εκεί όπου συμβιώνουν τρεις γενιές, παιδιά, γονείς, παππούδες, την οικογένεια, όπου ένα μέλος της είναι αναγκασμένο, εξαιτίας της εργασίας του (π.χ. ναυτικός), να βρίσκεται μακριά από την οικογένειά του για πολύ καιρό.

Επαναδημιουργημένες οικογένειες, αυτές δηλαδή που προκύπτουν από το δεύτερο γάμο κάποιου μέλους ή και των δύο γονιών.

Μονογονεϊκές οικογένειες, όπου ένας γονιός ζει τουλάχιστον με ένα παιδί. Οικογένεια θεωρούμε επίσης το ζευγάρι που δεν έχει παιδιά και το αντρόγυνο που έχει υιοθετήσει τα παιδιά του.

β) Η οικογένεια μπορεί να πάρει όλες αυτές τις μορφές, γιατί αντικατοπτρίζει τις αλλαγές της κοινωνίας, ηθικές, πνευματικές, βιολογικές, πολιτισμικές και γιατί προσαρμόζεται στις κοινωνικές απαιτήσεις.

2.2. Μέσα στην οικογένεια εντοπίζονται διάφορες κοινωνικές λειτουργίες, όπως η αναπαραγωγή και τεκνοποίηση και η μεταβίβαση της περιουσίας. Αναπτύξτε αυτές τις δύο λειτουργίες.

Μονάδες 10

2.2. Η αναπαραγωγή και τεκνοποίηση αναφέρεται στις οικονομικές συνθήκες, τους κοινωνικούς ρόλους της γυναίκας και τον οικογενειακό προγραμματισμό που οδηγούν στην μείωση του αριθμού των παιδιών ανά οικογένεια.

Όσον αφορά τη μεταβίβαση της περιουσίας, η μεταβίβαση ενός οικονομικού κεφαλαίου από τους γονείς στα παιδιά παίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη μελλοντική συντήρηση των τελευταίων.

Κεφάλαιο 4.7, 4.8 (Ρόλος της οικογένειας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, Σχέσεις μέσα στην οικογένεια και χάσμα γενεών)

Θέμα 4° (19058)

4.1. Στην ελληνική οικογένεια, βρίσκονται πολύ κοντά στα παιδιά ο παππούς και η γιαγιά. Η γιαγιά γίνεται υποκατάστατο της καλής μαμάς και ο παππούς του καλού μπαμπά.

α. Από πού προέρχεται αυτή η ιδιαίτερη σχέση ανάμεσα στους παππούδες και στα παιδιά;
(Μονάδες 10)

β. Ποιοι είναι οι ρόλοι τους μέσα σε αυτή τη σχέση; (Μονάδες 5)

Μονάδες 15

4.1.

α) Αυτή η ιδιαίτερη σχέση ανάμεσα στους παππούδες και στα παιδιά προέρχεται περισσότερο από τη σοφία τους, αλλά και από το γεγονός ότι δεν μένουν μαζί, δεν φθείρεται δηλαδή η σχέση από την τριβή της καθημερινότητας. Έχουν μία αυθεντικότητα κι ένα κύρος το οποίο μεταδίδουν στα παιδιά. Τα παιδιά ως απάντηση τους δείχνουν την εμπιστοσύνη τους.

β) Οι ρόλοι τους είναι περισσότερο βοηθητικοί, πολλές φορές παιδαγωγικοί, εξομαλυντικοί, διευκολυντικοί, χωρίς όμως να είναι δευτερεύοντες. Αποτελούν κι αυτοί μέλη της οικογένειας κι έχουν το δικό τους λόγο στην ανάπτυξη της οικογένειας.

4.2. Στην αρχή του 20^{ου} αιώνα, η διασφάλιση της κοινωνικοποίησης και της ανεξαρτητοποίησης διασφαλιζόταν από τους ξεχωριστούς ρόλους, τους «οργανικούς» ρόλους των δύο φύλων.

α. Εξηγείστε πώς γινόταν αυτό; (Μονάδες 5)

β. Τι έχει αλλάξει σήμερα ως προς αυτούς τους ρόλους; Τι συνέπειες έχουν αυτές οι αλλαγές στα ζευγάρια; (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

4.2.

α) Ο άντρας ήταν ο οικονομικός συντηρητής της οικογένειας που της εξασφάλιζε την ανεξαρτησία. Η γυναίκα έπρεπε να δημιουργήσει εκείνες τις «ψυχολογικές» συνθήκες που θα εξασφάλιζαν την όσο το δυνατόν καλύτερη διαβίωση των μελών της.

β) Οι συνθήκες, κοινωνικές, οικονομικές και ψυχολογικές στο τέλος του αιώνα έχουν αλλάξει. Τα ζευγάρια μοιράζονται και τις οικιακές δουλειές και την «αρχηγία» του σπιτιού με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγαλύτερη ευχαρίστηση και ισορροπία. Συμβάλλει και η γυναίκα στην οικονομική ευρωστία της οικογένειας αλλά και ο άντρας στην κοινωνική της ωριμότητα.

Κεφάλαιο 4.7, 4.8 (Ρόλος της οικογένειας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, Σχέσεις μέσα στην οικογένεια και χάσμα γενεών)

Θέμα 4° (19059)

4.1.

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της οικογένειας είναι και ο κοινωνικό της ρόλος.

α) Αναφέρατε ποιες κοινωνικές λειτουργίες της οικογένειας γνωρίζετε. (Μονάδες 7)

β) Τι γνωρίζετε για την λειτουργία της κοινωνικοποίησης που συντελείται μέσα από τον ρόλο της οικογένειας; (Μονάδες 5)

Μονάδες 15

4.1.

α) Οι κοινωνικές λειτουργίες της οικογένειας είναι:

1. Αναπαραγωγή και τεκνοποίηση
2. Μεταβίβαση της περιουσίας
3. Κατανάλωση
4. Κοινωνικοποίηση
5. Αλληλεγγύη
6. Οικιακή οικονομία
7. Στοργή και δέσιμο

β) Η οικογένεια μεταδίδει στο παιδί αξίες, κανόνες, τρόπους συμπεριφοράς και ζωής, γνώσεις, πρότυπα και εμπειρίες.

4.2. Το αυταρχικό μοντέλο των γονέων αμφισβητείται πολύ κι αναζητείται στη θέση του ένα μοντέλο δημοκρατικό που να διέπεται από πνεύμα συνεργασίας και διάθεσης επικοινωνίας. Από που ξεκινάει το πρόβλημα της επικοινωνίας μεταξύ γονιών και παιδιών;

Μονάδες 10

4.2. Το πρόβλημα ξεκινάει από τη μεγάλη διαφορά που υπάρχει στις απόψεις γονέων και παιδιών. Το «θέλω» ενός παιδιού συγκρούεται με το «πρέπει» και την εμπειρία του γονέα. Οι έφηβοι έχουν μεγαλύτερη διάθεση για περιπέτεια, για να γνωρίσουν τον κόσμο. Αυτό συγκρούεται με την αίσθηση ασφάλειας που έχουν οι γονείς και την ανάγκη τους να προστατεύσουν τα παιδιά τους.

Κεφάλαιο 4.8 (Σχέσεις μέσα στην οικογένεια και χάσμα γενεών)

Θέμα 4ο (19812)

4.1. Μια συμμαθήτριά σας, ηλικίας 16 ετών, παραπονιέται ότι δικαιούται να βγαίνει κι έρχεται σε σύγκρουση με τους γονείς της, αφού αυτοί πιστεύοντας πως κινδυνεύει δεν της επιτρέπουν να βγαίνει και να παραμένει έως αργά σε νυχτερινά κέντρα διασκέδασης. Είναι μια συχνή περίπτωση τριβής που αποδεικνύει ότι υπάρχει πρόβλημα επικοινωνίας ανάμεσα στους νέους και τους γονείς τους.

α) Πώς κρίνετε την άποψη της συμμαθήτριάς σας και πώς την άποψη των γονιών της;
(μονάδες 12)

β) Τι θα συμβουλευάτε τη συμμαθήτριά σας, προκειμένου, να γεφυρωθεί αυτή η διάσταση απόψεων και να βελτιωθεί η μεταξύ τους επικοινωνία;
(μονάδες 13)

Ενδεικτική επίλυση

α) Η μαθήτριά θεωρεί ότι οι γονείς της δεν μπορούν να προσαρμοστούν στο ρυθμό της εποχής της, με αποτέλεσμα να μην την κατανοούν. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς της υποστηρίζουν ότι επιδιώκουν να την προστατεύσουν από πιθανούς κινδύνους.

β) Για να βελτιωθεί η μεταξύ τους επικοινωνία, η συμβουλή στην μαθήτριά θα ήταν να κατανοήσει τους ρόλους κάθε μέλους της οικογένειας (τόσο το δικό της ρόλο όσο και των γονιών της). Μόνο έτσι θα μπορέσει να γεφυρώσει αυτή τη διάσταση απόψεων που αναφέρεται συχνά ως χάσμα γενεών. Κατανοώντας το ρόλο του καθενός, καταλαβαίνουμε τις ανάγκες ανταλλαγής και επικοινωνίας που έχει το κάθε μέλος κι έτσι μειώνονται οι παρεξηγήσεις.

Κεφάλαιο 4.8 (Σχέσεις μέσα στην οικογένεια και χάσμα γενεών)

Θέμα (19813)

4.1. Κάθε άτομο αναλαμβάνει έναν ή περισσότερους ρόλους σύμφωνα με τα μοντέλα που προτείνει η ομάδα ή η κοινωνία.

α) Ποιον ρόλο για μια μητέρα πρότεινε η κοινωνία σε παλαιότερες εποχές που δεν ήταν τόσο συνηθισμένο να εργάζεται;

(μονάδες 10)

β) Προοδευτικά, ο ρόλος της μητέρας στην οικογένεια, έχει γίνει πιο σύνθετος αφού κατά κανόνα εργάζεται. Πώς αντιλαμβάνεστε την έννοια της σύγκρουσης ρόλων στην περίπτωση της εργαζόμενης μητέρας;

(μονάδες 15)

Ενδεικτική επίλυση

α) Η κοινωνία πρότεινε κι η γυναίκα ως μητέρα επιθυμούσε να είναι στοργική, να είναι διαθέσιμη, να είναι πρόθυμη, να είναι προστατευτική απέναντι στο παιδί της. Κύριο έργο της, ήταν η ανατροφή των παιδιών και οι οικιακές εργασίες.

β) Τώρα που η μητέρα εργάζεται, ο ρόλος της είναι συντονιστικός, συνδετικός, προσαρμοστικός, εφευρετικός και παραγωγικός. Με την εργασία αποκτά κύρος, ανεξαρτησία, αυτονομία, αλλά επωμίζεται και περισσότερες ευθύνες, γιατί παραμένει η μητέρα. Είναι υπεύθυνη για την οικογένειά της, το σύντροφό της, τα παιδιά της. Έχει όμως παράλληλα και την ευθύνη του εαυτού της, της δουλειάς της, τις φιλοδοξίες της (σύγκρουση ρόλων). Ο ρόλος της ως εργαζόμενη, μπορεί να την εμποδίσει να εκπληρώσει όπως θα ήθελε τον ρόλο της ως μητέρα και το αντίστροφο.

4.9, 4.10 (Η έννοια της προσαρμογής κι ο ρόλος της, Συναισθήματα που πηγάζουν από τη συμμετοχή (ή μη) στην ομάδα)

Θέμα 4° (19056)

4.1. Κοινωνική προσαρμογή σημαίνει αποδοχή των κανόνων λειτουργίας της κοινωνίας

α) Πώς αντιλαμβανόμαστε ότι το άτομο είναι κοινωνικά προσαρμοσμένο; (Μονάδες 5)

β) Τι είναι αυτά που καθορίζουν την ταυτότητα του ατόμου ως μέλος μίας ομάδας; Σε τι τον κάνει να ξεχωρίζει; Δώστε τρία (3) παραδείγματα. (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

4.1.

α) Το κοινωνικά προσαρμοσμένο άτομο ζει μέσα στη μικρή κοινωνία της οικογένειας, στην ευρύτερη ομάδα των συνανθρώπων του, στον επαγγελματικό του χώρο, σε κάποιο θρήσκευμα, σε ένα έθνος.

β) Η ταυτότητα του ατόμου ως μέλος μίας ομάδας καθορίζεται όταν έχει κοινά σημεία να μοιραστεί, να συζητήσει, όπως όταν μοιράζεται τα συναισθήματά του, τις ιδέες του, τα γούστα του. Τον κάνει να ξεχωρίζει ότι ανήκει σε ένα «εμείς». Παραδείγματα: «εμείς οι μαθητές του λυκείου», «εμείς οι Έλληνες», «εμείς οι οπαδοί μίας ομάδας», «εμείς οι θαυμαστές αυτού του ηθοποιού».

4.2. Όταν τα άτομα μέσα στην ομάδα μένουν ανικανοποίητα και αρχίζει μία ρήξη η οποία μπορεί να προκαλέσει σύγκρουση, είτε σε προσωπικό είτε σε διαπροσωπικό επίπεδο. Δώστε από ένα παράδειγμα σχετικά με την ενδοπροσωπική σύγκρουση και την σύγκρουση σε επίπεδο ομάδας.

Μονάδες 15

4.2. Για παράδειγμα, υπάρχει σύγκρουση μέσα μας αν θα ακολουθήσουμε τα ΕΠΑΛ (ΤΕΕ) ή το Γενικό (Ενιαίο) Λύκειο. Η απόφαση που θα πάρουμε αυτόματα αποκλείει την άλλη: δεν μπορούμε ταυτόχρονα να φοιτούμε και στα δύο. Αν κάποιο μέλος μίας ορχήστρας θέλει να εκτελέσει ένα κομμάτι όπως αυτό νομίζει, τότε υπάρχει μία «σύγκρουση» με αποτέλεσμα την παραφωνία.

Κεφάλαιο 4.9, 4.11 (Η έννοια της προσαρμογής κι ο ρόλος της, Άγχος - Stress)

Θέμα 4° (19060)

4.1.

α) Σε κάθε κοινωνία υπάρχει και η συναισθηματική προσαρμογή. Πώς διαμορφώνονται συνήθως τα συναισθήματα; Δώστε ένα σχετικό παράδειγμα συναισθηματικής προσαρμογής τόσο για την Ευρώπη όσο και για την Ελλάδα. (Μονάδες 10)

β) Η πολυεπίπεδη προσαρμογή, αλλά και η ανάγκη που έχει ένας άνθρωπος να προσαρμόζεται φαίνεται στους μετανάστες. Αιτιολογήστε την παραπάνω πρόταση. (Μονάδες 5)

Μονάδες 15

4.1.

α) Τα συναισθήματα στη συναισθηματική προσαρμογή διαμορφώνονται συνήθως από τους διάφορους κανόνες. Για παράδειγμα, στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες οι μονογονεϊκές οικογένειες (μητέρα με παιδί, ή πατέρας με παιδί) αποτελούν μία σημαντική μορφή οικογένειας που το ποσοστό της τείνει να πλησιάζει τα ποσοστά της πυρηνικής οικογένειας. Στην Ελλάδα ακόμη επικρατεί το μοντέλο της πυρηνικής οικογένειας, κάτι που δείχνει ότι ο κοινωνικός κανόνας (νόρμα) είναι να δημιουργείται η οικογένεια μετά το γάμο.

β) Η πολυεπίπεδη προσαρμογή, αλλά και η ανάγκη που έχει ένας άνθρωπος να προσαρμόζεται φαίνεται στους μετανάστες. Όταν φτάσουν σε μία νέα χώρα, προσπαθούν να βρουν την κατοικία τους κοντά στους ομοεθνείς τους. Νιώθουν πιο ασφαλείς εκεί, γιατί εκεί μπορούν να μιλούν τη γλώσσα τους, να μοιράζονται προβληματισμούς, να γιορτάζουν τις γιορτές τους, να καταλαβαίνουν τα αστεία τους.

4.2. Εξαιτίας του stress εκδηλώνονται ψυχοσωματικές ασθένειες. Περιγράψτε μία τέτοια ασθένεια δίνοντας ένα παράδειγμα.

Μονάδες 10

4.2. Μία ψυχοσωματική ασθένεια είναι το άσθμα. Τα άτομα που πάσχουν από άσθμα έχουν κρίσεις δύσπνοιας, βήχα. Αφού δεν μπορέσουμε να ανακαλύψουμε τα οργανικά του αίτια μετά από όλες τις ιατρικές εξετάσεις, θα ανατρέξουμε στην αναζήτηση των ψυχολογικών του αιτίων. Συνήθως εκδηλώνεται ύστερα από μία απειλή αποχωρισμού από κάποιο αγαπημένο πρόσωπο, ή γιατί υπάρχει ένα αδιέξοδο σε μία χρόνια κατάσταση, ή εξαιτίας της ύπαρξης μεγάλου φόβου. Το αποτέλεσμα είναι ένα διαρκές άγχος που καταλήγει σε stress.

Κεφάλαιο 4.11, 4.12 (Άγχος - Stress, Μηχανισμοί άμυνας)

Θέμα 4° (19063)

4.1.

Μηχανισμός άμυνας ταύτισης: το άτομο αφομοιώνει κάποιες πτυχές της προσωπικότητας, του χαρακτήρα του άλλου και τις προσαρμόζει στον εαυτό του, αναπτύσσοντας τα πρότυπα της συμπεριφοράς του.

α. Εξηγείστε τη λειτουργία του μηχανισμού αυτού(Μονάδες 10)

β. Δώστε ένα σχετικό παράδειγμα. (Μονάδες 5)

Μονάδες 15

4.1.

α. Συνήθως ταυτιζόμαστε ή με πολύ οικεία πρόσωπα, ή με πρόσωπα που θαυμάζουμε, που είναι πρότυπα για εμάς και προσπαθούμε να τα φτάσουμε. Ο μηχανισμός αυτός είναι συνειδητός, ξέρει δηλαδή το άτομο ότι ταυτίζεται με κάτι, ενώ γίνεται και ασυνείδητος, όταν δεν κατανοεί ό υιοθετεί τη συμπεριφορά κάποιου.

β. Για παράδειγμα κατά την εφηβική ηλικία μπορεί να βλέπουμε δύο πολύ στενούς φίλους να ντύνονται με τον ίδιο τρόπο, να έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα, κτλ. Εξαιτίας των ισχυρών δεσμών που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ τους.

4.2. Το ενδιαφέρον, ο ενθουσιασμός και η έρευνα του θεραπευτή και των γύρω του αποτελεί σημαντική βοήθεια για το άτομο. Πώς πρέπει να είναι οι συμβουλές προς το άτομο έτσι ώστε να αποτελέσουν συντελεστή επικοινωνίας και βοήθειας;

Μονάδες 10

4.2. Οι συμβουλές πρέπει να είναι διακριτικές, έτσι ώστε να μην είναι φραγμός στην επικοινωνία, αλλά ένας συντελεστής επικοινωνίας και βοήθειας. Να έχουν ένα καθησυχαστικό χαρακτήρα και συγχρόνως κατανοητό. Να τονώνεται η αυτοπεποίθηση των ανθρώπων που βοηθούν, γιατί έτσι αποφεύγεται κι από αυτούς η εκδήλωση μορφών άγχους.

Κεφάλαιο 4.12 (Μηχανισμοί άμυνας)

Θέμα 4° (19062)

4.1. Άρνηση ή αποποίηση είναι η διαδικασία κατά την οποία το άτομο «διώχνει» από το συνειδητό του συναισθήματα και εμπειρίες που για κάποιον λόγο υπήρξαν πολύ επώδυνα όταν βιώθηκαν. Εξηγείστε πώς λειτουργεί αυτός ο μηχανισμός άμυνας.

Μονάδες 15

4.1

Ο άνθρωπος αναφέρει διάφορες σκέψεις ή διάφορα συναισθήματα μέχρι τότε απωθημένα, απομακρυσμένα τα οποία συνεχίζει να αρνείται. Όσο ο άνθρωπος γνωρίζει τον εαυτό του, όσο πιο βαθιά μπαίνει στις αναμνήσεις του, τόσο πιο πολύ ανακαλύπτει αναμνήσεις που προτιμά να απαρνηθεί. Αρνείται όλα αυτά που του προκαλούν αγωνία, ανησυχία, άγχος.

4.2. Δώστε ένα παράδειγμα που να εξηγεί τον μηχανισμό αυτό.

Μονάδες 10

4.2

Για παράδειγμα, κάποιος που είναι πολύ άρρωστος αρνείται να πάει στο γιατρό και να ακολουθήσει την προτεινόμενη θεραπεία, γιατί προτιμά να ξεχάσει την ασθένειά του πιθανόν από μεγάλο φόβο. Προτιμά να απαρνηθεί το γεγονός ότι είναι άρρωστος.

Κεφάλαιο (4.12 Μηχανισμοί άμυνας)

Θέμα (19814)

4.1. Σύμφωνα με το μηχανισμό άμυνας της εκλογίκευσης, το άτομο προσπαθεί να βρει δικαιολογίες και τρόπους αποδοχής που αφορούν τις απογοητεύσεις του και τις απραγματοποίητες επιδιώξεις του. Δώστε ένα δικό σας παράδειγμα για το μηχανισμό της εκλογίκευσης.

(Μονάδες 10)

4.2. Σύμφωνα με το μηχανισμό άμυνας της φαντασίωσης, ο άνθρωπος μέσα από τη φαντασίωση και το ονειροπόλημα, προσπαθεί να ξεφύγει από μια δυσάρεστη κατάσταση, μια ανικανοποίητη επιθυμία. Εξηγείστε αυτό το μηχανισμό άμυνας ως προς τη θετική και την αρνητική διάσταση της φαντασίωσης.

(Μονάδες 15)

Ενδεικτική επίλυση

4.1. Για παράδειγμα, όταν δεν πάει κάποιος καλά στις εξετάσεις, είναι γιατί τα θέματα που μπήκαν δεν ήταν ανάμεσα σε αυτά που είχαν επισημανθεί. Όταν όμως συμβαίνει το αντίθετο, απλά αυτός είχε διαβάσει καλά. Στη δεύτερη περίπτωση, δεν χρειάζεται δικαιολογία όπως στην πρώτη.

4.2. Στη φαντασία μπορούμε να ικανοποιήσουμε όλες τις επιθυμίες μας, να βρούμε λύσεις σε όλα τα προβλήματά μας, να ζήσουμε στον δικό μας κόσμο. Η φαντασίωση έχει θετικό χαρακτήρα όταν γίνεται πηγή εφεύρεσης και δημιουργικότητας. Είναι αρνητική, όταν παύει το άτομο να ξεχωρίζει πού σταματά η φαντασίωση και πού αρχίζει η πραγματικότητα, για παράδειγμα όταν συνεχίζει να πιστεύει ότι είναι ο spiderman. Η φαντασίωση είναι ένας μηχανισμός άμυνας που μας βοηθάει να διατηρούμε την αυτοεκτίμησή μας.

Κεφάλαιο 4.12, 4.13 (Μηχανισμοί άμυνας, Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική συμπεριφορά: Νοοτροπία, στάση, στερεότυπα και προκαταλήψεις)

Θέμα 4° (19061)

4.1. Απώθηση είναι ένας μηχανισμός άμυνας με τον οποίο προσπαθούμε να διώξουμε από μπροστά μας, από το μυαλό μας αυτό που μας ενοχλεί, ώστε να μην ερχόμαστε σε σύγκρουση με άλλες ψυχικές απαιτήσεις. Εξηγήστε το δίνοντας ένα παράδειγμα.

Μονάδες 10

4.1. Διαπιστώσαμε για παράδειγμα πώς μας επηρεάζει μία κατάσταση άγχους. Προσπαθούμε να αποφύγουμε αυτήν την κατάσταση, προσπαθούμε να τη μετατρέψουμε σε κάτι πιο ευχάριστο, ή να την απωθήσουμε. Προσπαθούμε να δράσουμε έτσι ώστε να εξαλείψουμε οτιδήποτε μπορεί να μας ξαναθυμίσει το άγχος. Για παράδειγμα, αν κάποτε είπαμε ένα ψέμα και για αυτό το λόγο τιμωρηθήκαμε, τότε από τη μία μεριά θα ξεχάσουμε ό,τι είχε σχέση με το ψέμα ως εύκολη λύση. Το ψέμα ενισχύθηκε από μία αρνητική αμοιβή, την τιμωρία, κι έτσι δεν προκαλεί πλέον ευχαρίστηση να το ξαναχρησιμοποιήσουμε.

4.2. Η στάση είναι ένα είδος δευτερογενούς απάντησης στα ερεθίσματα, από την άποψη ότι έχει ήδη αρχίσει να ενεργεί πριν από την εμφάνιση του ερεθίσματος. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η στάση, ρυθμίζοντας μία σχέση ανταλλαγής ανάμεσα στο ερέθισμα και την απάντηση, καθοδηγεί τη συμπεριφορά του ατόμου. Δώστε ένα παράδειγμα που εξηγεί τα παραπάνω δεδομένα.

Μονάδες 15

4.2. Ας πάρουμε για παράδειγμα τη στάση που μπορεί να έχει διαμορφώσει κάποιος για τους φορείς του AIDS. Ίσως αρχικά η στάση του να είναι αρνητική, να φοβάται, να μην θέλει να έχει σχέση με αυτά τα άτομα, κτλ. Κάποιος στενός φίλος του ξαφνικά αρρωσταίνει από τον ιό. Αρχικά το άτομο όντως αρνητικό, δεν ξέρει πώς να συμπεριφερθεί, αποφεύγει το φίλο του κτλ. Σταδιακά όμως του δίνεται η ευκαιρία να ενημερωθεί καλύτερα, δειλά να επικοινωνήσει μαζί του και τέλος ανακαλύπτει ότι η στάση του αλλάζει, ξέρει να προφυλάσσεται κι έτσι γίνεται θετικότερος στην επικοινωνία με άτομα που είναι οροθετικά.

Κεφάλαιο 4.12, 4.13 (Μηχανισμοί άμυνας, Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική συμπεριφορά: Νοοτροπία, στάση, στερεότυπα και προκαταλήψεις)

Θέμα 2° (19147)

2.1

Πολλές φορές προκειμένου να προστατεύσει ένα άτομο τον εαυτό του από τον ψυχικό πόνο που προκαλείται κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, εφευρίσκει τεχνικές τις οποίες βάζει σε εφαρμογή.

α) Πώς ονομάζονται αυτές οι τεχνικές; (μονάδες 4)

β) Τι στόχο έχουν αυτές οι τεχνικές; (μονάδες 4)

γ) Τι θεμελιώνουμε με αυτές; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

2.1

α) Οι τεχνικές αυτές ονομάζονται μηχανισμοί άμυνας.

β) Οι μηχανισμοί άμυνας έχουν ως στόχο την προστασία του «Εγώ», του εαυτού μας.

γ) Λειτουργούν επίσης ως απαντήσεις προσαρμογής, με τις οποίες θεμελιώνουμε την ψυχική μας ισορροπία.

2.2

Η στάση είναι μία ψυχική κατάσταση που διαμορφώνεται από την καθημερινή πείρα του ανθρώπου και η οποία κατευθύνει ή επηρεάζει τη συμπεριφορά του.

α) Τι εξασκεί η στάση στη συμπεριφορά του ατόμου; (μονάδες 7)

β) Τι είδος είναι η στάση ως προπαρασκευαστική κατάσταση; (μονάδες 8)

Μονάδες 15

2.2

α) Η στάση εξασκεί μία ρυθμιστική δράση στη συμπεριφορά του ατόμου, δηλαδή διαμορφώνει τη συμπεριφορά του.

β) Η στάση ως προπαρασκευαστική κατάσταση είναι ένα είδος δευτερογενούς απάντησης στα ερεθίσματα, από την άποψη ότι έχει ήδη αρχίσει να ενεργεί πριν από την εμφάνιση του ερεθίσματος. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η στάση, ρυθμίζοντας μία σχέση ανταλλαγής ανάμεσα στο ερέθισμα και την απάντηση, καθοδηγεί τη συμπεριφορά του ατόμου.

Κεφάλαιο 4.12, 4.13 (Μηχανισμοί άμυνας, Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική συμπεριφορά: Νοοτροπία, στάση, στερεότυπα και προκαταλήψεις)

Θέμα 2° (19151)

2.1.

Το άτομο στο πλαίσιο της γνωριμίας του με τον περιβάλλοντα χώρο, αρχίζει να διαμορφώνει κάποια συμπεριφορά.

α) Τι είναι η προκατάληψη; (μονάδες 7)

β) Τι ευνοούν και τι εμποδίζουν οι προκαταλήψεις; Ποιες άλλες συμπεριφορές έχουν το ίδιο αποτέλεσμα; (μονάδες 8)

Μονάδες 15

2.1.

α) Η προκατάληψη είναι η γνώμη που σχηματίζεται εκ των προτέρων με επηρεασμό, χωρίς εξέταση, έλεγχο και μελέτη των πραγμάτων.

β) Οι προκαταλήψεις, μαζί με τα στερεότυπα και τις πεποιθήσεις, ευνοούν το φανατισμό, εμποδίζουν τη συνεννόηση, τη συνεργασία και τη συνύπαρξη των λαών κι οδηγούν συχνά σε συγκρούσεις, επαναστάσεις και πολέμους.

2.2

Ένας από τους βασικούς μηχανισμούς άμυνας, που έχουν ως στόχο την προστασία του «Εγώ», του εαυτού μας, είναι ο μηχανισμός που ονομάζεται «μετάθεση».

α) Δώστε τον ορισμό της. (μονάδες 5)

β) Δώστε ένα σχετικό παράδειγμα. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.2.

α) Μετάθεση ή μετατόπιση είναι ο μηχανισμός άμυνας κατά τον οποίο το άτομο μεταθέτει την έντασή του από κάποιες εικόνες, κάποια πρόσωπα σε κάτι άλλο συναισθηματικά ουδέτερο.

β) Για παράδειγμα το αεροπλάνο. Δεν θέλουμε να μάθουμε τα πραγματικά αίτια που μας προκαλούν την κλειστοφοβία και διαλέγουμε το αεροπλάνο ως το αντικείμενο στο οποίο επενδύουμε το φόβο μας. Δεν το χρησιμοποιούμε ποτέ στις μετακινήσεις μας, το αντικαθιστούμε με κάτι άλλο κι έτσι αποφεύγουμε να έρθουμε σε επαφή με τον πρωταρχικό φόβο.

Κεφάλαιο 4.13, 4.14 (Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική συμπεριφορά: Νοοτροπία, στάση, στερεότυπα και προκαταλήψεις, Κοινωνικός μηχανισμός και προσαρμογή: αλλοτρίωση, ανομία, αποκλίνουσα συμπεριφορά)

Θέμα 4°(19054)

4.1 Στις σύγχρονες κοινωνίες, τα άτομα χαρακτηρίζονται από μία πληθώρα αναγκών, όχι φυσικών αλλά κατασκευασμένων, κυρίως μέσα από το βομβαρδισμό των διαφημίσεων που δέχονται. Εξηγείστε πώς λειτουργεί ο καταιγισμός των διαφημιστικών μηνυμάτων στο φαινόμενο της αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

Μονάδες 15

4.1. Ο καταιγισμός των διαφημιστικών μηνυμάτων γεννά την επιθυμία στο άτομο να καταναλώνει. Στις σημερινές κοινωνίες της αφθονίας και της κατανάλωσης, δεν μπορούν να καταναλώνουν όλοι όσο θέλουν. Υπάρχουν κοινωνικές κατηγορίες σε ιδιαίτερα δυσμενή οικονομική θέση, εκτός δηλαδή των τειχών του καταναλωτισμού. Μέσα από αυτές τις κοινωνικές κατηγορίες ή διαστρωματώσεις μπορεί να ξεπηδήσουν φαινόμενα αθέτησης των κοινωνικών κανόνων, δηλαδή φαινόμενα αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

4.2. Τα στερεότυπα καθορίζουν τη συμπεριφορά του ατόμου, εκφράζονται με λεκτικό και μη λεκτικό τρόπο κι οδηγούν σε σχηματοποιήσεις. Τι σημαίνει η στερεοτυπική διάκριση ενός ατόμου. Εξηγείστε το με ένα παράδειγμα.

Μονάδες 10

4.2. Η στερεοτυπική διάκριση ενός ατόμου, που είναι μέλος μίας συγκεκριμένης ομάδας, σημαίνει ότι του αποδίδουμε αυθαίρετα ορισμένα χαρακτηριστικά που θεωρούμε ότι διακρίνουν τα μέλη της δεδομένης ομάδας. Για παράδειγμα, «τι πιο φυσικό οι γυναίκες να καθαρίζουν το σπίτι; Είναι η δουλειά τους», ή ακόμα «αγόρι είναι...τι περιμένεις; Να μην τσακώνεται;»

Κεφάλαιο 4.13, 4.14 (Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική συμπεριφορά: Νοοτροπία, στάση, στερεότυπα και προκαταλήψεις, Κοινωνικός μηχανισμός και προσαρμογή: αλλοτρίωση, ανομία, αποκλίνουσα συμπεριφορά)

Θέμα 4° (19064)

4.1. Ανομία σημαίνει χαλάρωση των ηθών, έλλειψη σεβασμού στους θεσμούς, επικράτηση της αρχής «όλα επιτρέπονται».

α) Ποια είναι τα αίτια της ανομίας, πότε παρουσιάζεται και πόσο διαρκεί; (Μονάδες 8)

β) Πώς συνδέεται η ανομία με την αποκλίνουσα συμπεριφορά; (Μονάδες 7)

Μονάδες 15

4.1.

α) Τα αίτια που προκαλούν την ανομία είναι καθαρά κοινωνικά όπως οικονομική ανισότητα, κοινωνική αδικία, αυταρχισμός. Το φαινόμενο της ανομίας παρουσιάζεται σε μεταβατικές περιόδους της κοινωνίας και διαρκεί όσο διαρκεί και η σύγκρουση, μέχρι να επικρατήσουν οι νέες αξίες.

β) Η ανομία είναι μία διαδικασία κατά την οποία οι κοινωνικές δομές γεννούν τις συνθήκες εκείνες, οι οποίες οδηγούν στην παραβίαση των κοινωνικών κανόνων. Η ανομία παίρνει τότε τη μορφή της αποκλίνουσας συμπεριφοράς. Πιο συγκεκριμένα, η ανομία μπορεί να θεωρηθεί η κοινωνική πηγή αυτής της συμπεριφοράς.

4.2. Τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις και οι πεποιθήσεις ευνοούν το φανατισμό, εμποδίζουν τη συνεννόηση, τη συνεργασία και τη συνύπαρξη των λαών κι οδηγούν συχνά σε συγκρούσεις, επαναστάσεις και πολέμους. Δώστε ένα παράδειγμα που να σχετίζεται με την προκατάληψη και τα στερεότυπα.

Μονάδες 10

4.2. Ας θεωρήσουμε την προκατάληψη σύμφωνα με την οποία οι βόρειοι, σε αντίθεση με τους μεσογειακούς, δεν αναπτύσσουν σε βάθος τις διαπροσωπικές σχέσεις τους. Αυτή η αρνητική στάση αντιστοιχεί σε κάποια στερεότυπα, όπως ότι οι βόρειοι είναι ψυχροί, υπονοώντας έτσι το κρύο, μουντό και βροχερό κλίμα στο οποίο ζουν, ότι είναι «προγραμματισμένοι», ότι είναι μοναχικοί, ότι είναι απομονωμένοι ακόμα και στην οικογένειά τους, ότι δεν έχουν αξιόλογη κοινωνική μήτε νυχτερινή ζωή, κτλ.

Κεφάλαιο 4.14 (Κοινωνικός μηχανισμός και προσαρμογή: αλλοτρίωση, ανομία, αποκλίνουσα συμπεριφορά)

Θέμα 4° (19825)

4.1. Ένας από τους παράγοντες που συνδέονται με την αλλοτρίωση, είναι η εργασία.

α) Ποιους θετικούς στόχους για το άτομο, θα πρέπει να εξασφαλίζει η εργασία στις σύγχρονες κοινωνίες; **(μονάδες 6)**

α) Στις σύγχρονες μαζικές κοινωνίες, η εργασία για το άτομο είναι ένα μέσο, συγχρόνως κοινωνικοποίησης και σχηματισμού ταυτότητας: μέσα στον εργασιακό χώρο, ταυτιζόμαστε με την ομάδα εργασίας στην οποία ανήκουμε, και το ενδιαφέρον κι η δημιουργικότητα της εργασίας μας είναι παράγοντες που επηρεάζουν την προσωπικότητά μας.

β) Σε ποιες περιπτώσεις ενδέχεται, η εργασία να οδηγήσει σταδιακά ένα άτομο στην αλλοτρίωση; **(μονάδες 7)**

β) Ποιο θα μπορούσε να είναι το νόημα της εργασίας για ένα άτομο που εκτελεί επί οκτώ ώρες καθημερινά, για χρόνια, την ίδια εργασία με τις ίδιες μονότονες κινήσεις; Το άτομο δηλαδή εκτελεί ένα πολύ μικρό μέρος της συνολικής εργασίας. Αυτή η τμηματική εργασία είναι χωρίς νόημα για αυτό. Επίσης το άτομο δεν έχει κανένα έλεγχο στο προϊόν της συνολικής εργασίας. Έτσι ο εργαζόμενος δεν επενδύει, δεν βρίσκει ενδιαφέρον στην εργασία του με αποτέλεσμα να αποξενώνεται από τον εαυτό του. Το άτομο αλλοτριώνεται από τη στιγμή που δεν μπορεί να ολοκληρωθεί στον εργασιακό του χώρο.

Κεφάλαιο 5.1 (Είδη ομάδων)

Θέμα 4ο (19057)

4.1

Ο κύριος «Χ» είναι παντρεμένος, έχει δύο παιδιά και σπούδασε χημικός. Τις Κυριακές επισκέπτεται τους γονείς του μαζί με τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Τα παιδιά του αγαπούν ιδιαίτερα τον παππού και τη γιαγιά τους, αφού συχνά τα επισκέπτονται, τα βοηθούν στο διάβασμα των μαθημάτων τους ή τα πάνε περίπατο. Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά του κυρίου «Χ» απαντήστε στα ακόλουθα:

α) Αναφέρατε τις ομάδες στις οποίες έχει ενταχθεί ο κύριος «Χ», χρησιμοποιώντας διάφορα είδη κριτηρίων βάσει των οποίων μπορούν να διακριθούν οι ομάδες αυτές. **(μονάδες 13)**

α) Ο κύριος «Χ» με τη σύζυγό του και τα δύο παιδιά του συγκροτεί μία οικογένεια, η οποία με κριτήριο το δεσμό ανάμεσα στα μέλη της είναι πρωτογενής. Επιπλέον ανήκει και σε δεύτερη πρωτογενή ομάδα, αυτή της πατρικής του οικογένειας, με την οποία τόσο ο κύριος «Χ», όσο και η σύζυγός του και τα παιδιά του έχουν αναπτύξει συναισθηματικούς δεσμούς.

β) Αναφέρατε τα χαρακτηριστικά των κριτηρίων που χρησιμοποιήσατε για την κατάταξη του κυρίου «Χ» στις διάφορες ομάδες. **(μονάδες 12)**

β) Μία πρωτογενής ομάδα αποτελείται από σύνολο ατόμων, σχετικά περιορισμένο, των οποίων οι σχέσεις είναι προσωποποιημένες και οικείες ή συγγενικές. Αυτές οι σχέσεις και συναισθηματικοί δεσμοί ασκούν βαθιά επίδραση στην προσωπικότητα των μελών της οικογένειας του κυρίου «Χ» και στη συμπεριφορά τους.

Κεφάλαιο 5.1 (Είδη ομάδων)

Θέμα 4ο (19052)

4.1

Η κυρία «Ψ» είναι συνταξιούχος νοσηλεύτρια. Σήμερα πήγε να πάρει τη σύνταξή της και διαπίστωσε μεγάλη «ουρά» έξω από την τράπεζα, λόγω μείωσης του προσωπικού της τράπεζας. Άρχισε να εκφράζει την αγανάκτησή της, γεγονός που έκαναν και άλλοι συνταξιούχοι που περιμέναν, όταν μάλιστα άρχισε να βρέχει. Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά της κυρίας «Ψ» και την ατυχία του μειωμένου αριθμού των υπαλλήλων της τράπεζας την συγκεκριμένη ημέρα, απαντήστε στα ακόλουθα:

α) Αναφέρατε τις ομάδες στις οποίες έχει ενταχθεί η κυρία «Ψ» την συγκεκριμένη ημέρα, χρησιμοποιώντας διάφορα είδη κριτηρίων βάσει των οποίων μπορούν να διακριθούν οι ομάδες αυτές. **(μονάδες 13)**

α) Η κυρία «Ψ» με κριτήριο τα κοινά χαρακτηριστικά των μελών ανήκει στην δευτερογενή ονομαστική ομάδα των συνταξιούχων. Την ημέρα της επίσκεψής της στην τράπεζα και της αγανάκτησης που προκλήθηκε, τόσο στην ίδια όσο και στους άλλους πολίτες που περίμεναν μέσα στη βροχή, την οποία αγανάκτηση εξέφρασαν με διαμαρτυρίες, εντάσσει την κυρία «Ψ» επιπλέον σε μία άτυπη ομάδα συζήτησης.

β) Αναφέρατε τα χαρακτηριστικά των κριτηρίων που χρησιμοποιήσατε για την κατάταξη της κυρίας «Ψ», στις διάφορες αυτές ομάδες. **(μονάδες 12)**

β) Μία δευτερογενή κοινωνική ομάδα, όπως είναι οι συνταξιούχοι, αποτελεί μία διευρυμένη κοινωνική ομάδα, στην οποία οι σχέσεις των μελών είναι έμμεσες. Η άτυπη ομάδα συζήτησης των διαμαρτυρομένων πολιτών, ο εκνευρισμός τους για τη μείωση του προσωπικού της τράπεζας, καθόρισε τους κανόνες και τις φραστικές διαμαρτυρίες τους στις μεταξύ τους συζητήσεις. Αυτοί οι κανόνες δεν προϋπήρχαν, αλλά εμφανίσθηκαν διαδοχικά μέσα από την αλληλεπίδρασή τους κατά το χρόνο αναμονής τους στη σειρά έξω από την τράπεζα.

Κεφάλαιο 5.1 (Είδη ομάδων)

Θέμα 2° (19888)

2.1

Γνωρίζουμε ότι το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο αποτελείται από διάφορες μορφές κοινωνικής οργάνωσης που ονομάζουμε κοινωνικές ομάδες. Επιπλέον μπορούμε να κατατάξουμε τις κοινωνικές ομάδες σε διάφορα είδη ανάλογα με το κριτήριο που χρησιμοποιούμε κάθε φορά για να τις διακρίνουμε. Με βάση αυτά τα δεδομένα καλείσθε να απαντήσετε στα εξής:

α) Αναφέρατε ονομαστικά τα κριτήρια που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για την κατάταξη των κοινωνικών ομάδων. **(μονάδες 12)**

2.1

α) Κριτήριο αποτελεί

- 1) ο δεσμός των μελών,
- 2) η προϋπαρξη ή μη προϋπαρξη κανόνων,
- 3) το συμφέρον των μελών,
- 4) τα κοινά χαρακτηριστικά των μελών.

β) Τι γνωρίζετε για τις ομάδες συζήτησης (τα newsgroups); **(μονάδες 13)**

β) Οι ομάδες συζήτησης (τα newsgroups) ανήκουν στις άτυπες ομάδες, αφού οι κανόνες που εφαρμόζονται από τα μέλη της εμφανίζονται διαδοχικά μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Οι ομάδες συζήτησης συγκροτούνται στο διαδίκτυο (Internet) και βαθμιαία καθορίζουν τους κανόνες που διέπουν τις συζητήσεις τους. Μακροπρόθεσμα τέτοιες ομάδες μπορούν να μετασχηματισθούν σε τυπικές, όταν οι κανόνες συμπεριφοράς θα είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος καθορισμένοι και δεδομένοι για κάθε νέο μέλος.

Κεφάλαιο 5.1 (Είδη ομάδων)

Θέμα 2° (19890)

2.1

Με κριτήριο το συμφέρον των μελών, οι κοινωνικές ομάδες κατατάσσονται σε ημι-ομάδες και ομάδες συμφέροντος.

α) Δώστε τον ορισμό για τις ημι-ομάδες και αναφέρετε τρία παραδείγματα. **(μονάδες 07)**

α) Οι ημι-ομάδες δεν είναι τόσο ομάδες παρά κοινωνικές κατηγορίες. Στην κατηγορία αυτή **εντάσσονται οι καταναλωτές, οι έμποροι, οι μαθητές, οι φοιτητές.**

β) Δώστε τον ορισμό για τις ομάδες συμφέροντος και αναφέρετε τρία παραδείγματα. **(μονάδες 08)**

β) Μία ομάδα συμφέροντος είναι ένα σύνολο ατόμων που έχει μία συγκεκριμένη οργάνωση, ένα σαφές πρόγραμμα δράσης και σκοπούς αρκετά συγκεκριμένους. Στην **κατηγορία αυτή εντάσσονται ένα πολιτικό κόμμα, ένα συνδικάτο, ένα κοινωνικό κίνημα.**

γ) Αναπτύξτε εν συντομία τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ ημι-ομάδων και ομάδων συμφέροντος. **(μονάδες 10)**

γ) Αυτό που διαφοροποιεί τις δύο αυτές κατηγορίες ομάδων είναι η φύση των συμφερόντων που διακρίνει τα μέλη τους. Τα υπολανθάνοντα συμφέροντα χαρακτηρίζουν τα άτομα των ημι-ομάδων, από την άποψη ότι τα μέλη τους καθοδηγούνται από αυτά τα συμφέροντα χωρίς όμως να τα έχουν συνειδητοποιήσει. Τα εμφανή συμφέροντα, που χαρακτηρίζουν τα άτομα των ομάδων συμφέροντος, συνιστούν κίνητρα συνειδητά για αυτά τα άτομα από όπου πηγάζει και η δράση τους.

Κεφάλαιο 5.2 (Αρχηγία σε ομάδα. Ηγεσία)

Θέμα 4ο (19217)

4.1

Σε ένα βρεφονηπιακό σταθμό γίνονται προετοιμασίες για μία αποκριάτικη γιορτή. Σε κάποιο στάδιο της προετοιμασίας του χώρου που θα χρησιμοποιηθεί για τη γιορτή, υπάρχει έντονη διαφωνία ανάμεσα σε δύο εργαζόμενες για τη ροή του προγράμματος, που θα πρέπει να ακολουθηθεί. Επειδή δεν μπορεί να λυθεί η διαφωνία μεταξύ των δύο εργαζομένων καλείται ο διευθυντής του βρεφονηπιακού σταθμού να δώσει τη λύση. Με βάση αυτά τα δεδομένα απαντήστε εν συντομία στα ακόλουθα:

α) Πως θα αντιδράσει ο διευθυντής, ο οποίος με κριτήριο τη συμπεριφορά του ανήκει στην κατηγορία του συνεργάσιμου τύπου αρχηγού (ηγέτη); **(μονάδες 13)**

α) Ο συνεργάσιμου τύπου ηγέτης θα δώσει το δικαίωμα και στις δύο εργαζόμενες να συμμετέχουν, αν όχι στην λήψη της τελικής απόφασης, τουλάχιστον στη διαδικασία προπαρασκευής του προγράμματος που θα ακολουθηθεί και μετέπειτα στην εφαρμογή του.

β) Πως θα αντιδράσει ο διευθυντής, ο οποίος με κριτήριο τη συμπεριφορά του ανήκει στην κατηγορία του επεξηγηματικού τύπου αρχηγού (ηγέτη); **(μονάδες 12)**

β) Ο επεξηγηματικού τύπου ηγέτης θα ενεργήσει ως καταλύτης από την άποψη ότι, αφότου οι δύο εργαζόμενες έχουν συνειδητοποιήσει το πρόβλημά τους, που οδήγησε στη διαφωνία τους, θα διευκολύνει τη διαδικασία επίλυσης του, χρησιμοποιώντας ακόμη και την παραμικρή συνεισφορά των δύο εργαζομένων.

Κεφάλαιο 5.2 (Αρχηγία σε ομάδα. Ηγεσία)

Θέμα 4ο (19216)

4.1

Σε ένα εκθεσιακό χώρο προβολής καλλυντικών γίνονται προετοιμασίες για την περιοχή που θα εκθέσουν διάφορες επιχειρήσεις τα προϊόντα τους. Σε κάποιο στάδιο της προετοιμασίας του εκθεσιακού χώρου δύο εκθέτες διαφωνούν για τη θέση που πρέπει να τους παραχωρηθεί, για να προβάλλουν τα δικά τους προϊόντα. Επειδή δεν μπορεί να λυθεί η διαφωνία μεταξύ των δύο εκθετών καλλυντικών καλείται ο διευθυντής που έχει αναλάβει τη διοργάνωση της έκθεσης, να δώσει τη λύση. Καλείσθε να απαντήσετε εν συντομία στα ακόλουθα:

α) Ποιο ρόλο καλείται να διαδραματίσει ο διευθυντής ως υπεύθυνος αρχηγός (ηγέτης) της ομάδας όλων των εκθετών καλλυντικών προϊόντων; **(μονάδες 17)**

α) Ο διευθυντής του εκθεσιακού χώρου, ως οδηγός ή αρχηγός της ομάδας των εκθετών καλλυντικών προϊόντων, αντιπροσωπεύει την αρχή, την εξουσία. Δηλαδή είναι ένα άτομο ικανό να ασκήσει εξουσία στη συμπεριφορά μίας ομάδας που αποτελείται από συγκεκριμένα άτομα. Ο τρόπος άσκησης αυτής της εξουσίας δεν είναι προκαθορισμένος. Αυτό σημαίνει ότι ο ρόλος του διευθυντή δεν εκπληρώνεται με τον ίδιο τρόπο από όλα τα άτομα και έτσι θα ενεργήσει μεν σε ένα πλαίσιο κανόνων, αλλά οι πράξεις του είναι σε ένα σημαντικό βαθμό καθορισμένες από την προσωπικότητά του. Με βάσει την προσωπικότητά του, καθώς και την προσωπικότητα των εκθετών καλλυντικών, θα προσπαθήσει να ασκήσει την μεγαλύτερη επιρροή στους δύο εκθέτες που διαφωνούν.

β) Πως θα αντιδράσει ο διευθυντής, ο οποίος με κριτήριο τη συμπεριφορά του ανήκει στην κατηγορία του αδιάφορου τύπου αρχηγού (ηγέτη) της ομάδας εκθετών; **(μονάδες 8)**

β) Ο αδιάφορου τύπου ηγέτης θα παραιτηθεί από κάθε δραστηριότητα της ομάδας των δύο εκθετών καλλυντικών προϊόντων και θα αφεθεί να υπερκαλυφθεί από αυτούς.

Κεφάλαιο 5.2 (Αρχηγία σε ομάδα. Ηγεσία)

Θέμα 4ο (19126)

4.1

Ο κύριος «Χ» είναι αρχιτέκτονας, με μεταπτυχιακές σπουδές στο αντικείμενο σπουδών του και έχει φιλοδοξίες για την επαγγελματική του εξέλιξη. Δουλεύει σε μία κατασκευαστική εταιρία «Α» στην οποία και άλλοι αρχιτέκτονες έχουν παρόμοιες φιλοδοξίες. Σε κάποιο στάδιο ενός κατασκευαστικού έργου για την οικοδόμηση ξενοδοχειακού συγκροτήματος σε ένα νησί διαφωνεί έντονα με τις ιδέες και τις απόψεις ενός συναδέλφου του, σχετικά με τα αρχιτεκτονικά σχέδια που θα πρέπει να εγκρίνει η κατασκευαστική εταιρία, προτείνοντας τα δικά του. Ο διευθυντής της εταιρίας που πρέπει να πάρει την τελική απόφαση, χωρίς να λάβει υπόψη του τις ιδέες των δύο αρχιτεκτόνων, αποφασίζει να εφαρμοσθούν τα σχέδια ενός τρίτου αρχιτέκτονα με την οικογένεια του οποίου έχει φιλικές σχέσεις, εκφράζοντας μάλιστα και την άποψή του ότι όποιος δεν συμμορφωθεί μπορεί να παραιτηθεί από το συγκεκριμένο έργο. Με βάση αυτά τα γεγονότα απαντήστε στα ακόλουθα:

α) Ποιο τύπο αρχηγίας (ηγεσίας) εφαρμόζει ο συγκεκριμένος διευθυντής του έργου;.

(μονάδες 13)

α) Ο διευθυντής της κατασκευάστριας εταιρίας ανήκει στον αυταρχικό τύπο, που στοχεύει να επηρεάσει άμεσα τον άλλο, χρησιμοποιώντας μέσα πίεσης. Αυτά τα μέσα πίεσης μπορεί να είναι ο εκφοβισμός ή η τιμωρία, δίχως να λαμβάνονται υπόψη οι αντιδράσεις του άλλου. Σε αυτό τον τύπο αρχηγίας σε μία ομάδα, ο αρχηγός μπορεί ακόμα και να δολοπλοκήσει, με σκοπό να πετύχει την υποταγή και να αποκτήσει το σεβασμό και την αγάπη των άλλων.

β) Πως θα περιγράφατε τον τρόπο λήψης της τελικής απόφασης από τον διευθυντή;

(μονάδες 12)

β) Η λήψη της απόφασης από τον διευθυντή της κατασκευάστριας εταιρίας είναι αυταρχική, αφού ο διευθυντής αποφασίζει μόνος του, καθορίζοντας με αποκλειστικά ατομικά κριτήρια τι είναι καλό και τι είναι κακό για τα μέλη της ομάδας που ηγείται.

Κεφάλαιο 5.2 (Αρχηγία σε ομάδα. Ηγεσία)

Θέμα 2ο (19779)

Γνωρίζουμε ότι η ηγεσία δεν ορίζεται με τρόπο στατικό και ατομικό, αλλά ως ένας τρόπος καθοδήγησης με πολλές παραμέτρους για τη λειτουργία μίας ομάδας.

α) Υπάρχει μία διαδικασία που αφορά στη μέθοδο εργασίας της ηγεσίας. Αναφέρατε τα επιμέρους στάδια που περιλαμβάνει αυτή η διαδικασία. **(μονάδες 13)**

- α) 1) Καθορισμός του στόχου (εκπλήρωση συγκεκριμένης αποστολής) ή επίλυση καθορισμένου προβλήματος.
- 2) Διεξοδική παρουσίαση του τρόπου υλοποίησης του δεδομένου στόχου (επεξεργασία πλάνου εργασίας).
- 3) Απαραίτητες καθοδηγήσεις στην αρχή και χρήσιμες οδηγίες αργότερα αν χρειασθεί.
- 4) Υποβολή υποδείξεων σε περίπτωση *δυσκολίας*.

β) Υπάρχει άλλη μία διαδικασία που έχει να κάνει με το συντονισμό των συνεισφορών και των προσπάθειών των μελών της ομάδας. Αναφέρατε τα επιμέρους στάδια που περιλαμβάνει αυτή η διαδικασία. **(μονάδες 12)**

β)

- 1) Συγκεκριμενοποίηση του ρόλου του κάθε ατόμου σε σχέση με το ρόλο των άλλων.
- 2) Έλεγχος της διάρθρωσης των ρόλων.
- 3) Στάθμιση όλων των σταδίων εργασίας.

Κεφάλαιο 5.2 (Αρχηγία σε ομάδα. Ηγεσία)

Θέμα 2° (19892)

2.1

Η δυναμική μίας ομάδας περιλαμβάνει το σύνολο των μελών της, αλλά και τις σχέσεις που διαμορφώνονται ανάμεσα στα άτομα, τους ρόλους που τα άτομα διαδραματίζουν μέσα στην ομάδα, καθώς και από τη δομή, την οργάνωση, τη διάρθρωση και την εξέλιξη της ομάδας. Ο αρχηγός της ομάδας έχει μία δράση καταλύτη μέσα στα όρια της συγκεκριμένης ομάδας. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία:

- α) Δώστε τον ορισμό του αρχηγού ή οδηγού μιας ομάδας. (μονάδες 6)
- β) Αναπτύξτε εν συντομία το ρόλο του στην ομάδα αυτή. (μονάδες 7)

Μονάδες 13

2.1

- α) Ο οδηγός ή αρχηγός μίας ομάδας αντιπροσωπεύει την αρχή, την εξουσία. Ο αρχηγός είναι ένα άτομο ικανό να ασκήσει εξουσία στη συμπεριφορά μίας ομάδας που αποτελείται από συγκεκριμένα άτομα.
- β) Ο τρόπος άσκησης αυτής της εξουσίας δεν είναι προκαθορισμένος. Αυτό σημαίνει ότι ο ρόλος του αρχηγού δεν εκπληρώνεται με τον ίδιο τρόπο από όλα τα άτομα: κάθε αρχηγός ομάδας ενεργεί μεν σε ένα πλαίσιο κανόνων, αλλά οι πράξεις του είναι σε ένα σημαντικό βαθμό καθορισμένες από την προσωπικότητά του. Ο αρχηγός μίας ομάδας βρίσκεται σε μία σχέση επικοινωνίας με τα άλλα μέλη. Επιπλέον, ο αρχηγός εμφανίζεται να είναι το μέλος της ομάδας, με την μεγαλύτερη επιρροή στους άλλους.

2.2

Η ηγεσία δεν ορίζεται με τρόπο στατικό και ατομικό, αλλά ως ένας τρόπος καθοδήγησης με πολλές παραμέτρους για τη λειτουργία μίας ομάδας που έχει διαμορφώσει κάποιους στόχους. Η ηγεσία συγκεκριμενοποιεί τις απαραίτητες διαδικασίες που θα επιτρέψουν την υλοποίηση των συγκεκριμένων στόχων. Με βάση τα στοιχεία αυτά αναπτύξτε τις διαδικασίες που θα επιτρέψουν την υλοποίηση των στόχων της ομάδας.

Μονάδες 12

2.2

Υπάρχει μία διαδικασία που αφορά στη μέθοδο εργασίας της ηγεσίας. Επίσης μία άλλη, που έχει να κάνει με το συντονισμό των συνεισφορών και των προσπαθειών των μελών της ομάδας και τέλος υπάρχει μία τελευταία διαδικασία η οποία έχει σχέση με τη λήψη αποφάσεων. Αυτές οι αποφάσεις μπορούν να αφορούν τους σκοπούς, τα μέσα ή και τα δύο. Η λήψη αποφάσεων μπορεί να είναι αυταρχική ή δημοκρατική.

Κεφάλαιο 6.1 (Βελτίωση κοινωνικής επικοινωνίας)

Θέμα 4° (19953)

Επικοινωνείτε σχεδόν καθημερινά με τους φίλους σας μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή και του διαδικτύου από απόσταση και στιγμιαία.

α) Θεωρείτε ότι η τεχνολογία έλυσε τα προβλήματα της διαπροσωπικής επικοινωνίας;

(μονάδες 10)

α) Η τεχνολογία δεν έλυσε τα προβλήματα διαπροσωπικής επικοινωνίας, τα μετέφερε απλά στις οθόνες και στα πληκτρολόγια. Οι ευκολίες επικοινωνίας δεν αρκούν, για να βελτιώσουν το περιεχόμενό της. Κι όσο πιο εύκολα επικοινωνούμε κάθε στιγμή με άλλα άτομα, που βρίσκονται σε άλλη χώρα ή άλλη ήπειρο, τόσο πιο γρήγορα συνειδητοποιούμε ότι υπάρχουν προβλήματα αλληλοκατανόησης.

β) Μπορεί να θεωρηθεί η χρήση της τεχνολογίας ως ένας συντελεστής βελτίωσης της διαπροσωπικής επικοινωνίας; Δικαιολογείστε την απάντησή σας **(μονάδες 15)**

β) Ενώ η τεχνολογία επιτρέπει στα άτομα να έρθουν πιο κοντά το ένα στο άλλο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένας συντελεστής βελτίωσης της διαπροσωπικής επικοινωνίας. Γιατί η πιο δύσκολη, απροσδιόριστη και περίπλοκη πλευρά της επικοινωνιακής σχέσης είναι ο άλλος. Δεν υπάρχει επικοινωνία δίχως τουλάχιστον δύο άτομα και κάθε επικοινωνιακή σχέση περιέχει παρερμηνείες, διφορούμενα νοήματα ή μηνύματα, εμφάνιση απρόσμενων σημασιών απώλεια άλλων... Κάθε επικοινωνία δεν γίνεται χωρίς αποτυχία, χωρίς το συναίσθημα ότι κάτι χρειάζεται να προστεθεί σε αυτή για να καλυτερεύσει.

Κεφάλαιο 6.1.1 (Επικοινωνία και τεχνολογία, Επικοινωνία και άνθρωπος)

Θέμα 2° (19713)

2.1

Η τεχνολογία κατέχει μία σημαντική θέση στις σύγχρονες κοινωνίες: κάνει την επικοινωνία ταχύτερη και λύνει το πρόβλημα της απόστασης που χωρίζει ένα πομπό από ένα δέκτη.

α) Τι προσδοκίες καλλιεργούνται από τα μέσα επικοινωνίας; (μονάδες 4)

β) Τι αποδίδουμε με αυτό τον τρόπο στην τεχνολογία; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

2.1.

α) Τα μέσα επικοινωνίας τρέφουν την προσδοκία για μια καλύτερη επικοινωνία και κατανόηση ανάμεσα στα άτομα.

β) Με αυτόν τον τρόπο, αποδίδουμε στην τεχνολογία τη δύναμη να καθορίζει αυτόνομα τη διαπροσωπική επικοινωνία και κατά συνέπεια την αντίστοιχη μορφή επικοινωνίας.

2.2

Η βελτίωση της διαπροσωπικής επικοινωνίας μπορεί να αναζητηθεί στο κατεξοχήν εργαλείο της: τη γλώσσα.

α) Εξηγείστε γιατί συμβαίνει αυτό; (μονάδες 4)

β) Τι προϋπόθεση χρειάζεται να υπάρχει; (μονάδες 4)

γ) Θεωρείται ότι αν πληρείται η προϋπόθεση αυτή, είναι αρκετό; Δικαιολογήστε την απάντησή σας με ένα σχετικό παράδειγμα. (μονάδες 7)

Μονάδες 15

2.2.

α) Η βελτίωση της διαπροσωπικής επικοινωνίας μπορεί να αναζητηθεί στο κατεξοχήν εργαλείο της: τη γλώσσα, γιατί ο άνθρωπος δεν είναι μονάχα ένα κοινωνικό ον, αλλά ένα κοινωνικό ον που κατέχει το λόγο.

β) Χρειάζεται κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας μας με τους άλλους να χρησιμοποιούμε μία κοινή γλώσσα.

γ) Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι αν όλοι κάνουμε χρήση της ίδιας γλώσσας, η κοινωνική επικοινωνία θα καλυτερεύσει. Η επικοινωνία, για παράδειγμα, ανάμεσα σε όσους μιλούν αγγλικά, ή ελληνικά, ή ρωσικά δεν είναι αναγκαστικά η ιδανικότερη.

Κεφάλαιο 6.1.1 (Επικοινωνία και τεχνολογία)

Θέμα 4° (19954)

Σε ένα υποθετικό σενάριο, είστε μέλος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του σχολείου σας και συζητάτε με τα άλλα μέλη προκειμένου να συνεννοηθείτε για την πενταήμερη εκδρομή σας ως τάξη.

α) Τι σημαίνει αυτή η συλλογική συνεννόηση;

α) Η συλλογική συνεννόηση σημαίνει ότι τα άτομα που βρίσκονται σε μία σχέση επικοινωνίας δεσμεύονται να καθορίσουν τα όρια της δράσης τους, δηλαδή να ορίσουν το πλαίσιο δράσης μέσα στο οποίο όλοι ανεξαιρέτα θα μπορούν να κινούνται με τρόπο αρμονικό σε σχέση με τους άλλους.

β) Τι προϋποθέτει ώστε να έχει επιτυχημένη έκβαση;

β) Αυτό προϋποθέτει την αναγνώριση από κάθε άτομο της ιδιαιτερότητας του άλλου. Αν θεωρούμε εκ των προτέρων ότι ο άλλος είναι εχθρός, τότε εισχωρούμε σε μία διαδικασία διαμάχης με αυτόν. Ο άλλος δεν είναι από πριν αντίπαλος. Είτε γίνεται αντίπαλος, γιατί δεν του αναγνωρίζουμε την ιδιαιτερότητά του, την προσωπικότητά του, δεν του δίνουμε δηλαδή το δικαίωμα να είναι συνομιλητής μας. Είτε γίνεται αντίπαλος, γιατί είναι αυτός που μας απορρίπτει ως ανάξιους να διαπραγματευτούμε μαζί του το πλαίσιο της κοινής δράσης μας.

Κεφάλαιο 6.1.2, 6.2 (Επικοινωνία και άνθρωπος, Επικοινωνία μέσω χορού, μουσικής, ζωγραφικής, γλυπτικής και γενικά μέσω των τεχνών)

Θέμα 4° (19708)

4.1 Σε μία επικοινωνιακή σχέση, το γλωσσικό μέσο αποτελεί την προϋπόθεση για την αλληλοκατανόηση ανάμεσα στα άτομα.

α) Είναι αυτό αρκετό; Δικαιολογείστε την απάντησή σας. (Μονάδες 6)

β) Τι απαιτείται λοιπόν σε σχέση με τα παραπάνω; Τι σημαίνει αυτό; (Μονάδες 7)

Μονάδες 15

4.1

α) Σε μία επικοινωνιακή σχέση, αν και το γλωσσικό μέσο αποτελεί την προϋπόθεση για την αλληλοκατανόηση ανάμεσα στα άτομα, εν τούτοις αυτό δεν είναι αρκετό. Χρειάζεται επιπλέον να ορίσουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα συμφωνήσουν ότι θα μπορούν να δρουν. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να καθορίσουν τα όρια μέσα στα οποία θα μπορούν να συντονίσουν τη δράση τους.

β) Απαιτείται λοιπόν να καταλήξουν σε μία απόφαση κοινή σχετικά με το πλαίσιο δράσης τους. Αυτό σημαίνει ότι το κάθε άτομο χρειάζεται να κατευθύνεται με γνώμονα τη χαλάρωση των αντιπαλοτήτων και των αντιθέσεων, που είναι λογικό να προκύψουν σε μία κατάσταση αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα.

4.2. Η δημιουργία εικόνων, η σύνθεση μουσικής, η γλυπτική, ο χορός κι άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, είναι για τους καλλιτέχνες δραστηριότητες αυτοεκτίμησης, αυτοαντίληψης. Δώστε ένα σχετικό παράδειγμα.

Μονάδες 10

4.2

Απαιτείται ένα από τα παρακάτω παραδείγματα:

- ⌚ Για παράδειγμα, σε ένα παιδί κωφάλαλο, που δεν ακούει και δεν μιλάει, η δημιουργία εικόνων είναι μέσο έκφρασης, όπως επίσης η δυνατή μουσική κι ένα ξύλινο πάτωμα δημιουργούν κάποιες δονήσεις που το βοηθούν στην έκφραση μέσω του χορού και της κίνησης του σώματος.
- ⌚ Στα τυφλά παιδιά, η αφή σε συνδυασμό με τη γνώση της κίνησης και την αισθητικότητά τους, έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μοναδικών καλλιτεχνικών έργων. Αισθάνονται την υφή του χαρτιού, ο πηλός έχει επιπλέον μία χαρακτηριστική μυρωδιά που τους θυμίζει κάποια πράγματα, ο μαρκαδόρος έχει διαφορετικό ήχο από την ξυλομπογιά και προκαλεί διαφορετικά συναισθήματα.

Κεφάλαιο 6.2 (Επικοινωνία μέσω χορού, μουσικής, ζωγραφικής, γλυπτικής και γενικά μέσω των τεχνών)

Θέμα 2° (19715)

2.1

Η τέχνη είναι μία από τις μορφές κοινωνικής συνείδησης και έκφρασης. Είναι ένα μέσο κατανόησης του φυσικού και του κοινωνικού κόσμου.

α) Τι εκφράζει η τέχνη; (μονάδες 7)

β) Τι γίνεται με αυτό τον τρόπο ο κάθε καλλιτέχνης; (μονάδες 8)

Μονάδες 15

2.1.

α) Εκφράζει τη ζωή της φύσης και τη ζωή της κοινωνίας, δηλαδή την πραγματικότητα. Μία έκφραση όχι σε αυστηρή λογική, ούτε ανεξάρτητη ή χωρισμένη από τη γνώση, αλλά με αισθητικές μορφές που καλλιεργούν το αισθητικά ωραίο.

β) Με αυτόν τον τρόπο ο καλλιτέχνης μπορεί να βλέπει την ουσία της ζωής, το βασικό περιεχόμενο της κοινωνίας, γίνεται δηλαδή ένας κριτής της πραγματικότητας. Η προσοχή του είναι στραμμένη στους ανθρώπους και την πραγματικότητά τους, είναι συμμετέτοχος της αλλαγής και της εξέλιξης της κοινωνίας.

2.2

Πόσο σημαντική είναι η τέχνη για τον άνθρωπο από τις πρώτες μέρες της ζωής του; Εξηγείστε το με ένα σχετικό παράδειγμα

Μονάδες 10

2.2.

Απαιτείται ένα από τα παρακάτω παραδείγματα:

- ⌚ Για να δούμε πόσο σημαντική είναι η τέχνη για τον άνθρωπο από τις πρώτες μέρες της ζωής του, θα πάρουμε ως παράδειγμα το νανούρισμα. Είναι μία μορφή τέχνης, από τη μια οι στίχοι και από την άλλη η μελωδία. Τραγουδάμε στο μωρό, για να κοιμηθεί και αυτό ησυχάζει. Είναι μία μορφή επικοινωνίας ανάμεσα στο μωρό και στους γονείς του.
- ⌚ Το ίδιο συμβαίνει και με το παραμύθι, τη λογοτεχνία. Τα παραμύθια που βοηθούν να απομακρυνθούν τα παιδιά από την πραγματικότητα και να μπουν σε ένα κόσμο φανταστικό. Τα παιδιά παρατηρούν τη συμπεριφορά των φανταστικών προσώπων και μαθαίνουν να αισθάνονται, να χαίρονται, να λυπούνται, να βλέπουν το κακό και το καλό. Όμως παράλληλα και σταδιακά καταλαβαίνουν τη διαφορά ανάμεσα στα πραγματικά πρόσωπα και στα φανταστικά.

Κεφάλαιο 6.2 (Επικοινωνία μέσω χορού, μουσικής, ζωγραφικής, γλυπτικής και γενικά μέσω των τεχνών)

Θέμα 4° (19955)

Σε ένα υποθετικό σενάριο, σας αρέσει να πηγαίνετε, όποτε μπορείτε, σε συναυλίες αγαπημένων σας καλλιτεχνών, γιατί αισθάνεστε ως ανάγκη έκφρασης την ύπαρξη της τέχνης στη ζωή σας.

Τι άλλες ανάγκες υπάρχουν σε σχέση με την τέχνη και τι μας προσφέρει η ικανοποίησή τους;

Μονάδες 25

- ⌚ Από τη μία μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει η ανάγκη για ψυχαγωγία. Η τέχνη ηρεμεί, ξεκουράζει, διασκεδάζει. Μας βοηθάει να αφήνουμε τη φαντασία μας ελεύθερη. Να έρθουμε σε επαφή με κάτι που βρίσκεται πέρα από μας, να δούμε και να γνωρίσουμε αυτό που εμείς δεν μπορούμε για διάφορους λόγους να εκφράσουμε καλλιτεχνικά. Δεν μπορεί ο καθένας ό,τι βλέπει να το φαντάζεται σε πίνακα κι ό,τι ακούει να το συνθέτει σε μελωδία.
- ⌚ Από την άλλη, υπάρχει επίσης μία ανάγκη να γνωρίσουμε την έκφραση ενός άλλου ανθρώπου, να τον γνωρίσουμε μέσω της φαντασίας του, από τον τρόπο που βλέπει, που ακούει την πραγματικότητα. Ψάχνουμε να γνωρίσουμε αυτό που ο καλλιτέχνης θέλει να μας δείξει, το νόημα που θέλει να μας μεταδώσει. Να πάρουμε αυτό το νόημα και να δώσουμε άλλη ώθηση στη ζωή μας, να τη δούμε διαφορετικά.

Κεφάλαιο 6.3 (Μέσα μαζικής επικοινωνίας)

Θέμα 2° (19891)

2.1. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ή με άλλα λόγια ΜΜΕ αποτελούν κανάλια μετάδοσης (ο τύπος, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) του ίδιου μηνύματος σε ένα ευρύ κοινό, δηλαδή στον οποιοδήποτε.

α) Αιτιολογείστε τα παραπάνω δίνοντας ένα σχετικό παράδειγμα. (μονάδες 5)

β) Ως ισχυρά μέσα πληροφόρησης, εκπαίδευσης και πληροφορίας τα ΜΜΕ, σε ποιο βαθμό και τι μπορούν να επηρεάσουν; (μονάδες 7)

Μονάδες 12

2.1.

α) Για παράδειγμα, ένα άρθρο μίας εφημερίδας αναπαράγεται τόσες φορές όσα και τα αντίτυπα της συγκεκριμένης εφημερίδας και αναφέρεται σε ένα κοινό τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο ανάλογα με το αν η εφημερίδα αυτή κυκλοφορεί σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο.

β) Τα ΜΜΕ είναι ισχυρά μέσα πληροφόρησης, εκπαίδευσης και πληροφορίας, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν σε διαφορετικούς βαθμούς τη νοοτροπία μας, τις συμπεριφορές μας, τα ήθη μας, τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας και το περιβάλλον μας (οικογενειακό και ευρύτερα κοινωνικό).

2.2. Η μαζική επικοινωνία σημαίνει μία κοινωνική διαδικασία, η οποία πραγματοποιείται διαμέσου των ΜΜΕ.

α) Τι περιλαμβάνει αυτή η διαδικασία; (μονάδες 7)

β) Δώστε ένα σχετικό παράδειγμα. (μονάδες 6)

Μονάδες 13

2.2.

α) Η διαδικασία της μαζικής επικοινωνίας περιλαμβάνει τα άτομα που συλλέγουν τα δεδομένα, τα επεξεργάζονται και τα διοχετεύουν στο ευρύ κοινό: τους επικοινωνητές. Περιλαμβάνει, επίσης, το ευρύ ανώνυμο κοινό, που είναι ο δέκτης μηνυμάτων, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μεταδίδονται τα μηνύματα.

Β) Για παράδειγμα, σε ορισμένα κανάλια της ελληνικής τηλεόρασης διαφημίζεται το βραδινό δελτίο ειδήσεων. Παρουσιάζονται δηλαδή αρκετά νωρίτερα από την έναρξη του δελτίου, οι «καυτές» ειδήσεις που θα ακολουθήσουν μετά από κάποιο σήριαλ ή εκπομπή μεγάλης τηλεθέασης. Αναγγέλλονται επίσης και οι πρωταγωνιστές του δελτίου ειδήσεων, δηλαδή οι εκφωνητές. Δεν έχει λοιπόν παρά να αρχίσει το θέαμα.

Κεφάλαιο 6.4 (Επικοινωνία μέσω σύγχρονης τεχνολογίας)

Θέμα 2° (19894)

2.1. Με τη βοήθεια ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή και μίας πρίζας τηλεφώνου μπορούμε να συνδεθούμε με το διαδίκτυο (internet), με το δίκτυο των δικτύων.

α) Τι δυνατότητα μας προσφέρει αυτή η σύνδεση; (μονάδες 6)

β) Τι δημιουργούμε με τη χρήση των τεχνικών μέσων; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

2.1.

α) Μπορούμε να περιπλανηθούμε με ή χωρίς σκοπό στον κυβερνοχώρο του διαδικτύου, δηλαδή σε ένα χώρο ηλεκτρονικό και άυλο. Αυτός ο χώρος προσομοιάζει σε έναν πραγματικό χώρο.

β) Χρησιμοποιώντας τεχνικά μέσα, για να επικοινωνήσουμε από απόσταση με ένα ή περισσότερα άτομα, δημιουργούμε την εντύπωση μίας πραγματικότητας, δηλαδή μία εικονική πραγματικότητα.

γ) Για παράδειγμα, οι αστροναύτες, οι οποίοι, επειδή εκπαιδεύονται σε συνθήκες έλλειψης βαρύτητας, έχουν την εντύπωση ότι είναι σε μία κατάσταση έλλειψης βαρύτητας. Οι τεχνικές συνθήκες που δημιουργούνται μέσα σε ένα ερευνητικό εργαστήριο στη Γη, μοιάζουν με αυτές που πραγματικά υπάρχουν στο διάστημα. Κατασκευάζεται δηλαδή μία εικονική πραγματικότητα. Οι αστροναύτες βιώνουν αυτή την πραγματικότητα (συνθήκες προσομοίωσης), έχοντας την εντύπωση ότι είναι αληθινή.

2.2. Πώς συντελείται η μετάδοση των πληροφοριών και τι συνέπειες έχει;

Μονάδες 15

2.2.

Η μετάδοση των πληροφοριών συντελείται με πολύ γρήγορες ταχύτητες, κάτι που έχει ως συνέπεια την πλήρη αποδυνάμωση της αντίληψής μας για την πραγματικότητα. Δεν αντιλαμβανόμαστε τη διαδικασία μίας επικοινωνίας που καταλήγει στην εμφάνιση μίας πληροφορίας. Όλα γίνονται για μας γκρίζα, ακριβώς όπως ένας πολύχρωμος παιδικός μύλος ο οποίος, όταν γυρίζει πολύ γρήγορα, αποκτά ένα γκρίζο χρώμα.

Κεφάλαιο 6.5 (Ειδικοί τρόποι επικοινωνίας)

Θέμα 2° (19893)

2.1. Προκειμένου να επικοινωνήσουν τα κωφάλαλα άτομα καταφεύγουν στη νοηματική γλώσσα.

α) Τι χρειάζεται στην αρχή για την κατανόησή της; (μονάδες 5)

β) Από τι αποτελείται η νοηματική γλώσσα; (μονάδες 4)

γ) Τι είναι χρησιμότερο να γίνεται σε άτομα που δεν είναι τελείως κωφά; Με ποιο σκοπό; (μονάδες 6)

Μονάδες 15

2.1.

α) Στην αρχή χρειάζεται η κατανόηση της προέλευσης των νοημάτων, ώστε να επιτευχθεί η σκέψη σε νοηματική μορφή.

β) Η νοηματική γλώσσα αποτελείται από νοήματα που εκφράζουν αντικείμενα, έννοιες, είτε από αλφάβητο, το οποίο χρησιμοποιείται, για να «γράφονται» οι λέξεις που δεν δίνονται με νόημα.

γ) Επειδή πολλά άτομα δεν είναι τελείως κωφά, είναι χρησιμότερο, ενώ γίνεται η χρήση της νοηματικής γλώσσας, παράλληλα να μιλάμε κανονικά και αργά, ώστε να τους βοηθάμε να αντιλαμβάνονται και τις κινήσεις των χειλιών, σε συνδυασμό με τις κινήσεις του νεύματος (χειλική ανάγνωση ή χειλανάγνωση).

2.2. Υπάρχει μία διαφορετική μορφή επικοινωνίας που στηρίζεται σε κώδικα και ονομάζεται κωδικοποιημένη μορφή επικοινωνίας. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η μορφή Μορς.

α) Πώς δίνονται τα μηνύματα σε αυτή τη μορφή επικοινωνίας και πώς αναπαρίστανται οπτικά; (μονάδες 5)

β) Σε τι βοήθησε αυτή η μορφή επικοινωνίας; Δώστε ένα παράδειγμα. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

2.2.

α) Τα μηνύματα δίνονται σε ένα ιδιαίτερο ακουστικό αλφάβητο με σύντομους και μακριούς ήχους. Οπτικά αυτοί οι ήχοι μπορούν να αναπαρασταθούν οι μεν σύντομοι με τελείες και οι δε μακριοί με παύλες.

β) Αυτή η κωδικοποίηση βοήθησε τους ανθρώπους να επικοινωνήσουν γρήγορα και αποτελεσματικά. Για παράδειγμα, οι ναυτικοί χρησιμοποιούσαν τα σήματα Μορς για να επικοινωνήσουν μέχρι τα τέλη του 1998, οπότε εδραιώθηκε η δορυφορική επικοινωνία.

Κεφάλαιο 6.6 (Επικοινωνία ανθρώπων και ζώων)

Θέμα 4° (19889)

4.1 Τα σήματα που χρησιμοποιούν τα ζώα, για να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, έχουν σχέση με την λειτουργία που θέλουν να μεταδώσουν.

α) Δώστε ένα παράδειγμα που να τεκμηριώνει την παραπάνω πρόταση. (Μονάδες 5)

β) Σε τι βοηθάει η χρήση των διαφορετικών σημάτων από τα ζώα; (Μονάδες 4)

γ) Ποια είναι η βασική διαφορά της γλώσσας των ζώων από την γλώσσα των ανθρώπων; (Μονάδες 4)

Μονάδες 13

4.1.

α) Για παράδειγμα, ένα είδος πιθήκου χρησιμοποιεί διαφορετικά σήματα, για να ειδοποιήσει για την άφιξη των εχθρών, άλλο για τους αετούς, άλλο για τις λεοπαρδάλεις.

β) Αυτό βοηθάει στην επιβίωση της ομάδας, γιατί κάθε φορά ξέρουν πώς να αμυνθούν και να αποφύγουν τον κίνδυνο.

γ) Η βασική διαφορά της γλώσσας των ζώων από την γλώσσα των ανθρώπων είναι ότι τα ζώα έχουν μία γλώσσα (τα σήματα επικοινωνίας) εκ γενετής, ενώ των ανθρώπων μαθαίνεται και μεταλλάσσεται με στο χρόνο.

4.2. Τα σήματα που χρησιμοποιούν τα ζώα έχουν την ίδια μορφή, κάθε φορά σημαίνουν το ίδιο πράγμα, όποιο και να είναι το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιούνται. Εξηγείστε γιατί συμβαίνει αυτό;

Μονάδες 13

4.2.

Το ζώο μπορεί να αντιλαμβάνεται ένα μόνο μέρος του περιβάλλοντός του, γι' αυτό και χρειάζεται να είναι περιορισμένο και με σταθερό τύπο τα σήματα. Εξάλλου και ο εγκέφαλος των ζώων, το νευρικό τους σύστημα είναι πολύ περιορισμένο. Μόνο τα σπονδυλωτά και ειδικότερα τα θηλαστικά μπορούν να συλλαμβάνουν, να ξεχωρίζουν, να συγκρίνουν τα μηνύματα.